

ממ הנחל

איחוד האברכים דחסידי ברסלב

שע"י מורשת הנחל

גליון מ"ה • כסליו תשפ"א

א דיבור דבר "מורשת הנחל"

בעמדנו בפרוס ימי החנוכה הקדושים הבעל"ט, צפים ועולים בזכרוננו ימי החנוכה של שנה שעברה שנת תש"פ.

היו אלו הימים של יריית הפתיחה לקראת המגבית האדיר "אני בלעדיך איני יכול", אז עוד לא ידענו מי ומי ההולכים וכיצד תהיה תגובת קהל הקודש דחסידי ברסלב בכל אתר ואתר. אך היינו בטוחים בכחו של אותו זקן - רביה"ק זיע"א כי אנו צריכים לעשות את שלנו והוא כבר יפעל את שלו.

בעמדנו כהיום כמעט שנה אחרי, והפירות הנפלאים צומחים וגדלים בכל פינה, החבורות החדשות לבחורי החמד ולאברכים בכל עיר ועיר שהוקמו, הפעילות לאברכים הבחורים והנערים שהתחדשו, הארגונים לנשות ובנות אנ"ש שחידשו את פניהם לבלי היכר ועל הכל האחדות והאהבה שהולך ומתרבה, האמונה והתחזקות בדרכי ועצות רביה"ק ותלמידיו, אשר כל אלו מקבלים מעין ביטוי על גבי גליונו מדי חודש, בכך אנו יכולים לחוות את הרשמים משלל הפעילויות וההתכנסויות ועלינו להודות ולהלל לשמו הגדול על כל הטוב אשר גמלנו.

בתפילה שנזכה לשנה הבאה להמשיך ביתר שאת ועוז, למנף את הפעילות הברוכה יותר ויותר. ומכאן תצא הברכה והכרת הטובה לכל הפעילים המסורים כל אחד על מקומו ועניינו בשמו הטוב יבורך, יתן ה' שיזכו להרבות פעלים לתורה ולתעודה לפאר ולרומם שם רביה"ק ביתר שאת וביתר עוז, מתוך שפע ברכה והצלחה והרחבת הדעת, אך טוב וחסד ילווה אותם בכל דרכיכם וסייעתא דשמיא ישכון באהליהם תמיד ובכל אשר יפנו יעשו ויצליחו.

תורם יקר!

אם גליון מימי הנחל
לא הגיע אליך הביתה
כנראה אין לנו את הכתובת שלך
או שאינה מעודכנת אצלנו

נא להתקשר
או להשאיר הודעה בטלפון
02-5388-949 שלוחה 2

מוקירים ומעריכים
מערכת "מימי הנחל" / ההנהלה

תוך הנחל

חודש בחדשו
אור המועדים וזמני השנה 03

04 **המנין שלכם**
השתלשלות ייסוד ביהכ"ג של חסידי ברסלב

05 **הספר שלי**
חידושים וביאורים בתורה הזמנית

07 **עלה לתרופה**
מכתבים מאנ"ש

08 **ניצוץ של אור**
סיפורי התקרבות

09 **לאסוקי שמעתתא**
ליבון דברי רביה"ק ותלמידיו

11 **עיקר העבודה**
רב שיח על קימת חצות

15 **הכבשן**
סיפורים מכבשונה של ברסלב

17 **כולם נקבצו**
רשמים מהקיבוצים בעולם

22 **לקדושים אשר בארץ**
חקר קברי צדיקים

26 **דער פען**
מכתבים שהתקבלו במערכת

27 **נקודת החבר**
לקבל דין מן דין

28 **מבית הגנוזים**
עתיקות וגנוזות

30 **אין פאבריק**
מהנעשה והנשמע בחבורות האברכים

מערכת "מימי הנחל"
שע"י "מורשת הנחל"
טל: 02-5388-949
05484-85412
05484-40814

חודש בחודשו

אור המועדים וזמני השנה

חנוכה – חינוך למלחמת היצר

מוהרנ"ת מורה
באצבעו לאמור:
כזה, ראה! אתה
מתחיל לעבוד את
השם? הבט נא
וראה! אתה רוצה
להתחיל לעבוד
את השם (ומי
אינו רוצה!) - הרי
לך הכנה; הרי לך
מדריך לעבודה

להרגיש חלש מול כל עוצמת הסטרא אחרא, גם אם אתה עתיד להרגיש שהנה, הנה אפסה תקוה וחס וחלילה - והנה, הפסדת את המלחמה...
בכל זאת זכור ואל תשכח: ניצחון!
את מהותו של הנצחון הזה, את הדרך אל הנצחון הזה, ואת הלימוד מהנצחון הזה, אנחנו מציינים בימי חנוכה מאז - ועד עולם, מדי שנה בשנה.

איך? איך ניצחו מעטים את הרבים אז, ואיך ניצח החלש את מלוא כוחו של הסטרא אחרא כיום?

"ועיקר הכנתם היה על ידי דיבורים קדושים של תפילה ותחנונים וצעקות וכו' שהרבו אז מתתיהו ובניו הצדיקים שהיו אז בדור להתפלל ולצעוק לה' יתברך. כי עיקר הכנת חכמת יוון הרשעה הוא על ידי דיבורים קדושים. ועל כן קבעו שמונת ימי חנוכה אלו להודות ולהלל - כי עיקר התיקון על ידי דיבור של תפלה והודאה!" (שילוח הקן יח יט)
אכן, קולה של המלחמה מפחיד ומטיל מורא, והפחד הזה הוא הסכנה הגדולה.

"עיקר המלחמה הוא מלחמת היצר הרע ... כשאדם נכנס להילחם עמהם אזי הוא בסכנה גדולה ח"ו, כי מתעורר עליו כמה קטרוגים ח"ו, << המשך בעמ' 25

הימים ימי בית המקדש השני.

מצבו של כלל ישראל אינו בכי טוב, אבל בכל זאת, עדיין ישנם יהודים יראים ושלמים ההולכים בדרך ה' ובמצוותיו.

אלא שמולם מתייצבת האימפריה היוונית בכל כוחה ועוצמתה; על ברזל צבאה, רבבות מרכבותיה ומאות אלפי חייליה. היא מכריזה ברורות: אין חפצינו בהונכם, אין חפצינו בנטילת חייכם. להיפך; רצונכם להיות חלק מפאר הכח העולמי? אין אנו מבקשים אלא דבר אחד: כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק וכו'... לא יותר - לא פחות.

וביהודה, מעטים, חלשים, רדופים ומיואשים. מי אנו, מה חיינו ומה כוחינו? איך נוכל להילחם בעוצמה שכזו, בכח אימתני שכזה? כביכול אפסה תקווה!

אכן. הסכנה היתה גדולה.

בתוך החושך הזה, קמו הצדיקים הגדולים, בני חשמונאי, והניפו את דגל המלחמה לה' ולתורתו בהכריזם "מי לה' אלי".

בני חשמונאי היו צדיקים שהפקירו את עצמם מכל וכל. הם לא בדקו את סיכוי הנצחון שלהם בגשמיות, הם לא תיכננו תכניות אסטרטגיות איך לצאת למלחמה באימפריה היוונית. הם פשוט קמו ונלחמו במסירות נפש, מתוך מוכנות למות בפועל ממש, הם "מסרו נפשם לילך במלחמה נגד עם רב כזה, כי היו מרוצים למות על קידוש השם" (ליקוה"ל חוה"מ ט). ודווקא כך, דווקא בגלל זה "המשיכו התיקון של התפילה בחינת דין של הבעל כח הגדול, ועל ידי זה נכנעת הסטרא אחרא ונתגדל כבודו יתברך".

"בימי מתתיהו בן יוחנן כהן גדול חשמונאי ובניו, כשעמדה מלכות יוון הרשעה על עמך ישראל", הראו לנו בני חשמונאי את הדרך הראויה להילחם בה את מלחמת עבודת השם בדורם - ובכל דור העתיד לבוא, לכל אדם העתיד לבוא.

את הלכות חנוכה, פותח רבי נתן במילים הבאות: "זוהי בחינת חנוכה שהוא הארה ראשונה מכל השנה, והוא מרמז על התחלת חינוך האדם בעבודה וזהו לשון חנוכה שאדם מתחנך בעבודת השם יתברך".

חנוכה, מתחיל רבי נתן, הוא מלשון חניכת דבר חדש, אותו חידוש, אותה 'חניכה', היא חניכתו של אור חדש, "הארה הראשונה מכל השנה", שהיא מרמזת על חניכתו של האדם - כניסתו המחודשת - לעבודת השם.

נס החנוכה, מלמדינו מוהרנ"ת, אינו רק מאורע ניסי שארע אי פעם, אלא תהליך תמידי וזו דרכו היחידה של כל מי שמבקש לעבוד את השם. מוהרנ"ת מורה באצבעו לאמור: כזה, ראה! אתה מתחיל לעבוד את השם? הבט נא וראה! אתה רוצה להתחיל לעבוד את השם (ומי אינו רוצה!) - הרי לך הכנה; הרי לך מדריך לעבודה.

שכן, כל מי שמבקש להיכנס בעבודת השם יתברך, הריהו נכנס בשעריה של מלחמה עזה, מלחמת מעטים ברבים; מלחמת חלשים

המנין שלכם

השתלשלות ייסוד בתי הכנסת של חסידי ברסלב

עיה"ק ירושלים תובכ"א - פרק ט'

ביהמ"ד "פאר הנחל" - שכונת תל ארזה (2)

ולתפילה. זאת ועוד, על אף שבדרך כלל לא היה מדבר ברבים, אך בבית כנסת זו היה מורגש עליו כי בהיותו והציבור רובם צעירים שחסרה להם עדיין שימוש חכמים היה מרבה 'לזרוק' אמרות נאות ושיחות או להוסיף חידושים והארות תוך כדי לימודו ושיחותיו עם המתפללים והלומדים.

בתחילה נהגו מחמת חשיבותו וזקנותו להמתין עליו בחזרת הש"ץ, אך ר' אלחנן שסלד מן הפרסום היצר לו הדבר מאוד ותלה מודעה על הקיר בו כתב כמה זמן צריך לקחת עד יוצר וכמה עד שמו"ע וכמה זמן תפילת השמו"ע, כאשר על כל דבר הוא מוצא רמז וגמטריא מיוחדת ושם כתב לא לחכות עליו בחזרת הש"ץ ואף עמד על כך בתקיפות עד שעלתה בידו.

תקופה מסוימת, היה מופיע מידי ליל שישי הרה"ח ר' נתן ליברמנט שליט"א למסור שיעור בספרי רבינו הק' בהתעוררות נפלא לפני עשרות בחורים ואברכים.

שיעורים אלו היו מוקד ההתחזקות להיאחז באילן החיים של רביה"ק ותלמידיו.

כן היתה תקופה ארוכה שהיו מתאספים כעשרים בחורי חמד בכל מוצאי ש"ק לסעודת מלוה מלכה, עם זמירות וריקודים, והרה"ח ר' יעקב מאיר שכטר נושא מדברותיו. כמו נערכה שם סעודת ראש חודש בהשתתפות כמה עשרות אברכים.

מספר אחד השכנים: פעם אחת בשעה מאוחרת בלילה אני מבחין באור הבוקע מחלונות ביהכ"נ, עליתי והצצתי בפנים והנה אני רואה איך שהגאון ר' פנחס פרנקל יושב עם הרה"ח ר' נתן ליברמנט ומשוחחים בעבודת ה'. "המחזה הזו לא ימוש מזכרוני" הוא מסיים.

מוסרי השיעורים והמתפללים

הרה"ח ר' מרדכי טורץ זצ"ל היה מוסר לפעמים שיעורים בדף היומי 'במתיקות מיוחדת' כעדות המשתתפים וכן בשבת קודש בסעודה שלישית ועוד. כן אנו מוצאים את ר' משה נחום הורביץ בין אלו שהיו נושאים דברים בשבת בבוקר בספה"ק סיפורי מעשיות ובסעודה שלישית ועוד.

בין חשובי המתפללים נמנו: ר' בנציון קנייבסקי ז"ל, ר' אברהם מרגלית, ר' ברוך ואחיו ר' ישראל דוד קרמר, ר' יעקב דב טרם שנסע להתגורר בחו"ל [וכאן בין כותלי ביהכ"נ חיבר את פירושו הנודע "ישועות יעקב" על המדרש רבה]. ר' יעקב מלמד קבע את מקום תפילתו בביהכ"נ

<<< המשך בעמ' 7

בטרם נעבור לסקור את הווי בית הכנסת והפעילויות השונות שהתקיימו בו במשך השנים כולן שווין לטובה, נחזור מעט אחורה לספר כמה אנקדוטות מעניינות משנות ייסוד ביהכ"נ.

מהר ושדה לבית כנסת

בית כנסת זו היתה ביהכ"נ החסידי הראשון שנוסדה בשכונה.

בתחילה נוסדה ברח' עזרת תורה בדירת מגורים שמעל בית ר' חיים קירשנבוים. הדירה היתה ממוקמת בעליית הבנין והיו צריכים לעלות אליה באמצעות שישים מדרגות. אך המתפללים המסורים, למרות שהיו ביניהם כאלו שלא נימנו על הגיל הצעיר עלו את כל הקומות במסירות נפש כדי להתפלל במנין יחד עם אנ"ש.

לאחר מכן, כשבעל הדירה החליט למכור את הדירה כאמור, היה זה אחד מהחבורה ר' חיים נחמן מרגליות שהמציא את המקום הנוכחי בו קיים בית המדרש עד היום.

ר' חיים נחמן שימש כמנהל עבודה אצל ר' אברהם טרגר שהיה אחד מהקבלנים שבנו את השכונה. כך ידע על מיקומה של קומת קרקע פנויה ברחוב דובב מישרים והציע זאת לגבאי ביהכ"נ. הללו שמחו על כך כמוצא שלל רב ומיהרו לרכוש את המקום ולהעביר לשם את פעילויות ביהכ"נ לרווחת המתפללים.

אך ר' חיים נחמן לא הסתפק בכך, רק עמל במו ידיו להכשיר את המקום לשמש לבית מקדש מעט, ריצף את כל הבית והחצר, תיקן את השיש וגם בנה המחיצות מאלומיניום לעזרת הנשים שמפארים את ביהמ"ד עד היום.

כן המשיך לדאוג תמיד לאחזקת המקום, אם זה הכנת סלטים לסעודה שלישית [ולצייץ כי בנו ר' יחזקאל שרגא שיחי' ממשיך בזה עד היום] או הכנת סעודת הילולת רבינו הק', אם זה כיבוס המפות לכבוד שב"ק ועוד למען לא יחסר המזג. כן היה האחראי לנר התמיד בביהכ"נ ואף המציא פטנט מיוחד שלא יכבה הנר מהרוחות ולא ישחיר את כותלי ביהמ"ד, ממנו הועתק לבתי כנסת רבים.

בין זקני תושבי השכונה מקובל, כי המקום בו עומדת ביהכ"נ כיום היתה מקום התבודדותו של החסיד ר' יעקב גדליה תפלינסקי באותן שנים בהם היה עדיין מקום זה חלק מה'פעלד' בו היו יוצאים אנשי שלומינו מחוץ ליישוב לקיים את עצת הניעור בלילה.

השיעורים והחבורות במשך השנים

כאמור, קבע הרה"ח ר' אלחנן ספקטור את מקומו בביהכ"נ לתורה

הספר שלי

חידושים וביאורים בתורה הזמנית

תורה ל' [ב]

"לפעמים הצדיק מוכיח בדרך ביזוי" אבל בחנוכה הוא מוריד את עצמו ומאיר פניו

והביזיון הזה הוא בעיקר בתפילה אך במשך כל חיינו חווים את הביזיון הצורב. הרגשה הנפלאה בעבודת ה' נעלם והביזיון גדול מאוד והרגשה הזאת כל אחד מאיתנו מכיר שהארת פנים נפתח מלמעלה ומרגישים אור אלקי בכל מילה בתפילה, מנצלים כל רגע ללימוד התורה, ואין כמעט נסיון בשמירת עינים ואוטמטי עינים נצמדים על הרצפה, והלב בוער בצורה נוראה, בהתבודדות הדיבורים יוצאים מהלב ולא מרגישים בכלל שעבר שעה, אך מגיע איזה יום והכל מתחיל להיות שחור, אין דיבורים בהתבודדות הכל הולך שלא כסדר, הכבידות ועצלות תופסת את האדם בכל דבר, וכל הזמן חושבים אי פעם היה כ"כ טוב.

כל אחד חווה את זה, אחד בימי בחורו ואחד בתחילת התקרבותו, אך כל אחד יש לו תקופה שבה כביכול נעצר הכל, והצער הוא גדול מאוד, אחד שהרגיש כבר טעם בעבודת ה' הוא הרגיש מה זה נקרא התבודדות אמיתי, מזה תפילה בכוח, וכל חיזוק שבעולם לא ינחם את ליבו, כי הוא כבר טעם את הטעם המתוק.

ובעצם לא רק 'העובד' חווה את זה, כלל ישראל בכללותו הגיעו לדרגות מאוד גדולות בימי בית המקדש ופלאוהם הכל נחרב, והכאב הוא גדול מאוד [ומי יכול לסבול קול הצעקה של המלכות] למה כשמגיעים לשיא הכל נחרב.

וכל זה נכלל בתוכחה של הצדיק שהוא מוכיח אותנו בדרך ביזיון, אך כשמעיינים בתורה רואים שלא תמיד הצדיק מוכיח בדרך ביזוי וזהו רק 'לפעמים' וזה לשונו: "אף על פי שתוכחה שלקחים היא 'לפעמים' דרך ביזיון שמבזים אותנו וכו' וכן בהמשך 'כי מה שתוכחתם הולכת 'לפעמים' בדרך ביזוי"

מוהרנ"ת מגלה את החסד הטמון בדברי התוכחה

זאת אומרת שהוא רק 'לפעמים' לא תמיד הוא מוכיח בדרך ביזיון, והנה בתורה לא כתוב מפורש מתי הצדיק לא מוכיח בדרך ביזיון, אך התלמיד פי שניים ברוחו - מוהרנ"ת זיע"א, אפי' שראה בדברי התורה 'דברי תוכחה וביזיון', אעפ"כ חזקה עליו דיבורו של רבינו "השמעת ממני דברי מוסר" ולכן אפי' שהוא ששומע דברי מוסר וביזיון, הוא 'דן אותו לכף זכות' שבדאי כל דברי המוסר הוא מחמת גודל צערו בעת עיסוקו להוציא המלכות מגלותה, אבל באמת אינו אומר דברי מוסר, רק הדברי מוסר הוא כלי וצמצום להלביש בו את דברי ה'חסד' והתחזקות עצום היוצא לכל אחד ואחד מבלי ליפול בחלישות הדעת.

יש זמנים טובים שבהם הצדיק מאיר פניו

וכה דברי מוהרנ"ת, שיש זמנים טובים שבהם הצדיק מאיר פניו לאנשיו שלא בדרך ביזוי ותוכחה, ואדרבה "באים אליו ועושין לו צרכיו ומדברין

ר' נתן! כל הבא בשערי ברסלב יודע שבלעדי ר' נתן לא ניתן להיכנס להיכלו של רביה"ק, הרבה דיבורים והרבה דיו נשפך לעמוד על טיב התלמיד הגדול, הן על התבטלותו המוחלטת לרביה"ק, והן על התמימותו הטהורה, והן על שארי דברים טובים, שבהם נתעלה יותר משאר התלמידים, ועי"ז זכה להנציח לדורות את רביה"ק.

עתה נעמוד על נקודה אחת - היאך מוהרנ"ת למד ליקוטי מוהר"ן, כלומר מה חתר וחיפש בכל תורה ותורה בליקוטי מוהר"ן, הן ידוע שבכל תורה ותורה בליקוטי מוהר"ן "יש פנימיות הרבה מה שאין נראה עפ"י פשוטו כלל" וכן שנה מוהרנ"ת בהלכות שלוחין ה' "אחר הסתלקות לעלא ולעלא, צריך לחפש ולבקש יותר ויותר לסלסל ולחפש בתורתו הקדושה וללכת בדרךיו ואורחותיו הקדושים, ולבקש ולהתחנן הרבה לפני ה' יתברך עד שיוריד דמעות הרבה עד שישפך לבו פנים לפני ה' עד שיצפה למצא ולהשיג פנימיות כוננת תורתו הקדושה שזהו בחינת הצדיק בעצמו.

רוב דיבוריו של ר' נתן יסובבו על ענין התחזקות

והפנימיות כוונת תורתו הקדושה הוא התחזקות הגדולה ועמוקה, ואף שעומד על הסודות הגנוזים בכל תורה שהם הדעת הקדוש והנורא ששאב מרבינו הקדוש, אבל ה'ציר' שבהם סובב כל דיבוריו הוא התחזקות עצומה בכל מקום שיהיה וכלשון ראב"ן "וכאשר נראה ונודע לכל מביט ומסתכל בספריו הקדושים, שאף על פי שפירבה לדבר מכל המדות טובות וישרות, אבל עקר ורב דבריו יסובבו על ענין התחזקות לחזק ולאמץ כל הנחשלים והעייפים והיגעים, אשר עמלק רודף אחריהם, לבל יתאשו עצמם מן הרחמים, כי הוא יתברך חנון ורב לסלח וכאשר נשמע ונראה גם בעת יציאת נשמתו הקדושה שעד נשימה האחרונה, כפל ושלש, "חנון המרבה לסלח" פעמים אין מספר" הרי לחזק ולאמץ נפשות ישראל זה אשר עמד בראש מעייניו של מוהרנ"ת, והרי הם כתובים בכל ספריו ועלה תרופותיו.

וננסה בעינינו לילך גם בדרכי התלמיד הגדול למצוא התחזקות הגדולה בתורה ל' - התורה הזמנית, כי המעיין בחיפוש אמיתי יראה נפלאות שכל תורה ותורה בליקו"מ שנראה 'דברי מוסר גדולים' מוהרנ"ת מוצא בהם התחזקות גדולה.

בלא דרכי הלימוד של מוהרנ"ת הצדיק מוכיח בדרך ביזוי

וכן אנו מוצאים בתורה שלנו רבינו בעצמו מוכיח ומייסר אותנו בתוכחה שכל תפילתנו אפי' שבערכינו הוא טוב, אך כלפי הצדיק הוא רעה מחמת המחשבות זרות שבו, ו"בוזה קיים רבינו ז"ל בזה המאמר בעצמו בחינת התוכחה שהוא בדרך ביזיון" (פל"ח).

מתנת חנם מה' יתברך, אז הצדיק יורד אליו ומאיר לו את אור הפנים ונותן לו עוז ותעצומות שלא יפול בדעתו ממה שעובר עליו אלא יתגבר בעזות לרצות את ה' בכל מחיר יהיה מה שיהיה.

נמצא שהכל תלוי האִךְ אדם רואה את הצלחתו בעבודת ה' שאם כשמאיר לו אור הפנים אז הוא נופל לעזות וגיאות שהוא הצליח ללמוד ולהתפלל, ומתי שנפתח לו איזה הארה והתנוצצות בעבודת ה', הוא חושב שאין כמוהו בעולם, ובעזותו חושב שבוודאי לא ימוט לעולם מעבודתו, אז בא הצדיק ומוכיח אותו ונתקיים 'הסתרת' פניך הייתי נבהל' ונופל לחלישות הדעת, אך המטרה האמיתית של התוכחה אינו שהאדם יפול ח"ו, אלא כדי שיקלוט שרוצים לתת לו דרך חדשה בעבודת ה', והוא תמיד יחזיק עצמו כדל וכעני ובאמת לא מגיע לו כלום, ובעיקר מתי שמתנוצץ הארה בעבודת ה' ידע שהוא מתנה מאת ה', [כדי שיעשה צמצומים להשגה שקיבל], וזה נקרא שלוקחים את התוכחה ומוצאים את החסד שבו, שאפי' שהסתרת פניך והייתי נבהל' אעפ"כ כל זה שהאדם יתגבר שאעפ"כ יקיים את הפסוק 'אליך ה' אקרא ואל ה' אתחנן' כי מה בצע' בדמ' להוריד את האדם לשחת, כי זה לא המטרה כלל של התוכחה, אלא שיקרא אל ה' כעני ודל'.

בחנוכה האור יורד אל האדם ושם אין אחיזה אל עזות

זה מעלת ימי חנוכה ופורים שאז האור הפנים יורד אלינו, ואז מתגלה אור יקר מאוד שאפי' שמאיר האור הפנים וכל אחד זוכה [לפום מה דמשער בליביה] לאור הנעים והנחמד שיש בחנוכה [וכלשון הרמב"ם "מצות נר חנוכה מצוה חביבה היא עד מאד" וכן אפשר לרמז על הלשון בפע"ח שאומר "יחוד אחד ונאה"] שעיקר חביבות האור ששורה בחנוכה ורואים בחוש הוא שבחנוכה שורר איזה שמחה אלקית אפי' במקומות שהכי שורר שם עצבות כבידה כל השנה כבתי חולים ובמושב זקנים, הוא שהאור אינו מביא גאוה ועזות לאדם לאמור שהוא צדיק הכי גדול ומושלם הוא בכל מידותיו, אלא אדרבה האור [שיוצא אליו] אומר לו תדע לך: שאפי' שאתה הקטן ועובר עליך מה שעובר, ובקושי גדול אתה מספיק ללמוד ולהתפלל' אעפ"כ אני איתך' וזה האור נותן לו עזות דקדושה שירצה את ה' יהיה מה שיהיה, אבל בג' ימי רגלים שאז אדם עולה לאור הפנים אז יש סכנה שיפול לעזות וגיאות [ולכן מתענים בה"ב אחרי יו"ט משא"כ בחנוכה ופורים].

ולכאורה אחרי שיש ימי חנוכה ופורים שאור יורד אלינו א"כ מדוע צריכים את האור של ג' רגלים לעלות לאור הפנים [דוגמת השאלה שאחרי שיש משה משיח מדוע צריכים את שאר הצדיקים, וכן אם יש עצת התבודדות מדוע צריכים ג' תפילות] כי אם היה רק אור שיוצא אלינו האדם היה נופל לבושה דסט"א לאמור שלא צריכים לעשות ולפעול בעבודת ה', לכן צריכים גם את עבודה של לעלות לאור פנים כי [לא הביישן למד], וכמו שמבאר רב"נ שצריכים לכלול את שתי עבודות האלו של לעלות וליראות לאור, וייראה שהאור יורד אליו, שגם מתי שעולים לאור יכלול את עבודה שהאור יורד אליו שהכל זה מתנה מאת ה', ומאידך שגם שהאור יורד אליו יכלול את עבודה לעלות לאור להתגבר בעזות דקדושה לפעול ולעשות בעבודת ה', ומי שמקורב לרבינו הקדוש זוכה שכל השנה מאיר עליו אור של חנוכה ופורים וגם בג' ימי הרגלים הוא ניגש אליהם כאור של חנוכה וביטול לה' יתברך.

ולפי"ז מבואר קשר אמירת התורה ב'שבת חנוכה' שאז יש ב' עבודות אלו, כי בשבת עולים לאור הפנים, אבל בחנוכה האור הפנים יורד [כמבואר בהלכה שם], ורבינו בתורה כולל את שתי העבודות יחדיו, ויה"ר שזוכה לקבל את השגה אלקי ואור הפנים היורד בחנוכה עלינו ובעזות ותעצומות נבקש את מלכות ה' הלא הוא מלכות בית דוד שיבוא במהרה בימינו ממש בבחי' ערכתי נר למשיחי.

[אם אמנם יסודות המאמר מבוארים בליקו"ה, אך מחמת קוצר הזמן לא דקדקנו אם אכן עולים הדרש והפשט בקנה אחד].

על לבו, שכל זה בחינת הארת פנים. ועל ידי זה ממשיכין עליו חיות מבחינת הארת פנים שלמעלה שממש עקר החיות להחיות את החולה בבחינת באור פני מלך חיים", כי "כשאחד מאנשי המלך חולה ומטל על ערש דני, רחמנא לצלן, אזי קשנ'תעוררין רחמי המלך להחיותו מאור פניו, אזי מכרח המלך לילך אצלו לביתו להאיר בו פניו ולהחיותו".

וגדולת הצדיק אינו ניכר בזה שהוא מוכיח ומייסר את אנשיו, אדרבה "כל מה שפגעינן ובאין בקדש יותר ויותר ומשיגין השגת אלקות יותר, צריכין להיות מעלין נפשות יותר ויותר ולא מורידין, דהינו שיצוהו שלא יהיו מורידים הנפשות על ידי גדל קדשם, דהינו שלא יגיעו לכלל קפיצת על ישראל מחמת גדל קדשם והשגתם את השם יתברך שפחמם זה אינם יכולים לסבול את הגרועים עד שפועסים עליהם עד שיכולים להוריד אותם ח"ו, כי לא כן הוא, כי צריך להיות מעלין בקדש ולא מורידין, כי כל מה שפגיע למעלה יתרה והשגה גדולה ביותר, צריך להתחכם ולעשות צמצומים חדשים בתחבולות נפלאות עד שיכולים לקרב נפשות רבות יותר ויותר ולרפאות אפלו הגרועים והחולים מאד מאד".

הרי מה שהצדיק מוכיח ומבזה אותנו הוא רק 'לפעמים' ובאמת יש זמנים שבהם הצדיק יורד אלינו ולא רק שאינו מוכיח אותנו אלא הוא משיג עלינו ומאיר פניו להמשיך עלינו רפואות להחיותם, ומי שחולה ביותר עליו משיג ביותר, וזה גודל מעלת ימי חנוכה ופורים שבהם הצדיק יורד אלינו וממשיך מאור הפנים.

הרי לפנינו ב' דרכים א' שהצדיק יורד ומאיר את אור הפנים, ואז עבודת ה' מאירה והולך כסדר, ב' שהצדיק מוכיח בדרך ביזוי, ואז אדם עובר בזיונות גדולים ורואה האִךְ כל תפילתו ולימודו מלאים בפניות ומחשבות זרות, ומשתוקק מאוד שיוליכו אותו בדרך הראשון שתמיד יאירו לו את אור הפנים, כי כשל כוח הסבל לסבול בזיונות וירידות כאלה.

התוכחה של הצדיק הוא על עזות שבאדם

ולפי קשרי התורה יוצא עצה יקרה מה יעשה האדם ויזכה שיוליכו אותו בדרך שיאירו לו הפנים, והוא בושות ועזות דקדושה וכדלהלן, כי עיקר מה שהצדיק מוכיח את האדם בדרך בזיון מבאר רב"נ הוא על עזותו הרע שנמצא בכל אחד אפי' אצל מי שהוא איש כשר [ובן חכם], ועזות דסט"א [שהוא הגיאות] הוא הרע שמסית את האדם שירצה את מלכותו והצלחתו ולא את מלכות ה', [והכלבים עזי פנים שרוצים הב' לגרמיהו] והוא הפגם שרצו ביומי דשמואל 'מלך ככל העמים' ומאסו במלכות ה', וכן הוא נקודת הקלי' של תאוות ממון שאדם רוצה 'ממון' שיעמידהו על רגליו ויהיה תמיד בטוח בעצמו, [ולא יצטרך 'לילך' ברגליו ולכווץ' ולתלות עיניו בבטחון בה'], והרע הזה נאחז גם כשלומדים ומתפללים, כי מאחר שא"א ללמוד ולהתפלל בלי עזות דקדושה נאחז גם עזות סט"א [כמבואר בביאה"ל] שהוא שלפעמים שוכחים המטרה של הלימוד והתפילה וזיכך המידות, שיהיה אך ורק בשביל בלתי לה' לבדו, והתורה ותפילה הוא לגרמיהו ולא לה', ועל זה מוכיח הצדיק תמיד את האדם על עזות הרע, שלא ירצה את הצלחתו אלא את ה' בעצמו, ועזות הרע נאחז בעיקר מתי שהאדם מצליח ועולה [ברגל] מעלה מעלה ועבודת ה' מאיר לו, ואז יש לו סיפוק שהוא דבר טוב כשלעצמו אך האדם מאבד את בושות הפנים שהיה לו בתחילת עבודתו שלא מגיע לו כלום והכל הוא מתנת חנם מאת ה' יתברך, אלא הוא מרגיש שהוא חייב להצליח ואם לא יתנו את מבוקשו הוא יעזוב את הכל, ועל הנקודת עזות הזה הצדיק מוכיח.

כשמחזיק עצמו כרש ודל אז הצדיק מאיר פניו

אך כשהאדם מחזיק את עצמו כרש ודל וכ'חולה' שבאמת הוא כלל לא שייך לעבודת ה' [והתפילה], והוא ניגש לתפילה ולעבודת ה' שהכל הוא

חליפת מכתבים מכת"י
הרה"ח ר' אברהם יצחק הלוי כרמל זצ"ל

"ארץ ישראל אבער אומן"

לכבוד הרב.

רציתי לשאול: מה כוונת רביז"ל באומרו, דקדושת ארץ ישראל גבוה מאוד, "אבער אומן"?

השיחה הזאת היא הדוגמא שעליה אמר רבי אברהם ברבי נחמן, שכל שיחה צריך לדעת גם באיזה ניגון נאמרה, כמו ששמעתי מרבי לוי יצחק ע"ה, שכל שיחה צריך לדעת למי נאמרה, באיזה אופן נאמרה וגם באיזה ניגון נאמרה.

יש בזה אריכות אבל אקצר.

מעלת הישיבה בארץ ישראל נזכרת באופן מופלג בדברי רבינו, אבל אמר ראב"ן שיש באומן את הקדושה הנוראה של מקום גניזתו הק'. שאת זה אין בא"י, ועיין בספורנו בסוף דברים על הפסוק 'כי שם חלקת מחוקק ספון, שבני גד וכו' ביכרו את עבר הירדן על פני א"י, כי בעבר הירדן 'חלקת מחוקק ספון'.

בנוסף ידוע המעשה שהיה עם רבי נחמן הורדנקער, תלמיד הבעש"ט, שחפץ לצאת לא"י, והבעש"ט אמר לו שיטבול במקוה ויאמר לו מה הוא רואה, וטבל ואמר שרואה את א"י, ואח"כ שוב טבל ואמר שרואה את ירושלים, וכו' קה"ק, ושוב טבל ואמר, אבל את הארון איני רואה. ואמר לו הבעש"ט 'דער ארון איז אין מעזבוז'. הארון נמצא במעזבוז, כלומר הבעש"ט הוא הארון. כי שם אצל הצדיקים משרה השי"ת את שכינתו כידוע ומפורסם.

וגם על שיחה זאת אמר, שצריך לדעת באיזה ניגון נאמרה והבן היטב.

בברכה

אברהם יצחק כרמל

לכבוד הרב.

האם בפשטות ליכא בזה סתירה מדברי חז"ל שארץ ישראל קדושה הוא למעלה מכל הקדושות?

אין כל קשר. בודאי שגם הדיבור של רבינו שקבר הבעש"ט הוא בחינת א"י אינו מקדש את המקום בקדושת א"י של תרו"מ ושביעית וכו'. הכוונה היא היכן נמצאת בזמן הזה השראת השכינה, היכן הוא הכח של גילוי השכינה לאנשים הבאים שם וכן על זה הדרך.

בברכה

אברהם יצחק כרמל

לכבוד הרב

לקוצר דעתי לא הבנתי את הענין על בוריו.

יש להעמיד דברים על דיוקם, הכוונה בא"י היא להתקרבות להשי"ת על ידה שזו עיקר ענינה.

מכתב זה מתפרסם בזאת לראשונה, מתוך ספר המכתבים העומד לצאת לאור בקרוב, על ידי המשפחה, בעזרת ה'. כל היודע על מכתבים ומאמרים נא להודיע בטל' 05041-89908 (אפשר להשאיר הודעה)

המשך "המגין שלכם"

<<< המשך מעמ' 4

באופן קבוע עד שזכו בעצמם להתקרב לאורו של הנחל נובע.

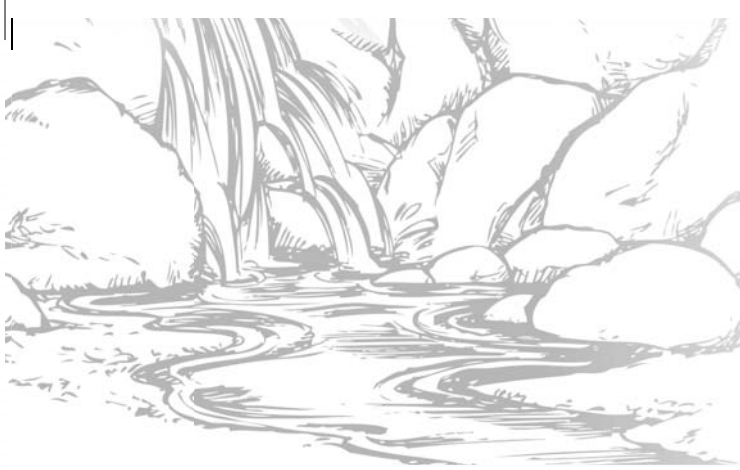
שיעור דף היומי בן 7 מחזורים

שיעור דף היומי הראשון בשכונה נוסדה בבית כנסת זו. בתחילה שימש הרה"ג ר' יעקב מאיר זוננפלד כמגי"ש ומאז שעבר לשמש כרב ברכסים ממלא את מקומו גיסו הרה"ג ר' שבת פיי. במסגרת שיעור זה כבר זכו המשתתפים ללמוד את כל הש"ס במשך ששה מחזורים ועתה אוחזים במחזור השביעי.

המשך בגליון הבא בעז"ה

לתקופה מסוימת, כמו כן ר' פנחס פרנקל היה מהמתפללים הקבועים בעת שהיה עדיין מתגורר באיזור וגם לאחר מכן כאשר לכהן לכהן כרב שכונת אונסדורף ועבר לגור ברחוב סורוצקין היה מגיע במסירות כדי להתפלל עם אנ"ש. ר' קלמן רוזין, ר' יעקב לייב שטרן, ר' יצחק גולדברג - יאדלר. כמו כן היה נמנה על המתפללים הקבועים הרה"ג ר' יהושע לייב חשין זצ"ל (סביו של מיודענו ר' שמואל מאיר הי"ו) על אף שלא נמנה בין חסידי ברסלב אך הטעים את קביעותו בזאת "שהוא רוצה להתפלל במניין שהמתפללים טובלים במקוה". גם ר' נחמן פנחס יאבלום ז"ל היה מגיע תקופה ארוכה להתפלל בביהכ"נ.

בין אנ"ש יש כאלו שהתגוררו בשכונות לביהכ"נ ובאו להתפלל שם

ניצוץ של אור

סיפורי התקרבות

הרה"ח ר' יעקב רייכר

ההחלטה בהנהלת הישיבה כי מחוסר ברירה כל מי שרוצה להמשיך להיות שייך לברסלב שוב אין לו מקום בישיבה. גם לי הבהירו כי באם רצוני להמשיך בדרכי החדשה לא אמצא מעתה את מקומי בישיבה.

בעקבות המצב שנוצר, היו אכן בחורים שעזבו את דרכה של ברסלב, רק המשיכו ללמוד ספרי רבינו בסתר ולהתחזק בעצותיו הנפלאות. גם כעבור שנים כאשר הייתי נפגש עם חברים אלו, היינו מעלים זכרונות נעימים מהשנים ההם ולמרות שכבר עברו מאז כמה וכמה שנים וכמה הרפתקי דערו עליהם, עוד צרוב היה בזכרונם לטובה הטעם הטוב של תקופת הזהב ההיא.

אני, שזיכני הבורא להיאחז בחזקה באילן החיים, נכנסתי ללמוד בישיבת ברסלב. יחד אתי בשיעור למדו אז בין היתר ר' נחמן ברגשטיין - לימים מילא את מקום אביו כראש הישיבה עד היום, והר"ר שלמה מרגלית.

באותן שנים בישיבה הרגשתי כי קיבלתי את מתנת חיי. בישיבה למדו אז בחורים משכמם ומעלה, עובדים את ה' במסירות עצומה וכן היו חזקים בלימוד התורה הק' בהתמדה נפלאה, מה שהשפיע עלי לטובה באופן מיוחד.

כמו כן זיכני הבורא שיש לי קצת כח השפעה על אחרים, וניצלתי את תכונתי זו להשפיע על הבחורים הצעירים שנכנסו לישיבה קטנה, הייתי יוצא יחד אתם לשדה להתבודדות, להכניס בהם חיות לקיים עצה נפלאה זו יחד עם שאר עצותיו של רביה"ק.

בהמשך הזמן קישר אותי הרה"ח ר' נתן ליברמנש אל ר' בצלאל פרידמן, שהיה אז בחור ולמד בישיבת ברסלב בבני ברק, והייתי בא אליו מדי יום ללמוד אתו בספרי רביה"ק ותלמידיו בחדרו שבפנימיית הישיבה.

לאחר מכן הציע לי הרה"ח ר' נתן להשתתף בסעודה שלישית שהתקיימה מדי שבוע בבית הרה"ח ר' אברהם מרדכי פלברבוים זצ"ל, אשר כידוע ידיו רב לו וקירב אז עשרות בחורים לאורו של רביה"ק. לשם היה מגיע הרה"ח ר' נתן מדי שבוע למסור שיחה בתורת רביה"ק. למעשה סעודה זו היתה מתקיימת בתחילה בביתו של ר' נתן עצמו, רק בעקבות ריבוי המשתתפים עברה לביתו של ר' אברהם מרדכי כאמור.

מאוחר יותר התקרב גם הבחור מנחם קירשבוים (סיפור התקרבותו הופיע במדור זה גליון מ"א). ברבות הימים הפכנו לחברותא קרובה וזכינו לעבוד את ה' יחד שנים ארוכות, גם אחרי החתונה. היינו יוצאים יחד לשדות לקיים את עצת ההתבודדות ועוד שלל עבודות. אשרינו.

מסעודות והתקבצויות אלו נכנסתי למעשה, לחבורה הנפלאה של המקורבים שהתחממו לאורו של הרה"ח ר' נתן ליברמנש ממנו שאבו את דרכי ועצותיו של רביה"ק ותלמידיו, שאני משתדל להמשיך ולקיים עד עצם היום הזה.

יהי רצון שנוזל להתקרב להשי"ת וללכת בדרכי רביה"ק באמת ובתמים לטוב לנו כל הימים.

גדלתי במשפחה של חסידי ויז'ניץ. אאמו"ר למד אצל ה'דמשק אליעזר' מויז'ניץ והיה מקושר לרבו האמרי חיים מויז'ניץ. אך אני לא הייתי קשור רק לזה. אמנם הלכתי לעריכת השולחן של האמרי חיים ומאוחר יותר אצל הישועות משה, אך בהיותי מבקש הלכתי "לטעום" אצל עוד חצרות ואדמו"רים. כך גם הייתי משתתף בשיעורים שנמסרו בספר התניא ועוד.

תמיד הייתי נמשך לחפש ולעשות דברים שיביאו אותי לקרבת ה'. עוד בהיותי ילד בגיל 11 היתה לי הנהגה מעין עבודת ה'התבודדות'. היה זה בעקבות מה שקראתי בסיפורי חסידים על צדיקים שדיברו לה' בפישוט ידים ורגלים וה' נענה להם, החלטתי לנסות גם אני. הייתי הולך לחדר סגור או למקום שומם שלא יראו אותי והייתי מדבר עם ה', וכמה פעמים אחרי הדיבורים ראיתי כי ה' ענה לי באופן פלאי ממש, כך זכיתי לראות השגחת השי"ת עין בעין. קיימתי עבודה זו למשך תקופה ארוכה, על אף שלא ידעתי כי עבודה זו נקראת 'התבודדות'.

גם כאשר עליתי לישיבה, ישיבת 'אהל יעקב', לא הפסיקה נשמותי לכסוף ולהתגעגע לעוד התעלות בעבודת ה', נפשי כמהה לזכות לקרבת אלקים. ביום מן הימים התגנבה לאזני השמועה כי יש יהודי אחד ושמו ר' נתן ליברמנש והוא מרבה לדבר מהתכלית. ביתו היה סמוך לישיבה והתחלתי ללכת אליו ושיחותיו המרהיבות שהתקיימו במתק שפתיים בהתלהבות ובנעימות משכו אותי מאד.

הייתי אז בחור צעיר כבן שיתסר והשיעורים האלו היו לי כמשיב נפש. השיעורים נמסרו באופן מסודר בדברים המתיישרים על הלב, מהן השאיפות שלו בחיים ומדוע הוא שואף להגיע לדרגות מסוימות שהיו רווחים אז בישיבות. בדרכו הנפלאה הוא נגע ברבדים העמוקים של הנפש והצליח לרומם את רוחינו בכמה מעלות למעלה, להשיג כי אין ולא תהיה שום שאיפה אחרת מלבד עבודת ה' יתברך ותורתו.

יחד עם זאת התחלתי ללמוד בספר "השתפכות הנפש" וגיליתי עולם חדש של העבודה בה עסקתי מעודי: לדבר אל ה'. הרי בספר זה מובאים כל מראי המקומות והדרכות מפורטות כיצד לקיים עבודה נפלאה זו. היה זה רגע של הארה כי מצאתי את שאהבה נפשי.

במשפחתי לא ידעו מכל ההתקרבות שלי, שכן דרכי מאז היתה לחפש קירבת ה'. אבל גם לאחר שהתגלה הסוד, הבינו לנפשי ולא עמדו לי לנגד, כי ידעו שאיני מאלו העושים דברים משונים ח"ו כי אם רצוני בעבודת השי"ת ואהבתו. אבל בישיבה היה אז גל אדיר של מקורבים, עד שהנהלת הישיבה טענה שצריך להחליף את השלט של הישיבה לישיבת "ברסלב"... יחד אתי בישיבה היו עוד כמה חברים, שאף הם זכו שנגלה להם אור ה' והתקברו לאורו של רביה"ק. ביניהם היה ר' אביש דיקשטיין, אברך בשם ר' משה ווייספיש ועוד, היינו יוצאים יחד להתבודדות בשדה, וכן קיימנו שאר ענייני עבודת ה' בצוותא.

רוב הבחורים בשיעור שלי התקברו והיינו הולכים יחד לשיעורים של ר' נתן, כן היינו יוצאים לשדה להתבודדות יחד עם ר' נתן. עד שנפלה

לאסוקי שמעתתא

ליבון דברי רביה"ק ותלמידיו

שאלה: איך משלבים בהתבודדות את "הנקודה השייך ללבו בעת הזאת" עם "לעשות מתורות תפילות"?

תשובת הר"ר שמואל הכהן אנגל

האמת, כי אין שום סתירה בין הדברים ואדרבא אחד משלים את השני. שכן כידוע רבינו ז"ל אמר שהתורה שלי היא מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין, ובכל מצב ומדריגה יכול כ"א למצוא את עצמו בתורה ולראות מה רבינו ז"ל מדבר אליו להתעורר ולהתחזק בעבודת ה'. לכן, מזה עצמו ממה שנתעורר בלימוד התורה לפי הנקודה השייך ללבו, מזה עצמו יעשה תפילה.

אך כמובן שזה באופן כללי, כי בודאי לפעמים יתכן שאחד רוצה לדבר את הנקודה השייך ללבו ובפרט שיש לפעמים "דאגות בלב" ורוצה להשיח אותם לפני השי"ת. אבל אח"כ כשיעבור לאדם הצער מן הלב, יכול לעשות מהתורה תפילה.

אגב רציתי בהזדמנות זאת לעורר בגודל מעלת הענין לעשות מתורות תפילות.

ראשית, יש לזכור מה שאמר רבינו הק', כי על ידי זה נעשים שעשועים גדולים למעלה שלא עלו מימות עולם, שהדיבור הזה כשלעצמו כאשר מתבוננים בו בפשיטות יכולים להתעורר מאוד.

ויש עוד ב' נקודות:

א. הענין לעשות מתורות תפילות עוזר מאוד בקיום עצת ההתבודדות. כי ע"פ רוב כשבאים לעשות התבודדות מרגישים שאין דיבורים, או שאר מניעות וכדו' וע"י שהולכים עם תורה, ועושים מתורה תפילה, אזי יותר קל להתחיל לדבר שיזכה לקיים מה שלמד בתורה, ובכך יקל לו להמשיך להשיח את אשר על לבו.

ב. שמעתי מאחד מגדולי המשפיעים שלא נמנה על חסידי ברסלב וכן אמר: חבל שאין להעולם את הדרך הזאת לעשות מתורה תפילה, כי בזה יכולים להכניס פנימה עמוק עמוק בלב את התורה הק' וכל כל שיחה ועצה בעבודת ה' שלומדים, שתיכף בשמעו איזו התחזקות בעבודת ה' יעשה מכך את תפילה לשפוך את נפשו לפני ה' שיזכה לקיים מה שלמד או ששמע.

אשרינו מה טוב חלקנו שזכינו לדעת מגדולת רביה"ק ועצותיו הנוראות ויהי"ר שזוכה לקיימן כראוי וכנכון.

תשובת הר"ר יואל משי זהב

לפני שנתייחס לעצם השאלה כיצד לעשות זאת, יש להקדים ולידע את עצם הידיעה, שבאמת כך הוא הדבר, שהדרך הק' של "לעשות מהתורות תפילות" היא העצה האמיתית להאריך בהתבודדות ולזכות לפרש שיחתו בכל יום להכניס שם את כל מה שעובר עליו בעת הזאת,

כמו שכותב מוהרנ"ת בהקדמתו לספה"ק 'ליקוטי תפילות' וזלה"ק: "ומי שזוכה לעסוק בזה, לעשות מהתורות תפלות כנ"ל, בודאי יוכל תמיד לפרש שיחתו לפני השם יתברך, ואת כל אשר עם לבבו ישיח על ידי כל תורה ותורה, כי אף על פי שבתחלה יכול להיות שידימה לו שהתורה הזאת אינה מדברת מהכרחיות שלו, ומהחסרונות והפגמים שלו באותו העת, אף על פי כן כשיתחיל לדבר על ידי אותה התורה בוודאי יעזרוהו השם יתברך ויוכל להכניס כל שיחתו שם, ואת כל אשר עם לבבו יוכל לפרש על ידי כל תורה ותורה, כי דברי רבינו ז"ל הם כלליות גדול מאד מאד, וכל תורה ותורה כלולה מכל התורה כולה ומכלליות ישראל ומכלליות כל הדברים שבעולם, וכל אדם כמות שהוא, בין אם הוא בתכלית מדרגה העליונה, בין אם הוא בתכלית דיוטא התחתונה, הכל כאשר לכל, מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין, כולם יכולים למצא עצמם, עם כל בחינותיהם, בתוך כל תורה ותורה של רבינו הקדוש והנורא ז"ל, ועל כן על ידי כל תורה ותורה יוכל כל אדם שבעולם בכל עת ובכל זמן לפרש שיחתו יהיה איך שיהיה, וע"ש עוד שהאריך מאד בזה. וכן בליקו"ה ר"ח ה"ה טז האריך בזה מאד ע"ש.

וכמו שחזיק מוהרנ"ת את בנו במכתבו בעלים לתרופה (א נח תר"ג): "והעיקר לעשות מהתורות תפלות, לבקש בכל יום ולפרש שיחתו לפני יתברך על פי איזה תורה שילמד בספריו הקדושים שבכלם יכולים למצא את עצמו בכל יום, אהה ה' מתי נזכה לזה. כי כל ימינו פורחים והולכים כצל עובר וכענן קלה וזכרון נושבת וכחלום יעוף וכו'. ואין לנו בפה לתפסם ולהחזיקם שיהיו נשארים קמים לנו שנחיה בהם לצנח כי אם על ידי תפלה ותחנונים, והעיקר על פי הדרך הקדוש הזה שהוא יסון וחדש מאד שהוא לעשות מהתורות תפלות כנ"ל."

וכמו כן, רק על פי הדרך הקדוש הזה הוא זוכה שתהיה תפלתו ברחמים ותחנונים ולחדש בה דיבורים חדשים בכל יום, כמ"ש מוהרנ"ת (ר"ח ה, טו) שמה שאמרו חז"ל "אל תעש תפלתך קבע אלא רחמים ותחנונים", ואמרו רז"ל "זה שידוע לחדש בה דבר", זה זוכין דייקא כשעושין מתורות תפלות שאז זוכין בודאי לחדש דבר בתפלתו בכל פעם, אבל בלא זה בודאי קשה לחדש דבר בכל פעם בתפלתו עכ"ד.

עתה נגיע לעצם השאלה, כיצד זוכים לזה, לשלב מה שעובר עליו בעת הזאת, עם העצה והדרך של לעשות מהתורות תפילות.

הנה רבינו אומר בתורה כ"ה תנינא ג"ם טוב לעשות מהתורה תפלה. דהיינו כשלומד או שומע איזה מאמר תורה מצדיק האמת, אזי יעשה מזה תפלה, דהיינו לבקש ולהתחנן לפני יתברך על כל מה שנאמר שם באותו המאמר, מתי יזכה גם הוא לבוא לכלל זה, וכמה הוא רחוק

מזה. ויבקש מאתו יתברך, שיזכהו לבוא לכל הנאמר שם באותו המאמר: והמשפיל והחפץ באמת, יוליכו ה' בדרך אמת ויבין בעצמו דבר מתוך דבר, איך להתנהג בזה. באפן שיהיו דבריו דברי חן וטענות נכונות, לרצותו יתברך שיקרבהו לעבודתו באמת.

והנה יש לבאר מה יש כאן "להבין דבר מתוך דבר" כיצד להתנהג בזה, ורק ה' יכול להוליכו בזה בדרך אמת, הלא לכאורה הענין הזה הוא פשוט מאד לעשות תפלה מהתורה שלמד.

וכן רואים בלשון מוהרנ"ת (בהקדמת ליקוטי תפילות המובא לעיל) שצריך סיעתא דשמיא מיוחדת ש"יעזרהו השם יתברך" שיוכל להכניס כל שיחתו שם.

אך עומק ביאור הענין הוא נמצא בליקוטי הלכות (ר"ח ה"ה), כי הנה עיקר עצת העצות הוא "תפילה והתבודדות" להאריך בדברי רחמים ותחנונים לזכות להתקרב אליו יתברך, אך ללא ה"תורה" קשה מאד להאריך בתפלה ברחמים ותחנונים, אף על פי שבדאי גם זה טוב מאד, אשרי שיאחז בזה לבקש בפשיטות, אך עדיין אינו זוכה לעשות תפלתו רחמים ותחנונים, שהוא זה שזוכה לחדש בה דבר, ולהאריך בדיבורים חמים לפרש את כל אשר עם לבבו.

ולכן עיקר העצה היא לעשות תפילה מהתורות, כי ה'תפילה' היא בחינת המלכות כנודע, והמלכות היא יבשה ואין לה שום חיות כי אם כשממשיכין לתוכה את המוחין הק', דהיינו שממשיך לתוך התפילה את החידושי אורייתא, ובפרט התורות של רבינו הק' שהם אולפן חדת, שהם נמשכין מעתיקא סתימאה, שעל ידי זה התפילה מקבלת מוחין קדושים ועליונים מאד, ואזי יכול לשפוך לבו כמים נכח פני ד', "כל אחד ואחד כפי אשר יודע נגעי לבבו ומכאוביו איך הוא רחוק מה' יתברך ולאיהז מדות רעות ותאות רעות ובלבולים רעים נפל בעונותיו וכל מה שעובר עליו בכל יום ובכל עת שהכל יוכל למצא בתוך תפלות אלו שעושה מתורות ולפרש שיחתו לפניו יתברך ברחמים ותחנונים על כלם כבן המתחטא לפני אביו עד שיוכל לשפוך לבו כמים וכו'. וזהו [ושאבתם מים בששון] 'מעמיני הישועה', כי דרך זה הוא בחינת מעיני הישועה, שהישועה נובעת ממעינות שאינם פוסקים שנמשכין מהנחל נובע וכו', שהם ישועות בלי גבול וקץ וסוף ותכלית שיכולים להושיע לכל יהיה מי שיהיה, אפלו אם הוא כמו שהוא, כי הוא נחל נובע וכו' בחינת באר מים חיים מעינות שאינם פוסקים להושיע לכל, בחינת מעיני הישועה" (לשון מוהרנ"ת).

נמצא שאי אפשר לזכות לתפילה באריכות כראוי כי אם על ידי התורה של הצדיק האמת, אך מאידך מאחר שהרי בשביל לזכות להאריך בתפילה כראוי על פי התורה, אזי צריך להבין היטב את התורה של הצדיק כדי לידע על מה להתפלל ולעשות מהתורה תפלה כראוי, אם כן הרי אי אפשר לזכות לתורת הצדיק, כי אם על ידי תפילה על זה, להתפלל להשי"ת לזכות להבין היטב את דיבורי רבינו ז"ל במאמריו הק', ומחמת זה אין יודעין מהיכן להתחלה.

ולכן מגלה מוהרנ"ת שהדרך הנכון בזה הוא להתחיל משניהם ביחד, ולעסוק בזה ובזה, ללמוד קצת בכל יום התורה של רבינו ז"ל, וכן לעסוק קצת בכל יום בתפילה והתבודדות על התורה לעשות מהתורה תפלה, ובהתחלה בוודאי אינו יודע היטב סדר התפלה וההתבודדות כיצד לעשות מתורה תפלה, וכמו שעוררתם בתוך השאלה שקשה לפרש שיחתו על פי התורה, אך אף על פי כן יש סוד כזה של "מסירת הסימנים מרחל ללאה" (כמו שהאריך שם מוהרנ"ת ע"ש), שהשי"ת מרחם עליו ועוזר לו ומוליכו בדרך אמת ומאיר עיניו ומוסר לו סימני דרכי התורה ומלמד אותו לפי בחינתו איך לעשות מתורה תפלה, ולפרש שיחתו להשי"ת על מה שעובר עליו על פי התורה הזו דייקא. ואחר כך על ידי התפלה וההתבודדות, יודע להשיג את התורה יותר, ואז זוכה לידע סדר התפלה יותר, וכן בכל פעם, שכל אחד מחזק את חברו, התפלה את התורה, והתורה את התפלה.

ומסיים שם מוהרנ"ת ז"ל: "כי בעת שאיש הישראלי נכנס להתפלל תפלתו ושיחתו לפני ה' יתברך שיזכה להתקרב אליו ולקיים תורתו ומצותיו ורוצה

לעשות מהתורה תפלה, אבל עדין אין מלה בלשונו לדבר, כי עדין אינו יודע דרכי וסימני התורה ואינו יודע איך להתפלל ולדבר ולשיח, אזי בחינת רחל, שהיא בחינת תורה שבעל פה, בחינת חדושין דאורייתא שמהם נמשכין הדרכים לעשות מתורות תפלות כנ"ל, אזי היא בעצמה מרחמת על איש הישראלי הזה המתפלל שהוא בבחינת לאה כנ"ל. ומוסרת לו הסימנים והדרכים של התורה ומדברת בעצמה עם דודה, בחינת יעקב, בחינת כלל שרש התורה, כדי שיוכל לעשות מהתורה תפלה כדי שיזדוגו תורה ותפלה יחד, כדי שיולידו מעשים טובים. וזה בחינת הדבורים הנשפעים לאדם בעת שנכנס להתבודד ולפרש שיחתו לפני ה' יתברך שבתחלה אינו יודע שום דבור לדבר, וכשהוא חזק בדעתו ומכריח עצמו אף על פי כן לדבר, אזי על פי רוב באים לו דבורים שלא עלה על דעתו שידבר אותם. ואלו הדבורים נשלחים לו מן השמים ונמשכים מבחינה הנ"ל עכ"ל.

הסדר בזה כיצד עושים זאת למעשה בהתבודדות הוא בדרך זה, כי הנה בתחילה אינו מחובר כלל להענין המבואר במאמר, ונדמה לו שאין זה מההכרחיות שלו באותה עת, אך עצתו היא להתחיל לדבר מזה, ועצם זה שהוא מתבודד ומתפלל על זה, זה בעצמו מחבר אותו מעט אל הפרט הזה של המאמר.

שלב שני: מתוך הדיבורים עצמם סביב הנושא, שבזה מתחיל להרגיש איזה התחברות מעט להנושא, עתה יתחיל לחשוב ולהתבונן על עצמו כמה הוא רחוק מדבר זה.

שלב שלישי: מתוך הרגשת וראיית ריחוקו מזה, על ידי זה ייכנס לפרש שיחתו לפני השי"ת לספר לפניו יתברך כמה באמת הוא רחוק מזה, כי הלא עושה מעשים כאלו שהם ממש ההיפך מאותה הבחינה והעצה המבוארת בהמאמר.

שלב רביעי: עתה יוכל לדבר ולפרש כל לבו להכניס את כל נגעי לבבו ומכאובי נפשו העוברים עליו באותה העת אל אותה הבחינה המבואר בהמאמר. וזהו סיעתא דשמיא מיוחדת למי שהוא חפץ באמת ובא ליטור ועוסק בעצה קדושה זו לעשות מתורות תפילות, ומכין את לבו לזה באמת, אזי השם יתברך בעזרו להבין דבר מתוך דבר, והוא מזמין ושולח לו דבורים הרבה בפיו, דברי חן וטענות נכונות, שיוכל לפרש את כל לבבו ואת כל מה שעובר עליו באותה העת על ידי כל הבחינות המבוארים במאמר (כמו שהארכנו לעיל על פי המבואר בסוף תורה כ"ה ובהקדמת ליקוטי תפלות ובה' ר"ח ה"ה).

שלב חמישי: עתה מתוך שכבר מרגיש באמת ריחוקו, ומבין מעט את ההכרחיות שלו לזכות להדבר והענין המבואר בהמאמר, יפציר ויתחנן ויבקש מאתו יתברך, מתוך כיסופים וגעגועים, שיזכהו באמת לבוא לקיים ולזכות לדבר זה כראוי.

שלב שישי: יעיין להלן בהמאמר איזה בחינה מביאה לאותה בחינה שהתפלל עליה עתה, איזה עצה נותן רבינו כדי לזכות לדבר זה, ושוב יתחיל בכל חמשת השלבים הנ"ל, להתחיל לדבר על זה להשי"ת ולבקש על זה בפשיטות אע"פ שעדיין אינו מרגיש שזה הכרחי בשבילו, ושזה מה שחסר לו, אך יאמר להשי"ת כי הרי מבואר במאמר שזהו העצה לזכות למה שדיבר קודם לכן, וא"כ הלא ההכרח שהוא יזכה לבחינה זו גם כן, ומתוך זה יתחיל להסתכל על עצמו כמה הוא רחוק כל כך מבחינה ועצה זו, ויתחיל לפרש שיחתו לפני השי"ת לספר לפניו על ריחוקו באמת, ועל מעשיו שאינם עולים יפה כפי הבחינה הזו, ויתחיל להכניס את כל מה שעובר עליו בתוך זה, ומתוך זה יבוא להתחנן ולהפציר לפניו יתברך לזכות לזה, כדי שיזכה באמת להמבואר בהמאמר מה שזוכים על ידי עצה זו. וכך ילך מענין לענין ומדרגא לדרגא בכל שלב ושלב מסולם המאמר לעסוק בתפילה עליהם בדרך הנ"ל.

ובדרך זה יוכל להאריך בתפלתו והתבודדות לשפוך ליבו כמים נוכח פני ה', ובניקל יוכל להתבודד שעה שלימה כרצון רבינו ז"ל ואף יותר משעה.

המעמד האדיר עיקר העבודה

אנו ממשיכים כאן להביא תמלול השאלות והתשובות שנתלבנו ברב שיח במעמד עיקר העבודה לחיזוק והתעוררות בקיום "עיקר עבודת איש הישראלי לקום בחצות לילה"

שאלה ד

אני לומד ב"ה בכולל חצות כך שכרוב השנה אני זוכה לקום חצות, אבל ביומא דפגרא כמו שבת יו"ט וערב יו"ט וכדומה קשה לי לקום חצות כי אין לי את החיוב והסדר כמו בכולל, בכן שאלתי: איך זוכים לקביעות בקימת חצות מדי לילה, כלשון מוהרנ"ת בתפלה פ"ח 'בין בחול בין בשבת ויו"ט כשכתי בכיתי וכלכתי בדרך'.
אברך אחר שואל בסגנון דומה: אני לומד בכולל חצות יחד עם חברותא, אבל בימים שהחברותא לא מגיע אני מתקשה לנצל את הזמן רק נרדם באמצע הלימוד, ומחמת כן זה גורם שבליילות כאלו אני מחוסר חשק לקום חצות. מה העצה לזה?

הר"ר שמעון צבי שפירא:

לעשות סדר בלי כולל

כשהייתי גר בבתי אונגרין התגורר על ידי יהודי חשוב בשם ר' משה וועבער מחסידי חב"ד, שהיה ידוע ומוכר באותן שנים כיהודי תלמיד חכם צדיק וירא שמים. והיה מרגלה בפומיה, כי לאחר מלאות שנותיו של האדם, כאשר יבוא שם למעלה וישאלו אותו מה עשית בעולם הזה האם עסקת בתורה לשמה וכן הלאה, אזי אם הוא למד רק במסגרת של 'כוללים' מי אומר שרצה ללמוד למען שמו ית' אולי היה זה 'עסק' לפרנסה ומכיוון שהיה מתעצל לצאת לעבוד ישב בכוללים! לכן היה אומר כי על כל אחד לעשות איזה סדר או זמן שלומד בלי כולל ובאופן של עקשנות חוק ולא יעבור, כך יגלה דעתו כי כוונתו היתה אכן לשם לימוד התורה רק קיבל 'מלגה' כמתן שכר בצדה.

אבי ז"ל היה אומר על כך שהיום עושים הכל במסגרת של 'כולל', כי פעם נענה אחד מחכמי ירושלים בבדיחותא: עוד יבוא יום ויעשו כולל לשלם גם על אמירת 'אשר יצר'...

עוד סיפר, כי כאשר באו להרה"ח ר' מיכל דורפמן ז"ל לפני הרבה שנים ואמרו לו שרוצים להקים כולל חצות הזדעזע כולו והזדעק "גם על חצות כולל?!". ברם כעבור שנים אמר שיש כזה ירידת הדורות שצריכים כולל גם לחצות.

לא ליפול למלומדה

לאור זאת חשבתי דבר נורא, משהו שיושב לי על הלב כבר שנים רבות. הנה, מצוי אצל אלו הלומדים בכולל חצות שמאבדים את כל ההרגשה של חצות, במיוחד כאשר בדור הזה שנהיה הכול 'מלומדה'. אין כאן

המקום להאריך בדבר זה, רק באופן כללי, כאשר האברך יתבונן יראה, כי יש מספיק זמנים שאין בהם כולל אם זה שבת ויו"ט או בין הזמנים וכדו', כמו כן אם הוא לומד בכולל שאינו מתקיים מתחילת שעות חצות וכדומה. או כאשר נזדמן אצלו שאינו יכול ללכת לכולל מחמת כל מיני מניעות וכן הלאה, באם יתאמץ דוקא בזמנים אלו שיהיה לו גם שייכות עם הענין של חצות, נמצא כי התגברות אלו, לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על כל הזמנים שיושב בכולל, שאכן יש לו שייכות באמת לענין של חצות ואינו מתגבר לקום רק מחמת הכולל שמשלם מילגה מכובדת... ובזה ירוויח שיתעורר אצלו גם ההרגשים של עצם שגב גדולת קימת חצות.

ובוודאי שמלבד כל זה, צריך להרבות בתפילה ובקשה להשי"ת שגם כאשר יושב בכולל יזכור כי הוא נמצא בזמן הנורא של חצות לילה ולא יאבד את השעות הנפלאות האלו בדברים של מה בכך.

מדוע אני אומר כל זה, כי ישבתי פעם באיזה כולל חצות ולמדו שם שני אברכים שאינם מאנשי שלומינו, לאחד מהם היה עכ"פ קצת הרגשה אבל לשני לא ידע כלל לשם מה הוא קם בחצי הלילה, והיה ניכר מתהלכותיו כי הוא בא לכולל זה כי ככה יותר נוח לו, מה שקוראים 'ציפור לילה'... ובעוד שאחרים קורעים את עצמם מכיסופים לזכות לקום בחצות, אברך זה לא היה שום מושג בעבודה זו, רק היה קם בטבעיות, קיבל מלגה מכובדת מה גם שהתגורר סמוך לביהמ"ד בו התקיים הכולל, כך בלי שום הרגשה.

הרי לנו כי אפשר ללמוד בכולל חצות ולשכוח איפה ומתי נמצאים, אשר על כן ראשית יש ללמוד בספרי רבינו על גדולת השעות של חצות, וכן להתאמץ לקום בחצות גם בזמנים שאין סדרי הכולל ואז

יעורר הרגשותיו בעבודת קימת החצות עצמו.

הר"ר נתן פישר:

ראשית מה שהזכיר ר' שמעון צבי בשם ר' משה וועבער, איתא בפתחי תשובה ביו"ד סי' רמ"ו כי אין יוצאים חובת קביעות עיתים לתורה אם מקבלים על כך ממון, לכן צריכים עכ"פ כמה דקות ללמוד שלא על מנת לקבל תשלום. לומר לכה"פ 'אשר יצר' אחד ביממה בחינם, כמו שרבינו אמר "א ערנסטער אשר יצר" בכוונה כראוי, בכך יקיים חובת קביעות עיתים לתורה.

לעשות לעצמו כמה מיני שיעורים

ומה ששאלו איך מתחזקים גם כשאין סדרי הכולל. הנה ענין זה שכאשר מתחלף הסדר מתבלבלים, הוא ענין כללי בכל ענייני עבודת ה'. לדוגמא (קעת) בחודש אלול מתחילים עם האמירות ובאמצע פתאום נוסעים לאומן ומתבלבל לו כל הסדר היום והכל מתבטל.

לכן צריכים תמיד להתפלל שתהיה לו סייעתא דשמיא להיות חזק גם בעת שהולך שלא כסדר. וכמו שידוע שהיה לר' נתן היה לו 13 סוגי שיעורים כפי היום והמצב. היה לו סדר ליום חול רגיל וסדרים מיוחדים לערב שבת ולימי שבת וחג וליום הנסיעה וכן הלאה. וממנו אפשר ללמוד לעשות לו כמה וכמה סדרים בקימת חצות; סדר אחד שקם ונשאר עד עד הבוקר, סדר אחד רק השעתיים של חצות, אפשר להתרגל להיות עד בנקודת חצות ולומר כמה דיבורים קדושים, ואם צריך אפשר גם אחרת לישון בנקודת חצות אבל לחטוף כמה דקות טובות מתוך השעתיים לאחר מכן. לא כל אחד נולד רבובט או "יעקע" שמתכנן משהו והולך לו כך עד יום מותו...

קימת חצות מסוגל לכבוד כאשר מתגבר על המניעות

בספר המידות כותב רבינו כי קימת חצות מסוגל לכבוד, והטעם ענינו רב מביא מקור מהפסוק "עורה כבודי" והנה ידוע מה שרבינו אומר בתורה ו' שהכבוד מגיע רק ע"י הבקאות ברצוא ובשוב, היינו דווקא על ידי שעובר על האדם, ואפשר לומר כי כמו כן בקימת חצות שמסוגל לכבוד זהו דווקא על ידי שמתגבר על המניעות ומקיים המתן שוב ושוב.

נקודה נוספת השייכת לשאלה זו היא, שיש כאלו שאומרים כי מרגישים יותר 'לשם שמים' אם לא הולכים לכולל ונשארים לשבת חצות בבית. אכן יש בכך ענין גדול וגם ידוע מה שמובא בשו"ע על בית שלא נשמע בה ד"ת בלילה, מה גם שבכך מקדש את ביתו וראוי לכל אחד לעשות לו סדרים בבית ביום ובלילה. אבל יש נקודה המובאת בתורה י"ב השייכת לענין 'לשמה', הרבי מביא שם את הזוה"ק של חברים מקשיבים, שכאשר לומד תורה והתנא הקדוש בגן עדן אומר

הקשיבו לקול לימודו וכו', ונעשים שם דברים ותיקונים גדולים למעלה. כאשר מסתכלים בפנים בזה"ק רואים שמדובר שם בחצות הלילה, וא"כ עיקר תיקון זה נעשה בחצות דוקא, היינו שבלמוד התורה בחצות אז מתקשר לנפש הצדיק שגילה המאמר הזה, וכאשר יודע שהתנא שומע דיבוריו, אז נהיה בחינת ויחבקהו וינשקהו, ויביאו אל ביתו שמביא את הצדיק לתוך הדיבורים.

הרי לנו דבר נורא, שאם לומדים ליקוטי מוהר"ן ביום אז זה אכן ספר נורא ותורות נוראים מרבינו הקדוש אורייתא דעתיקא סתימאה, אבל כשלומד אותה תורה בחצות לילה נעשה בחינת 'ויביאהו אל ביתו' שהרבי נמצא בתוך הדיבורים, אינו דומה אם משהו בא לביקור אצל הרבי והרבי נמצא בביתו, לזה שלומד ספרו של רבינו ובא לביקור אצל רבינו ויש שם שלט 'תיכף אשוב'. עוד מובא שם 'אך עצמי ובשרי אתה' שנעשה אחד עם הצדיק, אדם יכול לזכות להיעשות אחד עם הצדיק וכן עוד להלן 'וישב עמו חודש ימים' שהצדיק מתיישב עמו איך לחדש ימיו שעברו בחושך והכל ע"י שלומד הספר בשעות של חצות.

לא ליפול מהשמחה

כן יש לפרש מה שרבינו מדבר שם בהמשך התורה שיש השני גשרים "ושויר מהאי להאי" שהוא קופץ מאחד לשני, שאוחז בידו שני כוסות של יין ומוריק מהאי להאי ונוזהר שלא תיפול טיפה אחת על הארץ, כוס אחד זה השמחה, שאסור שתיפול טיפה אחת של שמחה וגם אם אינו קם בחצות אסור שיחסר מהכוס של השמחה, והכוס השני זה התושבע"פ, שאסור לעבור על קצו של יוד מהשו"ע כמו שדיברו מקודם שלא לזוז מסעיף קטן בשו"ע ולכה"פ יקום לזמן קרי"ש.

וכן מצינו אצל מוהר"ן שרק בשני מכתבים הוא מדבר מחצות וביותר ממאה מכתבים מדבר על הענין של שמחה, וצריך לזהר בכך ביותר. וכך הוא גם בנקודה של לשם שמים או לא. שצריך לעשות זאת בבחינה של 'ושויר מהאי להאי' שכן יש כאלו שאין זוכים ולומדים בחצות בגלל כסף וכדומה אבל בכל זאת אם יקום בשבת וכן בלילות החול יכול לחטוף דקות ושעות שכן ילמד לשם שמים. אך יש לדעת כי בלימוד ביום העבודה של לשם שמים הרבה יותר קשה, זה יכול להיות יותר נעים, כמו שהגמרא אומר על רבי זירא מחדדן שמעתתא דיממא, שיותר מבינים ביום וכו', אבל לשם שמים יותר קל בלילה בחצות, כאמור.

הר"ר אליהו קירשבוים:

ברצוני להוסיף על מה שדיברו רק אקדים שאכן לא רציתי לכתוב את זה בפירושי על תיקון חצות 'כתוב עלי', אבל אפשר לומר את זה כאן; מימינו בכסף שתינו - היינו שלומדים בשביל הממון, אך בכל זאת אדבר דברי התחזקות על ענין זה.

לימוד בלילה חשוב אפילו אם זה שלא לשמה

מה שדיבר ר' נתן פישר בגדולת

המעמד האדיר
עיקר העבודה
"עיקר עבודת איש הישראלי לקום בחצות לילה"
יום שני שופטים, כ"ז אב, אולמי "הנחל", בשעה 5:00

איך וייל.

דיבורי התחזקות והתעוררות
בשגב מעלת קיום העבודה העיקרית לקום בחצות לילה
לעורר את הרצונות והכיסופים לקיימה בתמימות ופשיטות
לגלות את פנימיות לבנו:
אני רוצה!

עוד רגע אדבר בנוגע לחלישות הדעת של המשועבד לסדר בכולל חצות. מובא בספר תולדות יעקב יוסף בשם הבעש"ט, שבכל ענייני עבודת השם ובפרט בענין חצות, צריך לקיים "חשבתי דרכי ואשובה רגלי אל עדותיך" היינו שקודם צריכים לחשוב על עניינים גשמיים ואח"כ להשיב לעבודת השם, כמו שאמרו חז"ל שכל יום היה דוד אומר אני הולך למקומות אחרים אבל רגלי מוליכות אותי לבית המדרש, שכן הבעל דבר אינו מרשה לאדם ללכת לעבודת ה' וצריך 'לעבוד עליו' שכביכול הוא הולך לעניינים גשמיים, כמו שממשיך הפסוק "חצות לילה אקום וכו'" כי אי אפשר לקום בחצות לשם שמים בלבד. אולי בכח רבינו הקדוש אפשר כן, אבל עכ"פ דיברנו דברי חיזוק שלא ליפול מזה.

הר"ר ראובן שיף:

צריכים את החיזוק של הכולל

כאן אתי להוסיף, כי זכיתי ללמוד למשך תקופה בכולל חצות מסויים. פעם אחת עשה ראש הכולל, שאינו נמנה על חסידי ברסלב, 'ויצעקו', כי הנה יש כאן חבורה מיוחדת ומובחרת שישים גבורים, ואם כולם יבואו כמו שצריך ברור לו שנזכה להביא את הגאולה, ואיך זה שחיילים בצבא כה נעלה ונחוץ לא באים ומחסרים וכו'. נענה אליו אחד מיידיי חסיד ברסלב ואמר לו: הנה אסביר לך מה ההבדל בינינו לבינך, כשהנך קם בחצות אתה מרגיש בעננים, שבכך אתה מציל את העולם, אבל אנחנו קמים חצות כי רבינו ציוה אותנו לקום בחצות, לכן יש לנו כאלו מניעות לעומת זאת לך אין מניעות.

ובענין השלא לשמה של כולל, סיפר לי ר' מענדל שפירא שהלך עם הרה"ח ר' לוי יצחק בנדר בהלווייתו של ר' משה פיינשטיין שלרפואתו הקימו את הכולל בכותל של ר' מרדכי שפירא, ור' מנדל שוחח עם רל"צ על כך שיש היום כולל חצות ומשלמים וכו'. ומכיון שהיה נשמע מעין זלזול בדבר הזדעק ר' לוי יצחק הזדעק ואמר: כמה היום קמים בלי כולל?! הרי לנו כי אפילו ר' לוי יצחק שבהתחלה לא רצה כולל בחצות גם ראה והבין שבלי כולל לא קמים וצריכים החיזוק של הכולל והמלגה.

והאמת, הסיבה הגשמית הכי טובה לקום בחצות זה הטעם הנפלא שמרגישים בזה.

הלימוד בלילה ובחצות, הטשערינר רב אומר בתורה ג' שני פירושים על דברי רבינו ולפי הפירוש השני מדויקים דבריו מאד, שהרבי אומר שם שהתורה בלילה מגין עליו מהנחש של לימוד שלא לשמה, הפירוש הפשוט הוא שמגין עליו שלא ילמד שלא לשמה, אבל אם מסתכלין בפנים רואים שיותר מדויק לפרש שהלימוד של הלילה כ"כ גדול כוחו שמגין שאפילו אם ח"ו לומדים שלא לשמה שזה מגין שהנחש לא יבלענו ומתקן את התיקונים של הכרובים והמלכות, הרי לנו כי הלימוד בלילה אפי' שלא לשמה מאד חשוב ורצוי.

ומה ששאלו איך מתחזקים בשבת ויו"ט, הרי על כך אפשר לענות מה שאמרו בשאלה הראשונה - ע"י כיסופים ורצונות וכו', כמו בכל דבר שבקדושה שלא זוכין לקיים.

לא ליפול מחלישות הרעת

ועל עצם השאלה. פעמים רבות אלו שלומדים בכולל נתקלים בכזו הרגשה שזה מעין עבודה עם משכורת, אפילו שבפועל אין בזה קורטוב של שייכות לעבודה כי לא מקבלים אפילו שכר מינימום... והאמת הוא כמו שכותב מוהרנ"ת בתפלה י' ח"ב 'שאפילו הקל שבקלים כשעושה איזה מצוה מכוון להשי"ת', כמו שרבינו אומר שצריכים לברר את הנקודות ובנקודה עצמו יש פניות וכו' וצריכים לברר הטוב שבנקודה. ויש להפנים זאת היטב, כי גם לי וכן שמעתי מאחרים זה גורם לחלישות הדעת, כמו שר' שמעון צבי דיבר שנעשה קביעות ומאבדים ההרגשה, ונופלים לפעמים מהחצות בגלל זה.

ויותר צריך להזהר שלא ליפול מהשמחה כמו שדיבר ר' נתן פיישר, שזה העיקר, כמו שכותב החיד"א ותב שהנשמה של המצוה זה השמחה של מצוה.

וכאשר נתבונן בעין האמת, כל ברסלב'ר חסיד שנכנס לכולל חצות אין זה רק שהוא רוצה לקיים את עיקר עבודת איש הישראלי. לולי ההקדמות של הרבי והליקוטי תפלות, לא היה נכנס לכולל חצות, אפילו שמקבלים יותר וזה מאד 'גישמאק' ומלא חיות. הסיבה האמתית שהוא קם היא כי הוא רוצה להתקרב לה' ולעשות ציווי רבינו, וזה הנקודה שצריכים לשמוח בזה ולהתחזק בזה.

חישבתי דרכי ואשיבה רגלי

המעמד האדיר
עיקר העבודה
"עיקר עבודת איש הישראלי לקום בחצות לילה"
יום שני שופטים, כ"ז אב, אולמי "הנחת", בשעה 5:00

איך קען.
שלשה אברכים
ברב שיח מרתק
עצות מעשיות, הכוונה פרקטית
ועובדות מהחיים, כיצד זוכים לקיים
את עצת רביה"ק ולנצח את שר השינה
להבין, כי גם
אני יכול!

שאלה

נפשי בשאלתי: זכיתי לקום לרבע שעה או לחצי שעה ואח"כ לחזור לישון עד הבוקר, שכן יש לי כולל כרוב שעות היום ואין לי הכוחות להיות עד למשך כל השעתיים של חצות. אך בכל זאת, באותן הפעמים שזכיתי לעשות כן לצערי קמתי מאוחר יותר מבכל יום וכן הייתי עייף במשך היום. האם עליהמשיך בזה או לא? אחר שואל: איני יכול לקום להרכה זמן בשעת חצות, מחמת סדר יומי העמוס מאד ואין לי זמן להשלים את השינה ביום, ומחמת כן נבצר ממני לקום בחצות בקביעות, אך באותן הפעמים שאני כן זוכה לקום איני נרדם בחזרה לאחר אמירת תיקון חצות וקצת התבודדות וכדומה, וזה משבש לי את כל סדר היום שלמחרת. מה העצה לזה?

הר"ר נתן פיישר:

אענה כמו יהודי בשאלה: ראיתי פעם משהו שעמד בתור שעתיים ליכנס לרופא והיה בפנים רק 10 דקות. רציתי לשאול אותו מדוע 'בזכות' שעתיים בשביל 10 דקות בודדות...

והתשובה היא, אם יודעים את גדולת העשר דקות בודאי שלא יתעצל להקדיש אפילו את כל היום כדי להשיגם.

בשנים ההם כאשר שערי ציון היו נעולים, התאמצו חסידי ברסלב להפסיד כמה וכמה ימים ושבעות ולו בשביל דקות ספורות לשהות על הציון ולומר תיקון הכללי. שכן ידוע והפנימו את שגב גדולת ציון רבינו. אבל אי אפשר להגיד דעות לאחרים, לכן על השואל, ולכל מי שמתלבט בשאלו מעין אלו להתבונן, כי ע"פ רוב אין זה רק דמיון של התקופה הראשונה ולאחר מכן כאשר זוכים להיכנס לתוככי העבודה הכל מתנהל אחרת לגמרי.

כי כך הוא בכל ענייני עבודת השם, כאשר מתחיל לעשות איזה עבודה, מיד מתחיל להסתכל בעצמו איך אוכל לעמוד בזה, כמו שהרבי אומר בתורה קצרה בסוף ליקו"מ 'שילך עם זה תקופה ויראה שיוכל לעמוד בזה'. היינו שרק כעבור תקופת זמן ידע היכן הוא אוחז, אבל לא תיכף בימים הראשונים יאמר איני יכול לעמוד בזה. כי על פי הרוב, כאשר ייכנס ויחזיק בזה תקופה יראה שכבר התרגל וזה הרבה יותר קל, ויוכל לעמוד בזה.

וגם אז, אפילו שרואה כי אכן אינו לפי כוחותיו בכל זאת צריך עדיין להחזיק מעמד בכיסופים ורצונות והתפללות לזה. ר' נתן אומר בתפלה שלא יהיה לי שום כאב ראש מזה, משהו אמר בדרך צחות... ר' דוב היה לו כאב ראש אז אמר לו רבינו החצות שלך זה דריי אזיגער [בשעה שלש], ...מה זה הכאב ראש, כי כאשר קם בחצות מקבל ראש יש לו כאב בראש החדש שקיבל... יש אנשים היום שאין להם ראש... בפרשה הקודמת התורה כותב סימני טומאה שיש בהמה שהוא מפריס פרסה ומעלה גרה ואע"פ כן הוא טמאה, ולמה כי הוא שסועה, היינו סוג בהמה שיש לו שני גופים וראש אחד, וזה סימן טומאה, אנשי הולכים אחד אחרי השני אין להם ראש עצמי... זה סימן טומאה, והוא מתחיל לקום בחצות ומקבל ראש לעצמו אז יכול להיות לו כאב ראש, ואז צריך הרבה להתפלל וזה יעבור לו ויוכל להמשיך להחזיק בעבודה זו.

ואם אחרי הכל אינו מוצא את עצמו או את סדר יומו מתאים לכך, צריך לדעת כי גם אז אין זה רק 'דחיה' ולא הותרה... שיש לו היתר מחמת אונס שלא לקום בחצות, אך לא שהוא פטור לגמרי מקיום עבודה זו.

הר"ר אליהו קירשבוים:

ידוע מה שכתוב בצוואת הריב"ש "להפוך הלילות לימים" ואיתא בספרים שכל שעה בלילה שווה לא רק הרבה שעות אלא כמדומני שכתוב "אלפי שעות".

ר' מרדכי לוזער היה אומר, כל שעה בלילה שווה שני קילו זהב.

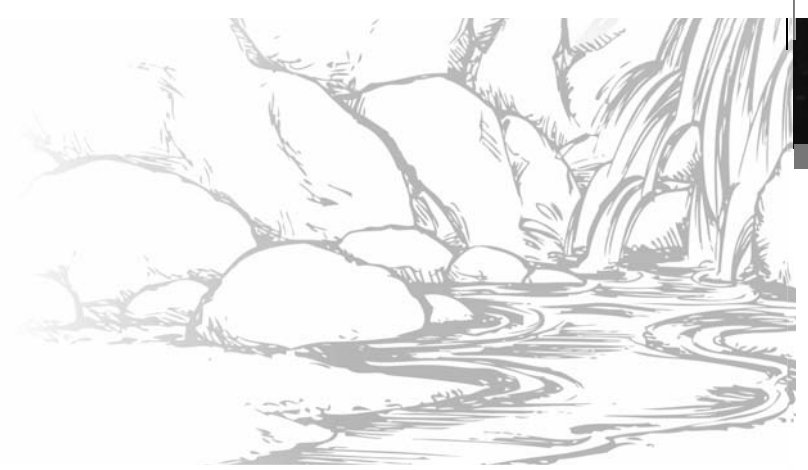
בגליון הבא בעז"ה נביא את השאלה האחרונה שליבנו המשיבים בארוכה ב'ר' השיח'; מה הם סדר העדיפויות בקיום העבודה של קימת חצות וניצול השעתיים האלו.

המעמד האדיר
עיקר העבודה
עיקר עבודת איש הישראלי לקום בחצות לילה
יום שני שופטים, כ"ז אב, אולמי "הנחל", בשעה 5:00

אין מוז.

"על פי שני עדים יקום דבר"
(פרשת שופטים)
שערי האדם הם ההתבודדות וקימת חצות, ובהתמדת קיומם תלוי עקר עבודת ה'.
(הרה"ח ר' לוי יצחק בנדר ז"ל, שיש"ק ה, רז)
.. "צריך לזהר מאד לקום בחצות, ולהיות מתאבל מאד על חרבן בית המקדש".
(ליקו"מ תנינא, ס"ז)

רבינו מצווה אני חייב!

ה'מפיץ' מביהמ"ד סאטמאר

ההתבודדות. בכך הציץ ונפגע מאור הנחל נובע מקור חכמה, הניצוץ הפך ללהבה והוא התחיל לעסוק בהדפסת והפצת ספרי רבינו.

וכך היתה דרכו: היה לוקח חבילה של ספרי ברסלב ומסתובב בבתי כנסת למכרם ועל הדרך עושה נפשות ומקרב אנשים לרבינו.

בין אלו שהתקרבו בדרך זו הלא הוא הרה"ח ר' מיכל דורפמן זצ"ל. היה זה בעת שר' משה ביקר בישיבתו שבקייב ונתן לו את הספר 'מכניע זדים' במתנה, ובין דבריו סיפר לו מהנעשה באומן. לשמע הדברים נתלהב ר' מיכל והחליט לנסוע לאומן. מכיון שזה היה קרוב לסוף הקיץ, חיכה ר' מיכל עד סוף הזמן, אז כתב מכתב לאביו כי הוא נוסע הביתה יחד עם אחיו הקטן (שלמד יחד אתו בישיבה) דרך העיר אומן. כעבור ימים מעטים קיבל בחזרה מכתב מאביו כי לא יחזור לביתו, שכן בעתון היהודי המקומי מסיתים נגדו והשלטונות מאיימים לגרשו לסיביר. בעקבות נשאר ר' מיכל באומן עד יעבור זעם.

בשנות תרפ"ו הבריה ר' משה את הגבול מפולין לאומן (ראה בית הגנים, מימי הנחל מ"ב). לאחר מכן שיידך לו החסיד ר' וועלוול הזקן - שמש הקלוז את נכדת אחות ר' אהרן מקיבליטש. החתונה התקיימה באומן, כאשר הרה"ח ר' לוי יצחק בנדר שימש כמסדר קידושין.

ר' לוי יצחק היה מספר רבות ממנו. בתוך הדברים סיפר כי ר' משה היה הבעל בכי הכי גדול באומן (!) עד כדי כך כי כאשר באו לציון ומצאו שלולית של דמעות ידעו כי ר' משה היה שם...

לימים סיפר ר' משה, כי כשהיה גר באומן היה ברשותו הספר 'שערי ציון' שהיתה קבלה אצל אנ"ש באומן כי בספר זה שפך רביה"ק את לבו. ספר זה היה קטן מאוד, וכמובא בשיחות הרה"ק (קס"ג) היה לרבינו קיפול בשרוול בגדיו, בו היה מכניס את השערי ציון ולא היה ניכר מבחוץ שיש אצלו שום ספר, רק בהגיעו למקום התבודדות אז הוציא את הספר מן השרוול.

שבע שנים התגורר ר' משה באומן, עד שנת תרצ"ג, אז עלה להשתקע בארץ הקודש כשהוא מסובב את מסעו דרך פולין מכורתו.

בארץ ישראל עשה רבות בעסק ההדפסה במסירות נפלאה. גם בשנת

ביהמ"ד סאטמאר, וייליאמסבורג, ארה"ב.

במבוא ביהמ"ד יושב יהודי מבוגר, לפניו שולחן ועליו ערימה של ספרי ברסלב.

כל הנכנס מקבל ממנו ברכת שלום לבבית, תוך כדי השמעת איזה דיבור מרבינו הקדוש ותלמידיו ולאחר מכן נסיון לשכנע אותו לקנות אחד מהספרים: "מה אכפת לך? זה סגולה לשמירה שספר זה יהיה בבית. רק ב-2 דולר!". אחרי כאלו דיבורים מתוקים כמעט ואין מי שמסרב לקנות, אם מחמת סקרנות ואם מרחמנות...

"כמעט", אמרנו, שכן באחד הפעמים בהם ישב כמנהגו להפיץ את ספרי רביה"ק, נטפל אליו איזה מתנגד ופער פיו בדברי קנטור וזלזול על רביה"ק ותלמידיו ועל קדושת ספריו ה", במטרה שהחסיד הישיש יגיב ויכעס או אפילו ירים יד, וכך יהיה לו סיפור עסיסי לגנות את ה'טויטע חסידים'. אך מיועדנו אוחז באומנות השתיקה מבלי להשיב לחורפו דבר, רק לוקח את הליקוטי מוהר"ן בידו בחזקה ועונה לעומתו: "זה לא יעזור לך! אחזתיו ולא ארפנו, אחזתיו ולא ארפנו..."

אם תמציי לומר, זוהי תמצית מהותו של החסיד הישיש ר' משה גרומן, שכונה ר' משה ליקעווער, בהיותו יליד העיר 'ליקאו' שבפולין, שם נולד בשנת תרס"ז.

התקרבותו לאורו של רביה"ק היתה בדרך פלאית, וכך היה מעשה: יום אחד עבר לפי תומו ליד ה'טויטע חסידים' בעירו ליקאו, ומסקרנות כיוון צעדיו לתוככי בית הכנסת, והנה הוא רואה מחזה נורא: יהודי שעל פניו נראה עשיר, עם כפתורי זהב על בגדו, עומד על יד העמוד ומתייפח בבכי...

ר' משה לא היה יכול להתיק את מבטו מהאיש, ולאחר שסיים תפילתו פירש לפניו את פליאתו: וכי מה חסר לעשיר כמוהו?! הלה, שהיה כמובן חסיד ברסלב, שמח על שאלתו ונכנס עמו בשיחה נלהבת על רבינו הקדוש ועל עצותיו, כאשר עם סיומה סגר את ר' משה בחדר סמוך ואמר לו "עתה תדבר למי ששומע אותך תמיד!", לאחר מכן אבוא לפתוח לך.

ר' משה עשה כמצוותו וזכה לטעום לראשונה טעמה המתוק של עצת

ליקעווער (ליקובר) היה יושב בבית הכנסת ניסן בק בעיר העתיקה ולומד בקול גדול במשך שעות רבות.

בסוף ימיו היגר לארה"ב, שם שימש כבעל תפילה בקיבוץ בימים נוראים בנוסח ששמע באומן מר' אברהם שטרנהרץ, כפי שהתבטא פעם: "תשע שנים שמעתי את ר' אברהם ואני מתפלל כמוהו בכל קנייטש" ור' נחמן בורשטיין העיד עליו: "הוא היה גם בעל תפילה נעים מאוד".

שם בארה"ב המשיך בפעולותיו להפיץ את אורו של רביה"ק, היה נוהג להיכנס לביהכ"נ עם ערימה של ספרים, כמוהרנ"ת בזמנו, ומשדל את המתפללים והמבקרים לקנות מספרי רבינו. עד שבזמנו היה המפיץ היחיד בארה"ב, וכך גם כאשר היה בא לבקר בארץ ישראל.

כאשר היה מגיע לבקר בא"י וכיבדו אותו לדבר בליקוטי מוהר"ן ביישיבת ברסלב בבני ברק או בבית המדרש הגדול בירושלים, היה נהפך לאש להבה ודיבר בלהט ממש כשבאמצע לימוד התורה נעמד על רגליו וממשיך לבאר ולפרש בלהט אש קודש, שנחקקו בלבבות השומעים לשנים ארוכות.

ר' חיים משה ב"ר דוד גרומן מליקעווע נפטר בארצה"ב ביום י"ב סיון תשמ"ג והובא למנוחות בא"י.

תרצ"ו כאשר רעב, עוני ומחסור היו מנת חלקו כחלקם הגדול של תושבי א"י בימים ההם, הדפיס בירושלים את שבחי הר"ן במסירות נפש כפשוטו. מאוחר יותר בשנת ת"ש הדפיס את המעשה מחכם ותם ובתש"א ליקט והוציא לאור בירושלים ספר "ארץ ישראל" בו מלוקטים מדברי רביז"ל ותלמידיו על ענייני ארץ ישראל.

מסופר כי בעת עלייתו של הרה"ח ר' אברהם שטרנהרץ לארץ ישראל הגיע ל'באטראק' (השוק הערבי) בעיר העתיקה והתפלל "רבש"ע, שלח לי את ר' משה ליקווער" ופתאום מופיע ר' משה לקראתו ויהי לנס.

ר' משה הכניסו לתוך ביתו, שם שהה למשך שבועיים, כאשר ר' משה דואג לו לצרכיו.

ר' משה ידע ללמוד היטב. הרה"ח ר' נחמן בורשטיין סיפר כי פעם הלך עם אביו הרה"ח ר' משה לתל-אביב כדי להתרים שני בעלי מלון עבור הישיבה והכולל בעיר העתיקה. מה מאד תמהו לפגוש את ר' משה ליקובר איך שהוא יושב ולומד איתם 'ליקוטי מוהר"ן'. "זוכרני" סיפר ר' נחמן לימים, "שהסביר להם במתיקות את עניין קדושת שבעת הנרות מתורה כ"א, בהטעימו שכל יהודי יכול בכל יום ויום להדליק את המנורה, ממש כמו אהרן הכהן בזמנו, אם אכן ישמור את עניינו, את פיו ואת שאר הנרות". זקני אנ"ש היו מתארים בערגה איך שרבי משה

התורה והברכה

בשם אברכי ובחורי החבורות שזכו להיות בחודש אלול העבר בעיר עוז לנו אומן יצ"ו, הננו להביע שפתינו תהילה ברוב שיר ושבת, להאי גברא רבא ויקרא, איש חי רב פעלים לתורה ולתעודה לפאר ולדומם שם רביה"ק בפעליו הכבירים זה עידן ועידנים, ה"ה

הר"ר נחמן אטינגר הי"ד

אשר הגה ברוחו, בימים הטרופים של חודש אלול תש"פ, בראותם את בחורי החמד והאברכים היקרים שהקדימו לבוא להשתטח על ציון רביה"ק בעיר עוז לנו אומן יצ"ו מנותקים מסדריהם להם הם רגילים, להעמיד להם מסגרת לימודים ראויה ואזר כגבור חלציו להשיג מימון לשכור מקום מיוחד לתורה ולתפילה, כדי שיצאו שחרם בשכר ניצול הזמן ולימוד התורה הק' כהכנה לקראת ימי הכסא המתרגשים ובאים.

ואתו עמו האברך המסור שעמד על הפקודים למען יתנהל הכל על צד היותר טוב

הר"ר נחמן גריזולט הי"ד

וגם לרבות האברך היקר שפעל במסירות הגוף והנפש, בפרט בהשגת ספרי קודש לרווחת הלומדים החשובים

הר"ר דוד גולדמן הי"ד

וכאן אתנו ברכה להר"ר מרדכי רוזנטל הי"ד שמפעיל זה כעשור את היכל התורה באומן ובטוב לבו נתן רשות להשתמש באוצר הספרים הגדול לתועלת הלומדים

שמסר מלא כחו ואונו לעודד את בחורי החמד להתחזק בלימוד התורה הקדושה ובתפילה בכוונה כראוי לחסידי ברסלב.

הברכה אחת היא להם, שיזכו לראות ברכה בעמלם, לפאר ולדומם שם רביה"ק ביתר שאת ועוז כשאיפותיהם הטהורות מתוך הרחבת הדעת וסייעתא דשמיא ובכל אשר יפנו יעשו ויצליחו

מודים ומברכים מקרב לב
הנהלת החבורות חורי הבהורים

שאי סביב עיניך כולם נקבצו...

ה"ב

הרגשי הלב, רשמים ותובנות, לקחים והשגחות פרטיות, שנשלחו אלינו ע"י כמה מאנ"ש ששהו בכמה עיירות שנתפזרו ונפוצו לשם לקראת קיבוץ ראש השנה תשפ"א העל"ט, כל אחד כפי שהולך אותו בדרכיו הנפלאים, להשתדל ככל האפשר לעשות רצון צדיק לבוא אליו על ראש השנה ובפועל להיות בביטול גמור לרצון הקב"ה כי הנסתרות רק אליו יתברך.

ר' יהודה ליב בריף

עיה"ק ירושלים

תמצית דברי הימים של ימי ערה"ש ורה"ש הק' תשפ"א בקיבוץ עיה"ק ירושלים

ואנכי [שפ"ת] לא ידעתי

ג-ט איז גרויס, מ'ווייסט גאר נישט, עס טוהט זיך אזוינע זאכן מ'ווייסט גאר נישט, אפי' וכו' - גדול ה' איננו יודעים כלום, נעשים כאלו דברים, איננו יודעים כלום" זאת היא שיחה נפלאה ונוראה מגדולת הבורא ית"ש וא"א לבארה בכתב, כלשונו הק' דמוהרנ"ת זי"ע בליקו"ה (נדרים ג') וחיי"מ, אך להמתיק סוד הדברים למול מציאות הזמן בו אנו נמצאים, הרי הוא הפלא ופלא, פלאי פלאים.

כפי שהכינו אנ"ש את עצמם בסילודין לקראת ימי ראש השנה ה'תשפ"א במשך ימות הקיץ העבר, היה ברור כשמש בצהרים שם יגיעות וטירחות כאלו, הרי שאין דבר העומד בפני הרצון, ברצונות עזים וגדולים כאלו שעלו לריח ניחוח לה', לתקן חוש הטעם והריח כמב' בליקו"מ תנינא ה. אך גדול ה' ומהולל מאד ולגדולתו אין חקר ומאת ה' היתה זאת, שנוכה השנה להקהל, להתאסף ולהתקבץ כאיש אחד בלב אחד כמה וכמה אלפי איש כפשוטו לקיים רצון צדיק, וכפי שתוקן בצוק העתים בפולין וכן בארץ ישראל בירושלים עיה"ק, ע"י גדולי אנ"ש לדורותיהם במושבותיהם, להתקבץ על ימי ראש השנה ולהתפלל עמו יחד ברננה, בהתקשרות להצדיק ולהיכלל בקיבוץ.

והנה, אם ברצוננו להעלות על הכתב את אשר זכינו השתא בראש השנה דנן, הרי אין בדעתנו להשיג איך יתחברו הדיו והקולמוס על הנייר, לבאר ולשרטט אפס קצה גודל עומק המושג שזכינו לראות עין בעין את המועט מחזיק את המרובה שאירע לנו בשנה זאת במקום הקיבוץ הגדול ביותר ע"י אנשי הצדיק. ואילו בעינינו ראינו בשנים עברו בהזדמנויות שונות כמה מיני 'מועט מחזיק את המרובה', הרי ש'מועט מחזיק את המרובה' כזה בעולם, שנה, נפש, טרם ראינו מעודנו, אם נרצה לשרטט את הזמן (שנה), בו זכינו להתכונן בפועל, לארגן

את קליטת הקיבוץ הקדוש והנורא הלזה, הרי הדיו יכול לקפוא מרוב עוצם המציאות, כאשר בפחות מיממה שלימה הוקם כל המערך הענק לקליטת האלפים שנתוועדו להתפלל עמו יחד ברננה בביהמ"ד הגדול אשר בשכונת מאה שערים בירושלים עיה"ק, בהוספת 3 גלריות מצד מערב ההיכל הגדול ועוד 2 גלריות בפנים ההיכל לצד המזרח משני צדי ארון הקודש, ובמקביל סידור מאות ילדי התשב"ר החמודים על גג ביהמ"ד, בניצוח המשגיחים והמחנכים, בצוותא עם בעלי התפילה והתקיעות המיוחדים.

ואם ברצוננו לבאר את המקום (עולם) עצמו, נשאר רק להמליץ על כך את הכתוב במשנה באבות מעשרה ניסים שנעשו בבית המקדש: **שלא אמר אדם מעולם צר לי המקום שאלין בירושלים.**

ואם נתבונן בציבור הנפשות שנקהלו ונתקבצו כאחד להתפלל עמו יחד ברננה כציווי בקודש, הרי שבעינינו ראינו עוצם השיחה הנשגבה כחזון פלא, "די וועלט וועט זיך נאך וואונדערן אויף די אהבה וואס איז דא ביי מיניע לייט", כאשר התפילות בעצמם נתרוממו על כל אחד כפשוטו ממש, לקרוא כולם בשם ה'.

30 שנות פרקי נ'ע"מ'ת' - (מניעות)

עוד נקדים בענין עוצם גדולת הר"ה של רביז"ל במה שאנו זוכים לראות במוחש מידי שנה בשנה, הוא כי המניעות הנערמות על ענין זה בכלל ובפרט, ברוחניות ובגשמיות, מניעות הגוף או מניעות המוח, כנראה לעין כל מידי שנה בשנה כי מניעות כאלו לא היו מעולם, ועם זאת נאבקים כל אחד במקומו וכולם כאחד במלחמת המוחש: מי יודע מה יהיה? וכאשר באמת כן הוא שבכל פעם מתגברות המניעות באופן נורא ואיום, אך להמתיק הענין אפשר לומר: מי יתן לי 30 פרקי נ'ע"מ'ת' - לספר על המניעות שעברו ואיך זכינו לעבור עליהם, ב-30 שנים האחרונות שזכינו אנו ליסע לציוה"ק על ימי ראה"ש הק' כל שנה עם פרק הנעימות שלה.

אשר יחדיו נמתיק

ואם אמנם בשנה זאת, נשארה ההרגשה כי אכן לא זכו רבים וכן שלמים לחונן עפר הקודש "די פול פון די צדיקים" (סיפ"מ מחיגר), ונסתרים דרכי ה' ומי יודע פשר דבר, איך והיכן וכיצד זכינו להעלות בעבודתנו הקלה והשפלה ריח ניחוח אשה לה', מעמקי עמקים לרום המעלות

לונדון - אתר"ק מירון

אלול תש"פ... האלול הזה ייחרט לדורות עולם בכלל, ובפרט אצל חסידי ברסלב; האלול הזה ייחרט בלבבות האפויים לצדיק כחודש של אהבה וחיבה אין סופית להצדיק האמת ראש בני ישראל, כאשר בחודש הזה ראינו ביאור חדש ומופלא לפסוק "מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה..."

רבינו הקדוש בעצמו כבר התבטא ש"האהבה שיש בין הכשרים והיראים, בפרט האהבה שיש בין הצדיק ואנשיו, זאת האהבה אין לשער והיא אהבה אמיתית כי הצדיק אוהב את אנשיו באהבה גדולה ורבה מאד... וכן גודל האהבה של אנשי הצדיק להצדיק היא גם כן גדולה מאד, כי הם גם כן אוהבים אותו מאד אהבה אמיתית" (חיי מוהר"ן תט"ו), ובכן יש לכל אחד הסיפור שלו והדרך שלו מהאלול הזה, ואענה גם אני את חלקי.

הייתי אמור לנסוע בטיסה של מורשת הנחל הידועה בח"י אלול. ביום החמישי ז' אלול - יום הבוקה והמבולקה, כאשר הודיעו שהטיסה מבוטלת הייתי שבור ורצוף: מה יהיה עם הראש השנה של הרבי?!

במדינה זו אין אדם שיוכל לשלם לך שווי כי הוא שוה הון רב וצריך ליסע ללונדון לעיר המלוכה

עליתי לירושלים בליל שישי להשתתף יחד עם כלליות אנ"ש במעמד אמירת כל ספר התהילים ברוב עם ובהתעוררות עצומה, מה שהפיח בכולנו מעט רוח תקוה, אך בכל זאת במשך שבוע הבא, פרשת כי תבא, הייתי מבולבל מאד כדת מה לעשות. רבים מחברי נסעו ללונדון, והם אמרו לי שממש נגיע לאומן באיזשהו דרך. לאחר הרבה התבודדות ויישוב הדעת נגמר בדעתי שגם אני אסע לשם וקניתי כרטיס ליום א' נצבים וילך - י"ז אלול.

אחד מהסיבות שנסעתי לשם היתה, כי דברו אז שהשלטונות זוממים לעשות סגר על גבולות ארץ הקודש ולכן עדיף להימצא מחוץ לסגר, וכמו רבים מאנ"ש עשיתי גם אני את דרכי ללונדון הברי. הגעתי לשם ביום שני בבוקר, והנה רק נכנסתי לבית מדרשינו דשם, התפעלתי למצוא עשרות ומאות מאנ"ש סועדים את ארוחתם פת שחרית, בכזה שפע...

לשאלתי מנין זאת? אמרו לי כי זה הודות למסירות של הנהלת בית מדרשינו ועוד אברכים מסורים דלונדון, שכבר דואגים זה כשבוע לרווחת אנ"ש שהגיעו מבלי לדעת איה ואיפה הם יתאכסנו, והם, ברוח לבם, דואגים לכל אחד לאכסניא נאותה ולסעודות כידי המלך שמוגשים בחצר ביהמ"ד. מה נפלאה היתה האחדות שבין אנ"ש שהתקבצו מכל ערי ארץ הקודש יחד עם אנ"ש דלונדון!

גם שם, בגלות אנגליה, התאספו מידי יום לאמירת כל ספר תהלים בהשתכחות הנפש, ואח"כ יצאו בריקודים עזים להמתקת הדינים, בתקוה שיפתחו שערי ציון הנעולים. במשך הימים יזמו אברכים יקרים לדאוג לבחורי אנ"ש שתהיה להם מסגרת לימוד עם מלגות. כמו כן התקיימו שיעורים בין מנחה למערב ע"י משפיעי אנ"ש ביניהם הרה"ח ר' שמעון צבי שפירא והרה"ח ר' שמעון אליהו ברוין שליט"א. באחד הימים מסר הרה"ח ר' שאול סירוטה שיעור נפלא במשך שעה ארוכה, עם דברי חזיון עצומים, ממש דברים

« המשך בעמ' הבא

ברידער, הארציגע ברידער, ווען וועלן מיר זיך ווייטער זעהן, אז ג-ט וועט געבן געזונט און לעבן, וועלן מיר פארן צום רעבן, וועלן מיר זיך ווייטער זעהן".

גדולת בוראנו ויוצרינו, הרי מרחוק ה' נראה לי את אשר נסתבב מאת המקום ב"ה הענין שרבים וטובים, עד כדי רובם ככולם, מאנ"ש שיח' ציפו וצופים לראות את הזכי' של "להתפלל עמו יחד ברננה" כפשוטו. כאשר ללא אומר ודברים וללא הכנות יתירות הציע הכורח להתוועד יחדיו כפשוטו, קרובים ורחוקים, גדולים וקטנים, אם זה בעיר עוז לנו מקום חלקת מחוקק ספון על יד ציוה"ק באומאן בקלויז הגדול דשם, אם זה בביהמ"ד הגדול בירושלים עיה"ק ואם זה בבלארוס הרחוקה והזרה או בארה"ב ואירופה כל אחד במקומו, כאשר אלו ואלו בוועד מתוועדים, בוודאי מודים, בדעה מדגילים, בחוסן מחסנים, ביחד מיחדים, בכושר מכללים, בלמוד מלמדים, בצדק מצדיקים, בקדושה מקדישים, ברינה מרננים, בריקוד מרקדים, בשירה משוררים, בתחן מתחננים.

סדר ימי ערה"ש הק' יומי ראש השנה הק'

ובכן נפרט מעט כפי שיכיל הקולמוס והנייר, סדר ימי הכסא תשפ"א פעיה"ק ירושלים תובב"א.

קודם לתפילת המנחה בערב דערב ראה"ש בצוותא, התקיים שיעור הכנה דרבה בהיכל הכולל, ע"י הרה"ח ר' שמשון רפאל ערלאנגער שליט"א מרמ"י ישיבותינו הק' בירושלים, ואחריו תפילת מעריב בצוותא חדא אין דעם אונטערשטן טאג פון יאר.

לאחמ"כ התלכדו באכסני' המתארגנת ע"י הרה"ח ר' מאיר קרלכך שליט"א, לקימת חצות ולסליחות "זכור ברית" דערב ראש השנה.

בהגיע העת לאמירת סליחות לערב ראש השנה, בקע קולו של החזן הנודע הרה"ח ר' שרגא לוי שליט"א, ואחריו תפילת שחרית בצוותא ע"י בעלי התפילה הר"ר אברהם אלחנן היילפרין שליט"א, הר"ר ישראל יצחק שפירא שליט"א, הרה"ח ר' אברהם ירבלום שליט"א. לאחר סדר התרת נדרים התארגנו בחורי החבורות שיח' לסדר לימוד של כמחצית השעה.

בשעה היעודה יצאו המוני אנשי שלומינו בצוותא לקיים המנהג להשתטח על קברי הצדיקים בערב ראש השנה, על ציון התנא האלוקי שמעון הצדיק, ולאחריו בקבר דוד המלך. כן עלו רבים להתחנן על יד שריד בית מקדשינו - הכותל המערבי, עד חצות היום.

בפנות היום והשנה, נתוועדו המון רוגשים, גדודי חסידים. בית המדרש הגדול מלא וגדוש על כל גדותיו, עם הקודש פוסעים בחרדת קודש לקראת יום הדין. עת תפילת מנחה הגיעה, האחרונה של השנה - שנת ה'תש"פ, שוב נשמע קולו הנעים של החזן ר' שרגא לוי בקולו הערב "ה' צבקות..." "אשרי יושבי ביתך..." וממנו לתפילת ערבית בסילודין וחרדת קודש.

כך התקיימו התפילות במשך ב' הימים ע"י בעלי התפילה הנודעים, הרה"ח ר' מאיר קרלכך שליט"א, הרה"ח ר' יוסף דוד שכטער שליט"א, הרה"ח ר' שרגא לוי שליט"א, הרה"ח ר' שלו' אהרן צוקר שליט"א, הרה"ח ר' שמואל מאיר בר"א אנשין שליט"א, כן עלו התקיעות ביום בדרה"ש ע"י בעל התקיעה הרה"ג ר' אלי' נחום שליט"א ב"ר י. העשיל פרנקיל.

עת רעוא דרעוין, סעודה שלישית ביום אדרה"ש, בעריכת משמשי בית ה' להפליא. וממנו לשיעורי הקודש כנהוג ע"י משפיעי אנ"ש שליט"א, הרה"ח ר' מאיר קרלכך שליט"א בהיכל הגדול לצד ימין, הרה"ח ר' ישראל מאיר ברנר שליט"א בהיכל בגדול מתחת לעז"נ הדרומית, הרה"ח ר' שמעון י. ויזנפלד שליט"א בהיכל הגדול לצד צפון והרה"ח ר' שאול סירוטה שליט"א בהיכל הכולל.

כן ביום השני בדרה"ש לפנות ערב לאחר עריכת מנהג 'תשליך', כולם כאחד יחד חזרו בריקודי קודש ברחובות קר' על זכייתנו ונחלתינו כנהוג מקדמת דנא למעלה בקודש בשנים עברו, עד לתפילת מעריב דמוצאי ראה"ש, ואחריו נמשכו הריקודים שעה ארוכה "טייערע

**ראיתי אז איזה אהבה
יש בין אנשי הצדיק
שלא רואים בשום מקום
אחר כמותה, ואיך רבינו
ואנשיו מקושרים יחד
בקשר בל ינותק. כי
הרי מעלת הקיבוץ הוא
האהבה וההתכללות
יחדיו, וזה מה שהיה
השנה ביתר שאת שכל
אנ"ש בכל קצוות תבל
היו מקושרים לקיבוץ
באומן, וכולם היו
מקושרים זה בזה**

שמורי חמי הרה"ח ר' בנימין ויצהנדר שליט"א חזר מבלארוס ביום רביעי והוא גמר אומר בדעתו כי מה שלא יהיה - הוא יהיה במירון בודאי. בכך אזרתי אומץ וחזקו והחזקתי אחריו לנסוע לאתרא קדישא מירון יהיה איך שיהיה.

למירון הגעתי הישר לסליחות זכור ברית, אח"כ שמעתי שעד כמה דקות לפני סליחות היה הציון סגור ומסוגר אך בעזרת השי"ת ובזכות הרבה רצונות של אנ"ש והפעולות הנצרכות... נתקיים 'פתחו שערים' וכל הקהל הקדוש זכו להכנס ולקיים הסליחות ברוב עם ובהתעוררות.

אחר תפילת שחרית נגשתי לציון הק' כדי לומר התיקון הכללי, אבל לבי בל עמי, בזכרי על הסדר עבודת

אנ"ש באי היכל חדר בחדר ציונו הקדוש קודש קדשים של רבינו זיע"א בער"ה, עד שאי אפשר לתאר כלל השברון לב שהיה לי אז. אך מיד חיזקתי את עצמי וקשרתי את כל עבודתי ותפילתי מעכשיו עד אחר שני ימי ראש השנה הק' לקיבוץ הקדוש שזכו להתקבץ בעיר אומן סמוך ונראה לציון רבינו הננמ"ח ומיד הרגשתי שננסכו בי כוחות חדשים, וזכיתי לבלות בציון התנ"א כמה שעות.

אחר חצות היום התקשר אלי חברי היקר ר' לוי יצחק צוקר שזכה להיות באומן, ואמר לי שהגיד תיקון הכללי אחד בשבילי, וראיתי אז איזה אהבה יש בין אנשי הצדיק שלא רואים בשום מקום אחר כמותה, ואיך רבינו ואנשיו מקושרים יחד בקשר בל ינותק. כי הרי מעלת הקיבוץ הוא האהבה וההתכללות יחדיו, וזה מה שהיה השנה ביתר שאת שכל אנ"ש בכל קצוות תבל היו מקושרים לקיבוץ באומן, וכולם היו מקושרים זה בזה ובוודאי...

למרות כל הנסיונות של הסט"א לבטל הקיבוץ הקדוש הלזה, זכינו לקיים את הקיבוץ כמתכונתו וזכיתי להיות בציון המצויינת של התנ"א רשב"י זיע"א, וזה היה ממש נס מעל לדרך הטבע, שהכל עבר בשלום ושלוה בלי פגע ובלי שום הפרעות כלל, ברוך הוא וברוך שמו.

התפלות התיקיימו בהיכל הגדול ששם קבור רשב"י ור"א בנו, לאחר שהורידו את המחיצה, כדי שיוכלו כל הקהל להתפלל כאחד יחד. ואחרי תשליך נשא דברים הרה"ח ר' אפרים קעניג שליט"א בקול גדול לכל הקהל הקדוש, ולמד תורה ח' תנינא - תקעו תוכחה. כן שימש כבעל תפילה במוסף של יום השני של ר"ה, מה שהזכיר במעט את הקיבוץ באומן...

יעזור ה' שהשנה הזאת יהיה לנו רק טוב ואור הצדיק יתגלה בעולם כולו ונזכה לשמוע קול שופרו של משיח בקרוב אמן.

כמים קרים על נפש עייפה, לחזק עצמות שבורות וחלשות ולהכניס בהם תקווה מחדש, לדעת כי אין זה סתם מקרה שאנו כאן, רק הכל בהשגחה פרטית מדוקדקת מאד וכל אחד באשר הוא שם אם בלונדון אם בבלארוס וכו', וכו', זה הכל מאתו יתברך באופן של לכתחילה, כי כך גזרה חכמתו יתברך.

ביום חמישי נצבים וילך, גמרו את כל ספר התהלים ואח"כ אמרו סליחות וקבלת עול מלכות שמים בהתעוררות עצומה, אח"כ יצאו כל הקהל בריקודים עזים כאלו, עד שלא ידעו אם זה שמחת תורה היום או שמא פורים... לאחמ"כ בליל שישי, אחר תפילת מעריב, התיקיים 'שבת אחים' בו ישבו האברכים והבחורים ושרו ניגוני התעוררות והשתפכות הנפש במשך כמה שעות.

שבת קודש פרשת נצבים וילך, השבת האחרון של השנה.

בעקבות ריבוי הקהל, התיקיימו התפילות באולם מיוחד שנשכר לצורך כך והיתה הרגשה של "קיבוץ" שבו התפללו מאות מאנ"ש בכזו אחדות וחיבה. תפילת קבלת שבת התיקיימה מתוך שמחה גדולה. בצפרא דשבתא לאחר תפילת שחרית ומוסף בהתרוממות הלב, דיבר בסיפורי מעשיות הרה"ח ר' אריה גרוס שליט"א ובסעודה שלישית דיבר הרה"ח ר' שאול סירוטה שליט"א. גם רבים מתושבי העיר שאינם נמנים על חסידי ברסלב באו לשמוע את דבריו בתורת רביה"ק, ודבר רבינו והראש השנה שלו התפרסם ברבים.

אם מדברים מתושבי העיר, אציין כי בכל מקום שהלכתי פגשו אותי תושבים ושאלו: מה יהיה עם הראש השנה? האם יש חדשות? והיה ניכר על פניהם שבאמת הם משתתפים בצערם של אנ"ש. עד כדי שאפילו נכנסתי לאחד מבתי המדרש שהם מתנגדים מפורסמים על עניינו של רבינו ובכל זאת התעניינו בכנות על המצב והאם יש תוכניות וכו'. כך התפרסם שמעו הטוב של רביה"ק בכל העיר מקצה, כי רבים מאנ"ש ישבו במשך הימים האלו בכל מיני בתי מדרשות שכן בית מדרשו של אנשי שלומינו היה צר מהכיל את כולם. רק למנחה ומעריב השתדלו כולם לבוא להתפלל ולהתחזק יחד ואז היה הדוחק עצום, ממש בבחי' 'עומדים צפופים ומשתחוים רווחים'.

היד שעליו חרוט כל השבילים והדרכים

בתחילת השבוע של סליחות נסעו רבים מאנ"ש לבלארוס, אך אני הייתי חזק שאם יפתחו שערי ציון הנעולים נוכל להגיע גם מלונדון ואין סיבה לנסוע ולהיטלטל אל הלא נודע בחינם. אך כולם ראו בחוש כי בכל הענין הלזה מסתתרים דברים נשגבים, איך שכל אחד נמשך לנסוע למקום אחר, זה לבלארוס וזה למולדובה וכו'. בכלל עלה בדעתי כי כל זה הוא בחי' מה שכתוב במעשה של הבעל תפלה "שיש יד ועליו חרוט כל המקומות של העולם וכל הדרכים והשבילים שיש בעולם הכל חרוט בזה היד כמו מפת העולם וכן כל הדרכים איך אליהו הנביא עלה למרום ומשה רבינו ע"ה וכו'", ואמרתי שבוודאי נכללים גם כל הדרכים האלו, שזה נוסע לבלארוס מיד, וזה דרך לונדון וזה נשאר בבלארוס וזה חוזר לארץ הקודש וכן הלאה, הכל חרוט כבר מימות עולם בזה היד, והדבר פלא!

הקיבוץ באתרא קדישא מירון

לקראת סוף ימי הסליחות כאשר כבר ראו כי הגבולות לא במהרה יפתחו, התיישבתי בדעתי לטוס חזרה ביום חמישי כ"ח אלול לארץ ישראל, אבל עדיין לא ידעתי איפה להיות בר"ה, כי רציתי להיות במירון בקיבוץ הקדוש של אנ"ש, אולם השמועות סיפרו כי השלטונות זוממים סגר חזק ולא נוכל לנסוע שם, ומי יודע אם בכלל יתקיים שם קיבוץ, עד

לונדון - אתר"ק מירון

עוד מתחילת ימי הקיץ - עת הוכרז מטעם זקני וחשובי אנ"ש על הצורך להרבות בתפלות לזכות להשתתף בקיבוץ הק' בעיר אומן ושהקיבוץ יתנהל כראוי עצהיו"ט, זכיתי יחד עם כלליות אנ"ש לקבוע לעצמי להרבות בתפילות בענין זה, ואף לומר את התורות והתפלות בענין במשך ארבעים יום ברציפות.

ככל שעברו הימים, ובפרט כאשר עברו ימי בין המצרים, קבעתי לעצמי כי אי"ה בתחילת חודש אלול אשתדל לנסוע בהקדם האפשרי לאומן. אך עקב מניעות שונות נאלצתי להתעכב בביתי, לכן כשהוחלט ע"י ממשלת אוקראינה על סגירת הגבולות ביום ז' אלול, עדיין שהיתי בארצנו הקדושה, ולמרות הכיסופים לזכות להשתתף בקיבוץ הקדוש באומן, לא ידעתי לשית עצה לנפשי איך לנהוג במצב זה, כשמצד אחד ספק גדול אם בכלל ניתן להיכנס לאוקראינה, מה גם כי יתכן שח"ו ע"י החלטה מבוהלת אפסיד לגמרי גם מלהיות באומן וגם מלהיות באר"י.

כך נמשכו הימים וגם ההתלבטויות, עד שלקראת ימי הסליחות התגברו השמועות השונות שהשלטון זומם לסגור את שערי אר"י ליציאה לאומן ואילו מארצות חו"ל כן יתאפשר להגיע לאומן, אי לכך החלטתי שלמרות הספק כדאי להזמין כרטיס טיסה לחו"ל. ובאם יתאפשר להגיע משם לאומן מה טוב, ואם ח"ו יתברר כעבור כמה ימים שאין שום התקדמות בענין אחזור לארה"ק בהקדם האפשרי כדי שאספיק עוד להשתתף בקיבוץ הקדוש באתרא קדישא מירון, אשר מעודי משנות נעורי ובחרותי עד שנפתחו שערי ציון רביה"ק בשנת תשמ"ט, זכיתי להגיע לשם בקביעות מידי שנה לימי ר"ה ביחד עם הורי וזקני ורבותי.

ביום א' דסליחות בצהריים הגעתי ללונדון הבירה. עוד זכיתי להספיק לראות את שארית הפליטה - המאות מאנ"ש בני ארץ ישראל ששהו שם בנסותם למצוא דרכים איך להגיע לאומן, כן היו גם מעט מאנ"ש תושבי לונדון שנשארו עדיין בעיר ועוד לא זכו לנסוע לאומן.

ימים אלו הסתובבו אנ"ש בהתלבטויות וספקות זה בכה וזה בכה, איך לכלכל דרכי במשפט לקראת הימים הבאים, ואיך להמשיך בנסיעה הלאה. עד שביום רביעי כ"ז אלול בשעות הצהריים, כשנכנסתי לבית הכנסת דאנ"ש הבנתי שלפי השמועות לא נראה שום פריצת דרך להגיע לאומן באופן מסודר, למרות ההשתדלויות השונות של העסקנים, לכך החלטתי כי צריך להזדרז לחזור לארץ ישראל.

לאחר מניעות רבות ועיכובים זכיתי ביום חמישי כ"ח אלול ביחד עם עוד כמה מאנ"ש לצאת לדרכי לארצנו הקדושה דרך מדינת טורקיה, ובבואנו לשם הוזרזנו להתפלל תפלת מנחה. מה מאד הופתענו איך שבכל רגע ניתוספים ומצטרפים אלינו עוד מאנ"ש, כשכל אחד מהם מגיע ממדינה שונה לאחר נסיונותי להגיע לציון רביה"ק, כך היה לנו בס"ד מנין גדול של כחמישים איש לתפלת מנחה ולאחר מכן התפללנו יחד המעריב האחרונה של שנת תש"פ ברוב עם ובקיבוץ גדול של אנ"ש.

לאחר תפלת מעריב ניגש אלי אברך חשוב מקורב מחסידות ו. ובפיו הצעה לנסוע על ראש השנה לציון המצויינת של רשב"י זיע"א באתרא קדישא מירון, שכן כפי הידוע יש לרשב"י קשר מיוחד לרבינו הק' בהיותם מיחידי הדורות. נהנתי מאד מהצעתו ושמחתי מאד להצטרף אליו גם בנסיעה יחד, והחלטנו כי מיד בהגיענו לאר"י משדה ניקח מונית ישירות למירון, ועי"ז גם נרוויח שנזכה להגיע לליל זכור ברית, שכידוע אצל אנ"ש שהמנהג היה להשתדל להגיע לקיבוץ כבר בלילה זו.

אך בעברנו את הבדיקות האחרונות לפני העליה למטוס, התגלתה מניעה חדשה בהיות וכרטיס הטיסה שלי היה על המטוס שהיה אמור לצאת בערך כשעה מאוחר יותר מהטיסה של אותו אברך מקורב ולמרות שהסוכן הבטיח שיסדר לי מקום במטוס המוקדם הזה, לא הרשו לי בפועל לעלות על המטוס הזה. ושמתי בה' מבטחי שאמצא את הדרך להגיע למירון.

למעשה לא מצאתי את האברך והרמתי עיני לשמים שיעזרני להגיע למחוז חפצי ומה גדלה ההשגחה הפרטית שמיד בצאתי מבנין השדה"ת ניגש אלי אחד מחברי מאנ"ש כי הנה לפני דקה היה פה אחד עם רכב שרוצה לנסוע לצפת אולי עוד אספיק לתופסו, ואכן בחסדי ה' הגדולים תפסתי אותו ממש כרגע לפני שיצא לדרכו.

תוך כדי הנסיעה התקשרתי לאחד מאנ"ש ששהה כבר כמה ימים באתרא קדישא מירון, כדי לברר אצלו את המצב והמתרחש בציון, והוא דיווח לי כי לפי הנראה לו כעת יצטרכו לשהות בימי ר"ה במקום סגור צנוע ומוסתר מחמת המציק, והוא בקשני אם אוכל לשמש כשליח ציבור בתפלות ר"ה במנין מוסתר הזה.

כמובן כי שמועות אלו גרם לי לחששות ולצער, אך מאידך התחזקתי תיכף בבטחון בהשי"ת שבסוף הכל יתנהל כשורה והקיבוץ של אנ"ש ע"י הציון הק' של רשב"י יתקיים כמתכונתו, בפרט שבימי ל"ג בעומר שאז הכריזו על סגר מוחלט על כל הכפר זכיתי להיות במירון כל המעת לעת, ולכן המשכתי בנסיעה תוך אמונה ובטחון, כאשר שפתי ממלמות תפלה שלא יאונה לי כל רע ושאזכה להכלל בקיבוץ אנ"ש במירון.

בהגיענו למרגלות ההר התגלה לי שוב השגחתו המופלאה של בורא כל העולמים, כי תוך כדי שיחתי עם הנהג בסמוך להגיענו לכפר מירון התברר לי מפיו שהינו חסיד ברסלב, מהמשפחות החשובות שבאנ"ש נכד החסיד ר' שמואל הורביץ זצ"ל, ושגם הוא מתכנן לשהות בימי ר"ה הק' הבעל"ט אצל הרשב"י במירון וכל מה שלקח את הנסיעה הזו היה למטרה זו, והוא ביקש מחבריו שיש להם רכב שאם מזדמן להם הזמנה לנסיעה לצפון שיתנו לו את הנסיעה הזו, ואני בשמעי זאת התמלאתי שמחה, כי עד עכשיו חששתי שיהיה לי מניעה שהנהג לא ירצה לעלות להיכנס לכפר מירון ואצטרך למצוא בעצמי דרך איך להיכנס לכפר מירון מאחר שיתכן שהער"ר לא יתנו להיכנס לכפר מירון, אך כעת שאני שומע שהוא גם מתכונן לשהות בר"ה במירון שבעז"ה נוכל להכנס עם הרכב למירון, וב"ה השער של הכפר היה פתוח ונכנסנו בשלום עם הרכב לכפר מירון ללא שום מניעות, ובעלותינו למעלה לחנות את הרכב הופתענו לראות שלמרות כל ההפחדות והשמועות הרי שכל מקומות החניה של הרכבים מלאים ואין שום מקום פנוי לחנות הרכב, ושמחנו לראות שב"ה למרות כל ההצקות של שלטון הער"ר הציבור פוקד את המקום בהמוניו, ולאחר כמה דקות של חיפוש מקום חניה מצאנו ב"ה מקום מרוחק קצת לחנות הרכב.

והנה לפני שירדתי מהרכב פנה אלי הנהג בבקשה היות והוא עייף לכן אם יש לי מיטה בשבילו, כמובן שעניתי לו בחיוב ושמחתי מאד לתת לו מיטה בחדר שמעל הציון, גם משום הכרת הטוב שזכה להיות שליח ההשגחה לזכני להגיע למירון במחיר נמוך יחסית.

הגענו למירון באשמורת הבוקר לפני סליחות זכור ברית, ולאחר שהכנסתי את המזוודות לחדר והתכוננתי לרדת לכיוון חצר הרשב"י והנני רואה לתדהמתי שכל הכניסות למערת הרשב"י פתוחים לרווחה, לא האמנתי למראה עיני, לא יאומן כי יסופר שנעשה כזה "ונהפוך הוא" תוך שעות ספורות, ולמחזה הפלאי הזה לא פללתי, ובמיוחד היה נהדר

הארץ להתקבץ בצל התנא האלקי הרשב"י בכדי לתפוס מקום באותו אזור שהיה לנו מקומות ישיבה קבועים בעבר בשנות נעורי ביחד עם כל משפחתנו צמוד לציון הרשב"י מצד ההיכל של רבי אלעזר בן הרשב"י, ומה מאד היתה התרגשותי שלאחר הפסקה של מעל שלושים שנה הנני זוכה לחזור לאותו מקום שעל יד קבר הרשב"י במקום שהיו כל בני משפחתי יושבים מידי שנה, ולמרות שמחד גיסא פקד אותי צער גדול ונורא שלא זכיתי השנה לבוא ולפקוד את ציון רבינו הקדוש ולהכלל בהקיבוץ הקדוש במקום גניזתו עקב סגירת שערי ציון רביה"ק, אך מאידך שמחנו שאנו זוכים לכה"פ להיות בראש השנה בצל הרשב"י "וב"ה אין דור יתום", וכידוע ששיחה זו נאמר ע"י רביה"ק בהקשר להשייכות שיש בין ענייני ותקוני רבינו הקדוש והרשב"י, ואכמל"ב.

ויהי כאשר התחיל הש"ץ את תפלת המנחה בהכרזת וידבר, נזכרתי בבית אחת מהטעמים הטוב והנפלא שהיה לנו בשנות נעורינו לפני מעל שלושים שנה, כשזכינו לבא מידי שנה בימי ר"ה מימי ילדותי לאתרא קדישא מירון, וכמובן שהיתה לי התרגשות נפלא מכך להזכר מימי שנות נעורי ולחזור בבית אחת אחורה בזמן ארוך כה רב של מעל שלשים שנה, ולמרות שהרבה דברים השתנו מאז, ובפרט שאז היה הציון הק' בבחינת חוץ לשוב לגמרי, והיה הרגשה של ניתוק מוחלט מכל הבלי העולם, אך ב"ה שגם כעת מגין קדושת הצדיק על מקום גניזתו ועדיין המקום בקדושתו וטהרתו עומד.

מחוסר פנאי אקצר במקום שאמרו להאריך, מההתעוררות הנפלא שהיתה במשך כל ימי הראש השנה בצל הרשב"י, ויה"ר שבמהרה יקבץ השי"ת נדחי עמו ברננה לציון, ויושלם התיקון של כל העולמות בשלימות ורועה אחד יהיה לכולם וקול השיר החדש יתנגן ע"י בעל המנגן והשדה, בהתגלות החן והפאר והיופי שבעולם בב"א.

המחזה בהכנסו לתוך החצר והציוה"ק והנני רואה איך שהחצר ומערת הציון כולו מלא על כל גדותיו בזקנים עם נערים חסידים ואנשי מעשה, ויקירי אנשי שלומינו משופרי דשופרי וביניהם בני ונכדי הרה"צ ר' שמואל שפירא וצאצאי הגה"ח ר' משה בורשטיין והגה"ח ר' וועלוויל חשין ובמיוחד בני קהילת אנ"ש דעיר צפת מייסודו של הגה"ח ר' גדליה קעניג שכידוע הוא הגבר שפעל רבות למען ביסוס הקיבוץ הקדוש דאנ"ש באתרא קדישא מירון כשכל זאת עשה ע"פ מה שקיבל מרבו ומורו ה"ה ארי שבחבורה מחדש ההתקבצות במירון בשנת תש"א הגאון החסיד ר' אברהם שטערנהארץ צוק"ל נו"נ מוהרנ"ת, כמו"כ בלשו קבוצה גדולה מאברכי קהילת "קרן אור" שבנשיאות הגה"צ ר' יעקב מאיר שכטער שליט"א ועוד ועוד.

לאחר תפלת שחרית זכינו קצת לשפוך שיחנו וליבנו על יד ציון הרשב"י ומה מאד דאבה ליבנו בזכרנו את ציון וההתעוררות העצומה שיש תמיד בזמן כזה על יד ציון רבינו הקדוש הננמ"ח, שאי אפשר בכלל לתאר ואין דוגמתו בכל העולם כולו בשום זמן, כאשר אלפים רבים מכל קצוות העולם עומדים באותה שעה צפופים בתוך היכל ציון רביה"ק הננמ"ח ושופכים ליבם כמים, ועת נחסר לנו כל זאת, ומה מאד מתאים לכך מה ששמעתי פעם ביטוי נפלא על כך מאחד מאנ"ש שרק בשביל ההתעוררות שיש בערב ראש השנה על יד ציון רביה"ק באומן כבר כדאי לבוא לשם ודפח"ח.

בערב ר"ה אחה"צ לאחר טבילת מקוה, הזדרזתי להכנס להיכל רבי אלעזר בר"ש היכן שמתקיים מדי שנה הקיבוץ הגדול של אנ"ש - עוד מתחילת ייסוד הקיבוץ במירון, בכדי לתפוס מקום עבורי לתפלת ר"ה. מיד בהכנסו להיכל הגדול של ר"ה הנני רואה שההיכל כולו מלא על גדותיו, כמעט באפס מקום, מציבור כה גדול מאנ"ש שבאו מכל קצוות

היטיבה ה' לטובים

הננו לשמש כפה למאות אנשי שלומינו להודות מקרב לב להני גברא רבא ויקירא האברכים היקרים מתושבי לונדון עיר המלוכה, על התמסרותם בכל לב ונפש ודאגו לכל צרכי אנ"ש גולי אנגליה שהיו בדרכם הנכספת למקור חיותינו, יומם ולילה לא ישבותו למען לא

יחסר המזג בגשמיות וברוחניות, ה"ה

הר"ר ישראל נהמן שימנביץ הי"ו

בהפקירו, כפשוטו, את כל אשר לו לרבות בית המדרש עצמו והחצר הסמוכה

ואתם עמם העסקנים המסורים

הר"ר שלמה שווארץ הי"ו הר"ר אברהם נדרי הי"ו הר"ר נהמן מנה הי"ו

שדאגו לסעודות ביד רחבה לכבוד שבת קודש וגם לרבות בימות החול

ועוד זאת שלישיה העסקנים המסורים

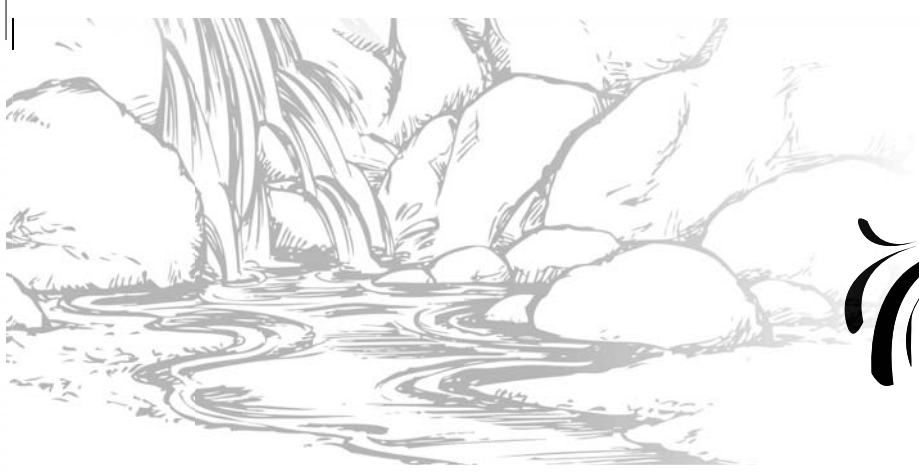
הר"ר שמועזר הירש הי"ו הר"ר הרישל ליברמן הי"ו הר"ר נהמן משה סמט הי"ו

שדאגו לאכסניות לכלל הציבור הקדוש עד לאחד

ההברכה אחת היא לכל תושבי העיר היקרים והחשובים כל אחד בשמו הטוב יבורך

שהזוילו זהב מכיסם להשביע נפש רעבה בשפע ובטוב לב

ה' הטוב ישיב להם כגמולם הטוב ויותר בכפלי כפליים, אך טוב וחסד ירדפום כל ימי חייהם וזכות רבינו הקדוש זיע"א תגן בעדם כאלף המגן להתברך בשפע ברכה והצלחה וסייעתא דשמיא בכל מעשי ידיהם, אורך ימים בימינה עושר וכבוד בשמאלה, ויזכו לרזות מלא חפניים נחת דקדושה מכל יו"ח להתקרב לדרך רביה"ק באמת ובתמים לטוב להם כל הימים, עדי נזכה במהרה בשמחת עולם על ראשינו בביאת משיח צדקנו במהרה בימינו, אמן

לקדושים אשר בארץ

חקר קברי צדיקים

מאמע רחל – חלק א'

על אם הדרך המובילה מירושלים לבית לחם בואכה חברון, זה אלפי שנים, עומדת לה ניצבת מצבה גבוהה, המושכת אליה כמו 'מגנט' לבבות שלומי אמוני ישראל השופכים את לבם בדמעות כמים, הלא היא "מצבת קבורת רחל עד היום" כפי שמפורש בתורה, אשר מקום קברה נבחר מלכתחילה כדי שישמש מקום תפילה, וכפי שאנו מוצאים כבר את בנה יוסף הצדיק בדרכו למצרים, וברבות השנים גם בני ירושלים בדרכם לגלות בבל.

"קול ברמה נשמע נהי בכי תמרורים, רחל מבכה על-בניה, מאנה להנחם על בניה כי איננו: כה אמר ה', מנעי קולך מבכי, ועיניך, מִדְמָעָה..." (ירמיהו לא, יד), וכמאמרו הידוע של ר' חיים שמואלביץ "וויין מאמע וויין" (תבכי אמא תבכי) על צרות ישראל התכופות, ולא תנהג ככתוב "מנעי קולך מבכי".

במסגרת הנוכחית לא נוכל להקיף את כל המידע העצום שהצטבר במשך הדורות על ההיסטוריה של המקום. בעז"ה נסקור רק כמה נושאים הקשורים למקום קדוש ונורא זה, בראש ובראשונה נפריך את סברת החוקרים, חדשים מקרוב באו, שבאו להטיל פקפוק בזיהוי הידוע זה אלפי שנים, לאחר מכן נבדוק האם יש היתר לכהנים להכנס למקום. אי"ה בחלק השני של המאמר נעסוק בסיפור בנין המצבה עצמה ע"י יעקב אבינו והשבטים, השינויים במהלך אלפי השנים, ואם ישאר מקום נברר גם את סוגיית יום פטירתה, האם הוא אכן ב"א מרחשון כפי שמקובל בימינו.

בספר בראשית (לא, טו) מופיע כך: "וַיָּסְעוּ מִבֵּית אֵל, וַיְהִי עוֹד כְּבָרָת הָאָרֶץ לְבֹא אֶפְרָתָה, וְתֵלֵד רָחֵל וְתִקֵּשׁ בְּלִדְתָּהּ... וְתָמָת רָחֵל וְתִקְבֶּר בְּדֶרֶךְ אֶפְרָתָה הוּא בֵּית לָחֶם. וַיַּצֵּב יַעֲקֹב מִצְבָּה, עַל קְבֻרָתָהּ הוּא מִצְבַּת קְבֻרַת רָחֵל עַד הַיּוֹם". כלומר, שהדבר אירע בדרך מבית אל לאפרתה שהיא בית לחם, ושם הציב יעקב מצבה על קבורתה. ובית לחם אפרתה הלא נמצאת בנחלת יהודה כפי שמפורש בספר רות (ד, יא) "וַיָּדֹד בֶּן אִישׁ אֶפְרָתִי הַזֶּה מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה" וכן לגבי משיחת דוד המלך בספר שמואל א' (י"ז, יב) "וַיָּאֲתָה בֵּית לָחֶם אֶפְרָתָה". אם כן כל זה מתאים לבית לחם של ימינו הנמצאת בנחלת יהודה בצד דרום לירושלים

אך בספר שמואל (י, ב) נאמר: "בְּלִכְתָּךְ הַיּוֹם מִעֲמֻדַי, וּמִצְאָתָ שְׁנֵי אֲנָשִׁים עִם קְבֻרַת רָחֵל בְּגִבּוֹל בְּנִימִן, בְּצִלְצַח". ולפי זה נמצא קבר רחל בגבול שבט בנימין בנה, שהוא כידוע צפונית לירושלים ולא בבית לחם של ימינו הנמצאת מדרום לירושלים. (ואין כאן המקום להאריך בזיהוי "צלצח" שכן יש המוצאים את צלצח בצפון ירושלים ויש המוצאים אותה בסמוך לבית לחם בדרום ירושלים).

קושיות אלו הובילו מקצת מן החוקרים להחליט על אתר מסוים הנמצא ליד הכפר חיזומה בצפון ירושלים, בו קיימים מבני קבורה עתיקי יומין ומכונים בפי הערביים "קבור בני אסראאיל" שזהו למעשה קבר רחל אמנו...

"נוסעים ל'מאמע רחל'" - אומרים בדרך כלל בני ירושלים, וכולם מבינים שהכוונה לקבר רחל אמנו הנמצא בדרום העיר ליד בית לחם הסמוכה ונראית לירושלים. ואכן הסמיכות לירושלים גרמה במשך השנים שאנשי ירושלים התקשרו למקום זה בקשר אמיץ וחזק, ובפרט חסידי ברסלב לפני כמאה שנה ויותר נהגו תכופות לבלות שעות רבות בשפיכת לב בתפילות ותחנונים בקבר רחל.

בספר ימי שמואל להרה"ח ר' שמואל הורוויץ ז"ל מופיעים תיאורים רבים על הנסיעות בתקופתו, לעיתים מתוך מסירות נפש של ממש, כאשר החסידים פונים תחילה לר' שלמה פריימן שהחזיק בביתו את מפתח הקבר, גם לאחר שהדרך לשם נחסמה בעקבות פרוץ המדינה, עדיין נשמר אצלו המפתח, ועל שם כך קראו את רחוב מגוריו בשכונת קטמון "רחוב רחל אמנו"...

הסתירה 'לכאורה' בפסוקי המקרא

השאלה האם המקום המקובל הוא אכן אמיתי כבר העסיקה אפילו את רבינו הרמב"ן שמלכתחילה סבר כי הקבר נמצא במקום אחר, ולאחר שהגיע לארץ ישראל וראה את הקבר היכן שראה, החליט שהמסורת היהודית העתיקה - חזקה יותר מהבנתו במקרא וקיימה בתוקף ובעוז. שכן פעמיים בתנ"ך מצוין מקום קבורתה של רחל, ולכאורה האחד סותר את השני. הפעם הראשונה היא כמובן בספר בראשית בעת סיפור הסתלקותה, והשניה היא בסיפור המלכת שאול בספר שמואל.

קבר בני ישראל

המונים משתטחים על הקבר ביום ההילולא

נמצאת בבל ולא כלפי דרום שהיא הדרך המובילה לכיוון ההפוך במבבל? אך בס"ד מצאנו גירסה נוספת במדרש השופך אור חדש על מסלול בני ישראל בגלותם, ולפי זה הכל על מכונו בא בשלום, וזה לשון המדרש (פסיקתא רבתי ג') "אמר לו יעקב וכו' שלא קברתיה שם אלא על פי הדיבור שאף אני בקשתי להעלותה ולקבורה ולא הניחני הקב"ה שנאמר 'ואקברה שם' מהו 'שם' על פי הדיבור, ולמה, שגלוי וצפוי לפניו שסוף בית המקדש עתיד ליחרב ובניו עתידים לצאת בגולה והם הולכין אצל אבות ומבקשים מהם שיתפללו עליהם ואינם מועילין להם וכיון שהם הולכין בדרך הם באין ומחבקין קבורת רחל והיא עומדת ומבקשת רחמים מן הקדוש ברוך הוא".

נמצא שבני ישראל לפני הגלות הלכו בעצמם לחברון הדרומית כדי להתפלל על קברי האבות, ובדרך חזור לירושלים הם עברו דרך קבורת רחל הנמצאת אכן בין חברון לירושלים, ורק מירושלים וצפונה הלכו בגלות עם הבבלים. ואם כן התיישבו כל הקושיות על השיטה המקובלת והכל על מקומו בא בשלום.

כניסת כהנים לקבר רחל

מאז ומעולם העסיקה את גדולי ישראל, ובפרט רבני ירושלים, השאלה האם מותר לכהנים להכנס לתוך מבנה קבר רחל. וכך אנו מוצאים בין השאר תשובה ערוכה של הגאון מקוטנא בשו"ת זית רענן (ח"ב סימן כו) הכותב: "נשאלתי מאת ידיד נפשי הרב הגדול החריף והבקי מוהר"ר שמואל סאלאנט נ"י מפה עיה"ק ירושלים ת"ו לחוות דעתי בנידון טומאת כהנים על קבורת רחל אמנו. ולדעתו (של ר' שמואל סלנט) נראה לאסור".

בתשובה הזו הוא מאריך בכל הצדדים להיתר ולאיסור, בין השאר מחמת שרחל אמנו היתה בתקופה שלפני קבלת התורה, אך מכריע

הרמב"ן מבטל את דעתו בפני המסורת

לפני שניגש לגופם של דברים וננסה לברר האם קיימת דרך ליישב את המסורת המקובלת שתתאים גם על פי המדרשים הנ"ל, נדגיש שכבר קדמו רבינו הרמב"ן בענין זה גופא, ולמרות שמלכתחילה היה נראה לו לפי השגותיו בקודש בעומק פשט המקרא כי קבר רחל נמצא במקום אחר לגמרי, הרי שלאחר שנוכח בעיניו לראות כי המסורת המקובלת בימיו הראתה את קבר רחל במקום הידוע היום, ביטל את דעתו ואדברה, יישב את המקראות שיתאימו על פי המסורת.

וזה לשון הרמב"ן (בראשית לה, טז) על הפסוק "בעוד כבדת ארץ לבוא אפרתה": "מנחם פירש לשון 'כביר', מהלך רב וכו' והנכון מה שחשב בו ר' דוד קמחי וכו' ענין אכילה מועטת בבוקר, ופירושה שיעור מהלך ארץ מן הבקר עד לעת האוכל, כי כן יעשו כל הולכי דרך".

כלומר שהרמב"ן חשב בתחילה שקבר רחל רחוק מבית לחם מרחק רב, כשיעור מהלך מן הבוקר עד לעת האוכל. לא זו בלבד, אלא שהרמב"ן למד כנראה מתוך הפסוק "קול ברמה נשמע" כפשוטו, שהקול של רחל נשמע מקברה הנמצא בעיר 'רמה' המוכרת לנו מקבר שמואל הנביא הנמצא בפסגתו. אך הרמב"ן ממשיך ואומר:

"זה כתבתי תחילה, ועכשיו שזכיתי ובאתי אני לירושלם, שבח לאל הטוב והמטיב, ראיתי בעיני שאין מן קבורת רחל לבית לחם אפילו מיל, והנה הוכחש הפירוש הזה וכו', וכן ראיתי שאין קבורה ברמה ולא קרוב לה, אבל הרמה אשר לבנימן רחוק ממנה כארבע פרסאות, והרמה אשר בהר אפרים (ש"א א א) רחוק ממנה יותר משני ימים על כן אני אומר שהכתוב שאומר קול ברמה נשמע (ירמיה לא יד), מליצה כדרך משל, לאמר כי היתה רחל צועקת בקול גדול ומספד מר עד שנשמע הקול למרחוק ברמה שהיא בראש ההר לבנה בנימן, כי איננו שם, והיא חרבה מהם לא נאמר בכתוב 'ברמה רחל מבכה על בניה', אבל אמר כי שם נשמע הקול".

כלומר, קבר רחל הידוע כיום הוא המקום האמיתי, ועצם העובדה שקיים קבר המקובל אצל כלל ישראל מכחיש את כל הפירושים האחרים... ולגופו של דבר הוא מיישב ש"קול ברמה נשמע" אין הכוונה שהוא בוקע ויוצא מן העיר רמה, אלא מליצה בדרך משל שהקול נשמע למרחוק עד לרמה שהיא בראש ההר לבנימן.

עוד מוסיף הרמב"ן כמה מילים שלמעשה מיישבים לנו את הסתירה בין המקראות שהבאנו למעלה: "ונראה בעיני כי קברה יעקב בדרך ולא הכניסה לעיר בית לחם יהודה הקרובה שם, לפי שצפה ברוח הקודש שבית לחם אפרתה יהיה ליהודה ולא רצה לקברה רק בגבול בנה בנימן, והדרך אשר המצבה בה קרובה לבית אל בגבול בנימן וכך אמרו בספרי (זאת הברכה לג יא) בחלקו של בנימן מתה".

אם כן זכינו ליישב את הסתירה במקראות, שלמעשה אכן מדובר בבית לחם אשר ביהודה, אלא שהיא קרובה לבית אל בגבול בנימן, ולכן כתוב בשמואל שזה בבנימן.

מסלול בני ישראל דרך קבר רחל ללב

עוד ראינו חזקה לכאורה שקבר רחל צריך להיות דווקא בצפונה של ירושלים ולא בדרומה, היא עצם העובדה שהמקום נבחר כדי לשמש מקום תפילה לבני ירושלים בדרכם לגלות בבל, וכפי שאמרו חז"ל במדרש רבה (ב, יא): "מה ראה אבינו יעקב לקבור את רחל בדרך אפרת. אלא צפה יעקב אבינו שהגלויות עתידות לעבור דרך שם, לפיכך קברה שם כדי שתהא מבקשת עליהם רחמים. הדא הוא דכתיב קול ברמה נשמע..." והדרך הזו הרי אמורה לצאת מירושלים כלפי צפון ששם

מאת המקובל הנודע בזמנו רבי יצחק אלפיה זצ"ל, שם בעמ' קכ"ח
הערה פ"ז הוא מגלה דבר שלא היה ידוע עד היום, ואם כנים הדברים
הרי שכהנים יכולים בשופי להכנס לתוך קבר רחל בלי שום פקפוק,
וזה לשונו:

"הנני רושם לך מה שהעיד לי רב רחומאי רבי רפאל ישראל (שירזלי), כי
בימי אביו הרב רבי יצחק והרב רבי יום טוב ישראל ועוד רב ששכחתי
שמו, כשבנו כותלי בית קבורת רחל אמנו והמצבה הגדולה וחזקום
ותקנום היטב, חששו להם אלו הרבנים הנזכרים משום כניסת הכהנים
לשם, ואם קברי הצדיקים מטמאים אם לאו ושנוייה היא במחלוקתם
של ראשונים כמלאכים, ולצאת ידי חובת כל הדיעות ולהנצל מדין
שמים ולהתיר להם לכהנים כניסתם לשם בלי שום פקפוק ונדנד
מחשש עבירה, עשו חלל גדול בתוך הכיפה שעל הקבר כדן וכהלכה,
ועל גבי הכיפה של החלל ההוא בנו להם המצבה הגבוהה הזאת העולה
עד החלונות, ומאז ואילך כל הרבנים והחסידים שהם כהנים ומדקדקים
על עצמן בכל מין חומרא יתירא נכנסים לשם בלי שום פקפוק ובאין
אומר ובאין דברים, ומזה תדע כי כל תקנות הראשונים כמלאכים כולם
היו נעשים על פי הדין וההלכה, ובכן אל תתחכם עוד לסתור דבריהם
ומעשייהם וסיגיהם, כי הם ירדו לעומקה של ההלכה ומאתנו נעלם כל
דבר, ולכן רשמתי עדות זו בספר לדעת מה יעשה ישראל וכהניהם,
ושלום על כל ישראל ועל רבנן ותלמידהון". עכ"ל.

לעובדה ולמעשה אינני יודע אם ניתן לסמוך על הקבלה הזאת,
שעשויה להקל עד מאד על כניסת כהנים לקבר רחל, שכן גם במירון
עיקר סברת הכהנים הנכנסים להיכל הרשב"י היא מחמת קבלה עתיקה
שיש פותח טפח מעל המערה החוצצת בפני הטומאה, ואם כן יתכן
שגם לגבי קבר רחל ניתן לסמוך על קבלה כזאת.

בעז"ה במאמר הבא נעסוק בצורת המצבה, הסגולות השונות שנקשרו
סביבה, נברר מי בנה את המבנה שעל גבי המצבה והאם היה זה ע"פ
ההלכה, ונביא גם את הפולמוס האם צודקים אלו שמפקפקים בתאריך
י"א חשון כיום פטירת רחל אמנו וטוענים בתוקף שאין התאריך הזה
נכון כלל וכלל. ועוד חזון למועד.

מבנה הקבר עד שנות ה'תר"מ

תמונה של מבנה הקבר לפני כמאה שנה

בסוף בצורה חד משמעית: "לכן נלפע"ד דיש באיסור כהנים ללכת על
קבורת רחל אמנו איסור דאורייתא בלא שום צד היתר. ידידו לנצח הק'
משה יהודה ליב".

ולפני שנביא את התגלית החדשה, נזכיר כי למרות הפסק הנחרץ
של רבי שמואל סלנט והגאון מקוטנא, עדיין ידוע על כהנים שהיו
נכנסים למקום, וטענתם בידם כי "קברי צדיקים אינם מטמאים". ואולי
בהזדמנות אחרת נעסוק בקבלת יושבי ארץ ישראל להיתר הכניסה
לקברי הצדיקים מחמת הטעם הזה.

בכל אופן בשנת תשל"ב הודפס מכת"ק ספר נפלא בשם "אהבת השם"

קול "מורשת הנחל"
02-502-6343

מהנעשה והנשמע וכן עדכונים והודעות מחבורות הנערים •
חבורות הבחורים • חבורות האברכים • חבורות כלליות • פעילות
חודשית • כינוסי חגים וזמנים

ימי החנוכה באים ללמדינו כי אל מול "שעטת הסוסים ושפעת הקלגסים וקול הקרבנות", איננו עומדים לבד. אם רק נצטייד בנשק האמונה בה' ובמשה עבדו, כי אז עומד אתנו-לעזרתינו, כוחו העצום של בורא עולם, באמצעות צדיק האמת, העומד לימינו לעזרנו ולנצח לנו המלחמה.

"כי באמת ה' יתברך מאיר עלינו בכל יום בתוספת אור החסדים והישועות והנפלאות על ידי כח וזכות הצדיקים ... ואף על פי שאנו עכשיו בתוקף הגלות בגוף ונפש, אף על פי כן אורו הגנוז מוסיף והולך בכל יום ... כי בודאי ה' יתברך יגמור את שלו.

כי "אפילו בתוקף חשכת הגלות, אף על פי כן האור מוסיף והולך, ויכול כל אחד במקומו להתקרב לאור הקדוש הזה שהוא בחינת אור נר חנוכה שזכו צדיקי הדור לחזור ולהמשיך אור התורה שלא תשתכח לנצח". (שילוח הקן ה)

"כי עיקר הקיום שלנו באריכות הגלות הזה, הוא רק על ידי ההרחבות שעשה ה' יתברך עמנו עד הנה. על כן חמל ה' יתברך על עמו והפר מחשבות שונאינו ועשה לנו נס גדול ונורא כזה בימים הללו, שעל ידי זה קבעו שמונת ימי חנוכה אלו להודות ולהלל, והמשיכו אור ותיקון נורא כזה בעולם, שעל ידי קדושת ימי חנוכה, שהם קדושת ימי הודאה, יהיה לנו כח להמשיך תמיד עלינו הדרך הקדוש הזה ... שבכל הצרות שאנו סובלין בגלות הארוך הזה בכלל ובפרט, נוכל להחיות עצמינו על ידי נפלאותיו שעשה עמנו עד הנה ... כי עיקר ההתחזקות בתפילה, לצעוק על להבא, הוא רק על ידי שזוכרים היטב חסדי ה' שעשה עם אבותינו ועמנו עד הנה, ומודים אליו יתברך על זה תמיד" (כלאי בהמה ד).

ורוצים להפיל אותו מעבודתו לגמרי ח"ו. וזהו עיקר המלחמה שצריך להתחזק לעמוד על רגליו לבל יפול מעבודת ה' יתברך ח"ו, ואז בודאי יזכה לנצחם ולשברם ולבטלם."

אז איך נמלטים מהפחד? על מה נסמוך ועל מה נשען, מה הוא בטחונינו במלחמה הזו?

"והוא ידוע למי שהתחיל להכנס קצת בעבודת ה' ובמלחמת היצר הרע, אפילו אדם פשוט לגמרי, כי דרך הבעל דבר והסטרטא אחרא לאיים ולהפחיד על האדם מאד מאד. ולהכביד עליו עבודתו יתברך מאד מאד. ומחמת זה נמנעו רבים מלהתחיל להכנס בעבודתו יתברך מחמת האיומים והכבידות הללו וכיוצא בהם. וזה בחינת שעטת סוסים ושפעת הקלגסים וקול הקרנות וכו'."

"אבל העיקר בעבודת ה' שלא יתפחד האדם כלל, וכמו שכתב רבינו ז"ל, שבעולם הזה האדם צריך לעבור על גשר צר מאד, והעיקר הוא שלא יתפחד האדם כלל. ועיקר ההתחזקות לעבור על הגשר צר בשלום בלי פחד הוא האמונה הקדושה כנ"ל, בחינת שמע ישראל אתם קרבים היום למלחמה, בזכות שמע ישראל היינו אמונה כנ"ל. ושוב אל ירך לבבכם אל תיראו ואל תערצו ואל תחפזו מפניהם כי ה' אלקיכם ההולך עמכם להושיע אתכם וכו' כנ"ל. וזהו ה' לי לא אירא וכו' (תהלים כז) היינו כנ"ל. כמו שכתוב ה' לי, דהיינו שאני מאמין בהשם יתברך באמונה שלימה וה' עמדי תמיד כי מלא כל הארץ כבודו, שוב לא אירא מה יעשה לי אדם כנ"ל. כי מאחר שיש להאדם אמונה חזקה בודאי ינצח כל המלחמות וסוף כל סוף אשוב להשם יתברך באמת." (הל' גילוח ג)

מורשת הנחל

מברכת את כל ידידנו ותומכינו

יהי עם כלליות אנשי שלומינו די בכל אתר ואתר

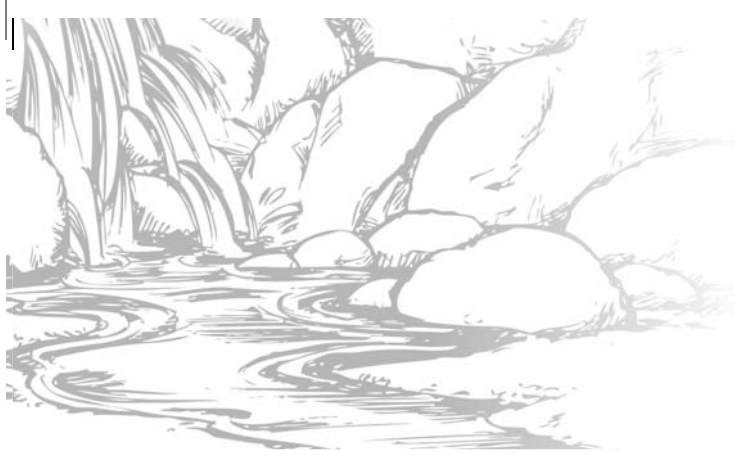
בברכת א פרייליכן חנוכה

שנזכה להאיר את נשמתנו ובתינו באור הצדיק המאיר בחנוכה, להיות דבוק ומקושר לדרכיו ועצמותיו הק' כל ימינו לעולם, ערי נזכה לביאת משיח צדקינו במהרה בימינו אמן

א ליכטיגן חנוכה

ההנהלה

דער פען

מכתבים שהתקבלו במערכת

היה סגור דרכי ציון לרמז לנו כי אז לא היה מניינים של אנ"ש לאחר זמן קרי"ש הראשון וצאי לך בעקבי הצאן.

עוד נקודה, מה שנוהגים היום רבים וטובים
אולי זה אחת מהסיבות שהדרך לאומן נסגר השנה כי רביז"ל רצה להחזיר אותנו יותר משלשים שנה לאחר, שאז גם היה סגור דרכי ציון לרמז לנו כי אז לא היה מניינים של אנ"ש לאחר זמן קרי"ש הראשון וצאי לך בעקבי הצאן.
ש בא מצע
ה ת פ י ל ה
לומדים את
שיעוריהם
היומיים וזה
על חשובון
ה ת פ י ל ה
עד שאין
יודעים אם
מתפללים
ב א מ צ ע
הלימוד או

לומדים באמצע התפילה... וזהו דבר שלא שיערום אבותינו ורבותינו, אלא מראש התפלה ועד סופה יהיה כל המחשבה בתפילה וקיימו מה שאמרו חז"ל "איזוהי עבודה שבלב זו תפילה".

כמו כן בשעת לימוד הסיפ"מ בבוקר יום השבת כנהוג, וכן בשעת לימוד הליקו"מ בסעודה שלישית, היו עושים אזנם כאפרכסת לשמוע הלימודים, ולא היו משלימים אז את שיעוריהם.

יעזור השי"ת שנזכה לילך בדרכי אבות להתקרב לרביז"ל באמת לטוב לנו בזה ובבא.

ממני חברכם המצפה לראותכם יחד עם כלל אנ"ש תמיד יחד

ישראל הלוי הרשקוביץ

לכבוד עורכי הגליון המיוחד "מימי הנחל", קוראיו וכלל אנשי שלומינו היקרים שיחיו.

זכיתי יחד עם חברי אברכי החבורות לנסוע בנסיעה הגדולה בער"ח כסלו לאתרא קדישא מירון לתנ"א רשב"י הקדוש ושאר מקומות הקדושים, והרשימו עדיין חרוט בעצמותיי: האוירה הנפלאה, האחדות הנדירה, הדיבורים בדרך, התהילים בצוותא ועל כולם הניגונים בניצוחו של הר"ר ישראל יצחק שפירא הי"ו, שעוררו את כולם בכיסופים ורצונות, געגועים ועובדות, להתחדש מחדש בעבודתו ית"ש. אכן כאן המקום להודות לכל אלו שנטלו חלק בארגון הנסיעה הגדולה הן בטרחה והן בממון, וגם לאלו שהכינו וערכו את סעודת ראש חודש כיד המלך, ה' יתן להם כח להמשיך בפעלם הברוך למען רבינו הקדוש ולמען אנשיו.

בעת הנסיעה זכיתי לקבל מנועם אמרותיו של אחד מחשובי אנשי שלומינו, שזכה בצעירותו לשמש את זקני אנ"ש מהדור הקודם ופיו מפיק מרגליות טובות משיחות וסיפורים מרבינו ז"ל ואנשיו, הרה"ח ר' אליעזר בורשטיין שליט"א, ואמר לי שכגון דא צריך לאודועי להדור הצעיר, גודל יקר וחשיבות התפלה יחד עם אנשי שלומינו, כמו שר' לוי יצחק בנדר זצ"ל היה חוזר על זה והחדיר את ענין זה בלבבות אנשי שלומינו של הדור ההוא, ברוב עמל ויגיעה.

כן דיבר מענין שאנ"ש הקפידו להתפלל בזמן קרי"ש הראשון - של המג"א, ואמר כי אולי זה אחת מהסיבות שהדרך לאומן נסגר השנה כי רביז"ל רצה להחזיר אותנו יותר משלשים שנה לאחר, שאז גם

נקודת החבר לקבל דין מן דין

ר' רפאל לאוב - ביתר עליית

הנרות הללו

**מוהרנ"ת מאריך בהלכה
הראשונה בליקו"ה שכל
אחד מלא בנקודות
טובות. צריך רק להאיר
אותן, להתבונן בהן
ולהשתעשע עימן. או
אז יופץ האור על פני
התהום ונזכה לנצח את
מלחמת ה'חושך זה יוון'**

חנוכה היא אור המסוגל
להאיר בשיא החושך, בלילות
הארוכים והקפואים, בחודש
טבת המוזכר בקבלה כימים
של עשיו הרשע, ברשות
הרבים, בצד שמאל, למטה
מעשרה ובסופו של חודש.
דבר זה עבודה היא. מוהרנ"ת
מאריך בהלכה הראשונה
בליקו"ה שכל אחד מלא
בנקודות טובות. צריך רק
להאיר אותן, להתבונן בהן
ולהשתעשע עימן. או אז יופץ
האור על פני התהום ונזכה
לנצח את מלחמת ה'חושך זה
יוון'.

נצטט רק מראה מקום אחד מתוך ההלכה הארוכה בה מרבה ר' נתן
לדבר אודות חיפוש הנקודות הטובות, וז"ל: "ועל כן כשאיש ישראל
מתעורר ומוצא בעצמו נקודה טובה ועל ידי זה חוזר בתשובה כנ"ל,
זה בחינות מלוי הלבנה מפגימתה, בחינת קדוש החדש, כי עיקר קידוש
החודש הוא על ידי בחינת הנ"ל, כי בתחילת החודש בעת שרואין את
הלבנה לקדש אותה בבית דין אזי היא קטנה ודקה מאד מאד, ואזי היא
רק בבחינת נקודה, הינו בחינת נקודה טובה הנ"ל שהיא בחינת שחורה
אני ונאוה וכו' כנ"ל, הינו כשהלבנה היא בתכלית המיעוט בסוף החודש
אזי צריכין כל ישראל לחפשה ולבקשה עד שמוצאין עדי ראייה איזה
נקודה קטנה מהלבנה ואזי מקדשין את החודש בבית דין שהוא בחינת
תיקון ומלוי הלבנה, כי על ידי בחינת הנקודה לבד, בחינת נקודה טובה
שזוכין למצוא בתכלית המיעוט, על ידי זה נתתקנין ונכנסין באמת לכף
זכות".

הבה נתחזק להשתדל להאיר - ולהוסיף וליילך עם אורות אלו - את
המקומות היותר חשוכים, להחיות סדר בקיאות סתמי ויבש באמצע
החיים, למצוא בעצמינו נקודות טובות, למצוא הרחבות ולהודות
ולהלל לה' יתברך.

הן מכילות כל כך הרבה, הלהבות הקטנות הללו. הן התחילו מאחת
קטנה, מרצדת ואחת נוספת במרחק מה ממנה, מעט גבוהה יותר:
השמש.

אין לנו רשות להשתמש בהן. אז מה כן? "אלא - לראותם בלבד", כלומר,
הן נועדו לראותן. שב מולן ותספוג את אורן הזך (שמעתי מאדם גדול).
דומה כי חנוכה נועדה בדיוק בשביל דורותינו אנו, שלהי הגלות,
כאשר החושך יכסה ארץ וה'למטה מעשרה' רואה את סופו ולוחם את
מלחמתו האחרונה בכלים אשר לא ידענום. אין גיבור כמתיאש.

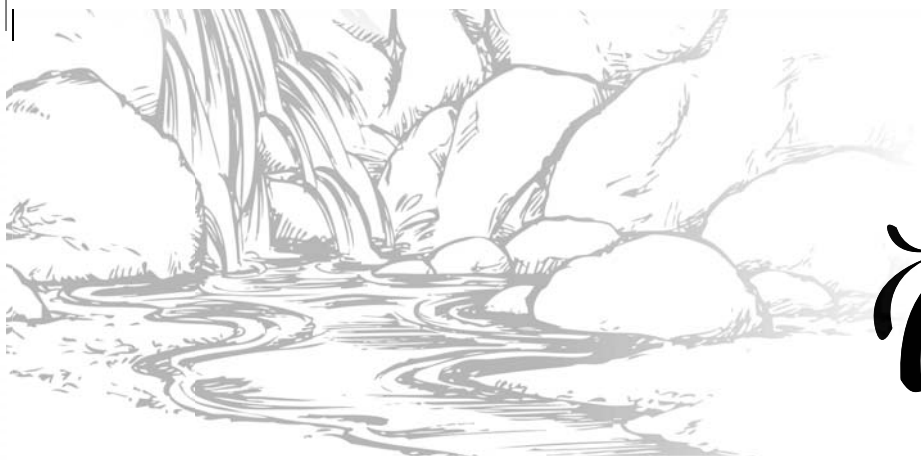
המעניין הוא, כי אכן ככל שיורדים בסדר הדורות מתגלה יותר אורה
של חנוכה. בתקופת התנאים, שחלקם עוד זכו להסתופף בבית אלוקינו
ולראות את מלכינו בכל הודו וזיוו, לא נצרך כמעט האור הגדול של
חנוכה, ואכן במשנתם - ששה סדרי משנה - לא מוזכר העניין של חנוכה
חוץ מדרך אגב בבבא קמא (שלהי פ"ו) לעניין נר חנוכה שהבעיר גדיש.
דורות אחר כך, בתקופת הגמ', שהנה התחילו להיכנס לגלות הארוכה
והמרה, אכן מוזכר מעט יותר באריכות העניין של חנוכה, בכמה דפין
במסכת שבת.

וכך הלאה, ככל שהלכו הדורות ונעשו חשוכים יותר ורחוקים יותר,
כך הלכה החנוכה ותפסה מקום נרחב יותר ויותר, עד לימינו שדבר
שבשגרה הוא שקודם לחנוכה רואים אור ספרים, עלונים, קונטרסים
וכו' וכו' בקצב ובכמות מעוררים השתאות.

אין זה אלא, כפי שראיתי בספר אחד, כי שני חגים אין להם מועד שני
של גלויות: חנוכה ופורים, כי שני ימים אלו כל מהותם הוא בשביל
הגלות, ואין צורך באחד נוסף של גלויות.

מאי חנוכה? הרבה יש לדבר, אך אולי נעזוב לרגע את כל התורות
העמוקות ונתבונן מעט בפשטות במעשה הזה של להדליק את הנרות,
ונפתח אותה לרובד רחב יותר.

האין הדלקת נר פירושה הארת החושך? כן, להאיר את החושך. להכניס
אור למטה מ', איפה שכביכול לא ירדה השכינה מעולם. הן לא לחינם
הוא החג היחיד שנקבע לימי האחרונים של החודש, כאשר הירח,
המקבל תמיד את כוחו מהשמש המאירה, קטן ונעלם. כי ימים אלו
נועדו למי שלא מקבל את האור מהמאורות הגדולים.

מבית הגנזים עתיקות וגנוזות

פעמים (היה זה בשנות התר"כ המאוחרות), ויצא מכליו מאנשי שלומינו ודבקוכם בעבודת ה' למרות כל הרדיפות.

גם לימים, כאשר כבר "החמיץ", עוד נותרה בו אהבה עזה לחסידי ברסלב וכאשר כתב את תולדות חייו, הקדיש כמה פרקים לחסידי ברסלב באומן, ויש בהם תיאורים חיים הן של העיר אומן והן של אנ"ש ושל הקלויז.

הספר התפרסם בשנות התר"פ בפולין, בשפת היידיש, ואנו מתרגמים כאן קטעים רלוונטיים מהפרק על חסידי ברסלב בספרו.

בשל המחלוקת העזה שניטשה על רביה"ק ואנשיו, לא נותרו בידינו תיאורים רבים של אנ"ש באומן (מלבד תיאורים מלאי חיים מן הדור האחרון שלפני השואה).

והנה, באומן חי יהודי בשם מרדכי ספקטור. הוא נולד למשפחת חסידי טולנה, התייתם מאביו בגיל צעיר מאוד, ובילדותו - בין היתר בשל ההתנגדות הגדולה שראה, עד כדי הכאות ממש - מצאו חן בעיניו מאוד חסידי ברסלב, והוא החליט שהוא חייב להכיר אותם יותר.

עוד לפני שהגיע לגיל בר מצוה, כבר התפלל ספקטור בקלויז כמה

"גן עדן התחתון"

הקברות מלא בקברים עתיקים, ומקום לחדשים אין.

"בבית הקברות הזה קבורים קדושים רבים, שנרצחו על קידוש השם בפרעות - ובבית הקברות הזה קבור גם רבי נחמן מברסלב, שביקש להקבר בו בין קדושי אומן.

"אחרי בית הקברות, שוב משתפעת האדמה רצופה בליטות הלאה והלאה, ועליהם מפוזרים מאות בתיים שהעניות זועקת מהם, מכוסים ברעפים עבשים או ברעפי עץ מטים לנפול, והם עניים כל כך, עד כי רבים מהם עומדים מקורים אך למחצה.

"הם מפוזרים כולם ללא סדר כקטניות בשדה או כפטריות אחר הגשם, ודומה הדבר כאילו משב רוח אחד - יעיפם כולם ויפזרם לכל רוח.

"ושם, בעמק, כמעט בתוך בור, נמצא המרחץ והמקווה של חסידי ברסלב, וכאשר הולכים לקבר הרבי, חייבים

תיאור העיר אומן

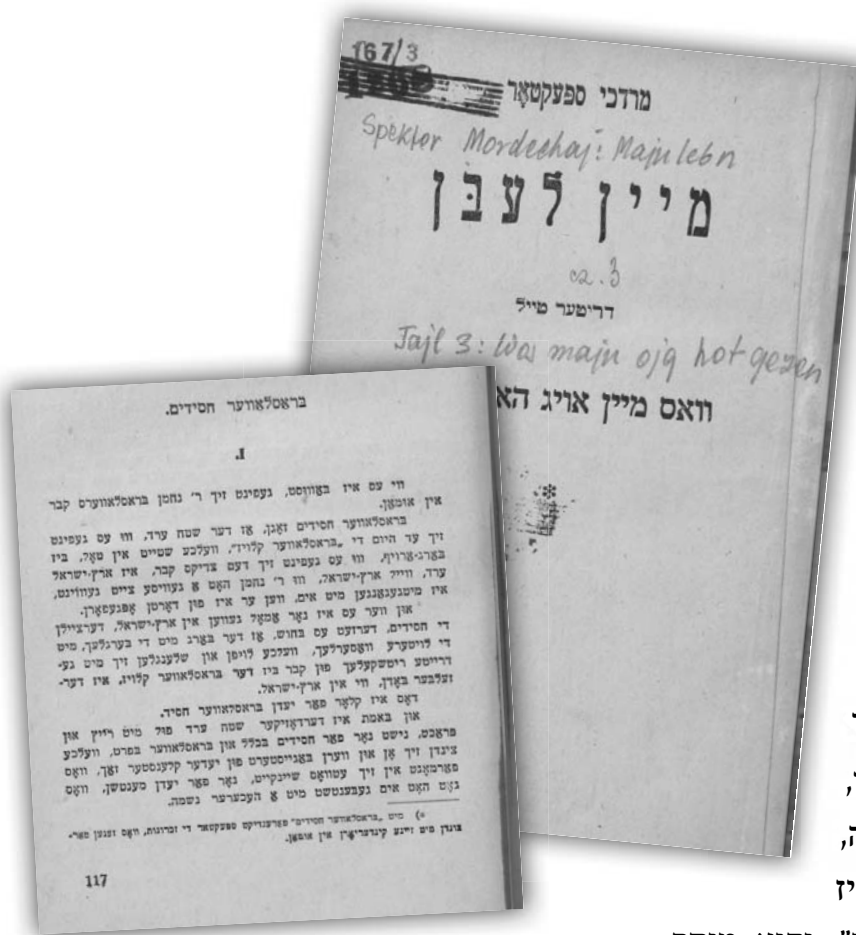
"...עמוד נא וגבך לקירו של הקלויז הברסלבי, הניצב עד היום באומן, על הגבעה האחרונה, ממנה מתחיל כבר המישור שעליו ניצבת "העיר הישנה", ועיניך יחזו במראה נהדר, או שמא מוטב לומר: במחזות נהדרים רבים לאין שיעור.

"עיניך תצפינה למרחוק, עד לגבעה נוספת, שממנה מתמשכת דרך ישרה המובילה לכיוון העיר טולנה ¹.

"כעת הבט שוב חזרה, עד למקום בו אתה עומד ומביט, ועיניך יראה גבעה המשתפעת כלפי מטה, לכיוונך, ובה שטח גדול המוקף בגדר עתיקת יומין, חציה עץ וחציה אבן.

"זהו בית הקברות העתיק של אומן, שבו כבר אין קוברים מתים מזה למעלה מ-80 שנה, שכן בית

1. הכוונה היא לרחוב הנקרא היום "ווזוולטליב", ממנו עולים לרחובות בילינסקי ופושקינא (ובו עומדים האוטובוסים בימי ראש השנה), שהמשכה, מעבר לכביש הראשי המוביל לאודסה ולקייב, מוביל לעיר טולנה, השוכנת במרחק כ-40 קילומטר מאומן. ספקטור, בא כאמור ממשפחת חסידי טולנה, ועל כן הוא מתייחס לעיר כנקודה מרכזית.

לטבול קודם במקוה, ואוי לו לזה שעלה לקבר הרבי ולא טבל קודם לכן.

"הלא יקללוהו קללה נמרצת!

"מעבר למקוה, יורדים עמוק יותר, עד לעמק של ממש, מעליו נמתח גשר עץ עתיק². שכאשר עוברים אותו, מתחילים לטפס במעלה גבעה, שעליה, די קרוב לתחילתה, עומד הקלויז

הברסלבי שלמרגלותיו אנו "עומדים", והוא מוקף בחומת עץ עבה ומבוצרת³.

"החומה הגבוהה המקיפה את הקלויז, מסתירה כמעט את הבנין, והיא כה גבוהה ומבוצרת, עד שזר כי יחלוף על פניה, יטעה אולי לחשוב שמדובר בכלא עירוני קטן...

"על מנת לתת לקורא תמונה מלאה של האזור הזה, בו חי, נפטר ונטמן רבי נחמן, אני מוכרח להוסיף שבצד ימין של בית הקברות העתיק, במרחק, נמצא בית הקברות החדש של העיר, ובצד שמאל, במרחק, נמצא גן סופיה המפורסם.

למעלה ממאה שנים חלפו מאז נסתלק רבי נחמן לבית עולמו.

הסתלק - רק גופו, שנטמן בעפר.

א ל ס ,

ההרים והגבעות, העמקים והגאות, המתמשכים מקברו ועד למעלה ההר בו עומד הקלויז, מלאים בחיים, והוא 'חי' עד היום במקום בו הוא חי בפועל עד לפני כמאה שנה ובליבם של אנשיו.

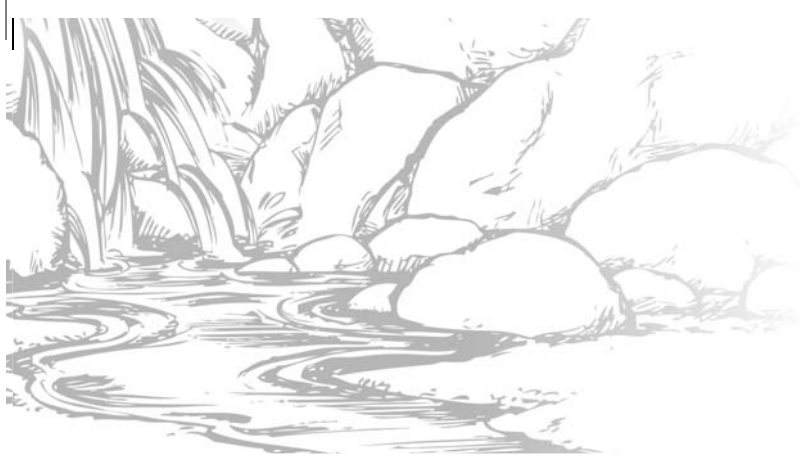
נוסעים לרבי נחמן, כלצדיק חי ושופכים שיח על קברו. שמחים איתו ושרים איתו ורוקדים איתו, וחיים את הימים והשעות הטובים ביותר בסביבתו.

נפרדים ממנו ונוסעים ממנו כבני האדם המאושרים ביותר בתבל, אחוזי תקוה שאם ירצה השם יהיו חיים ובריאם, ובשנה הבאה בזמן הזה שוב יתראו עם הצדיק, רבי נחמן מברסלב.

"ועל חלקת האדמה הזו מתקיים עולם נפרד נאדר הוד, בו חיים אנשים ולהם כנפיים והם ממריאים לגובהי רום, עד לכוכבי שמים ומתחת לשמש"

2. העמק, הלא הוא העמק שבצידו השמאלי ניצב ה"מיגומטר". "גשר העץ" הזה היה קיים עד לפני כמה שנים, מצד ימין של המיגומטר. כיום במקומו ישנם מדרגות המובילות מהגבעה בה נמצא בית החיים לכיוון הקלויז.

3. בתקופת הרדיפות הגדולה, בשנות התר"כ, הוקמה גדר עץ גבוהה סביב הקלויז, על מנת למנוע מהרודפים להזיק לקלויז. לאחר מס' שנים, כאשר פסקו ההכאות וגרימת הנזקים, הוסרה הגדר.

אין פאבריק

מהנעשה והנשמע
בחבורות האברכים

נסיעה לקברי צדיקים בער"ח כסליו

השמועה שעשתה לה כנפיים, לפיה עתידה להתקיים נסיעה לקברי צדיקים בער"ח כסליו, מילאו את לבות האברכים בשמחה עצומה.

האברכים שטעמה הנפלא של הנסיעה לפני כשנה - בער"ח חשון תש"פ עדיין לא מש מפיהם, יחד עם האברכים שלא היה ביכולתם אז לנסוע, כבר מסתובבים חודשים ארוכים בכיסופים והשתוקקות; מתי נזכה לכך שוב. התקופה הקשה שמעמידה את כל דבר באי וודאות, הוסיפה מצד אחד חששות על עצם קיום כל פעילות ומצד שני התגברות החשק גם אצל המארגנים.

ואכן לאחר פעילות עניפה, נמסרה הידיעה הרשמית כי ביום ער"ח כסליו נזכה לקיים שנית הנסיעה שכל כולה אחדות והתחדשות, התעוררות והתחזקות, תפילות וריקודים מתוך שמחה ואהבת חברים. ההרשמה שהתמלאה בזריזות מעל למצופה העידה יותר מהכל, על הרצונות החזקים של האברכים להתמלאות בכוחות מחודשים מתוך התאחדות, כאשר ניתוסף לכך הקבלת פנים החמה מיד בתחלת הנסיעה מאת המארגנים המסורים, מה שנתן תחושה נפלאה להמשך הדרך.

על אם הדרך עסוקים חסידי ברסלב כל אחד בעניינו, בשיחת חברים או בליבון שיחות, באמירת תהלים או בהשלמת שעות השינה לאלו שזכו לקום חצות... עדי מתבשרים כי הנה מגיעים לדלתון שמה טמונים כמה תנאים ואמוראים.

ראשונה נכנסו להשתטח על ציונו של התנא רבי יוסי הגלילי. ולאחר שאמרו כל הציבור יחד 'תיקון הכללי' בהתעוררות הלב יצאו בריקוד נלהב, כמיטב המסורת של מורשת הנחל.

משם נסעו לציונו של רבי ישמעאל בן רבי יוסי, כאשר חלק מהאברכים עושים את הדרך הקצרה ברגל. כמעשהו בראשונה כך מעשהו גם כאן ובכל ציון; כל הקהל אומרים

להנחיל מורשה

לאחר מכן נמכר זכות ברכת הזימון, כאשר אחד הבחורים החשובים קנה זאת בכמות של חודשים מספר של לימוד רצוף ובקול בסדר 'ספרי רבינו' המתקיים כל ערב במכנה לשיבה.

לאחר ברכת המזון יצאו התלמידים בריקודי שמחה נלהבים לקול צלילי זמר במשך קרוב לשעה.

סיום מסכת עירובין ע"י שלשה מתלמידי המכנה

ביום שלישי פרשת וישלח, התקיים מעמד מרגש של מסיבת סיום על מסכת עירובין שנלמד ע"י שלשה בחורים מתלמידי המכנה בסדר הדף היומי העולמי.

לאחר לימוד ספרי רבינו והלכות תפילין כמדי ערב, נחגג הסיום המרומם בממתקים ומגדנות עם ריקודים והמחאת כף בליווי צלילי זמר, כדי לקיים 'קנאת סופרים תרבה חכמה' לעודד את התלמידים לנצל את הזמן בתלמוד תורה לפני ואחרי סדרי הלימודים וכן שאר הזמנים הפנויים לחטוף עוד ועוד חלקים מים התורה הק'.

חבורות הנערים - ירושלים

מבצע עבודת המידות

זמן החורף נפתח בחבורות הנערים במיזם מיוחד ע"י המשגיחים המסורים מבצע 'עבודת המידות'.

כל אחד מהתלמידים היקרים בוחר לו מדה או ענין מסויים לעבוד עליה ולהתחזק בה מדי יום במשך החודש הקרוב.

בין המדות והעניינים שנבחרו ע"י התלמידים ניתן למנות: כעס, וותרנות, כיבוד אב ואם, זריזות בקימה ובשינה. כמו כן היו כאלו שלקחו להם חזיון בעבודת התפילה או לימוד התורה.

חבורות הבחורים ישיבה גדולה

מיזם מיוחד: לימוד שער הקדושה בספר ראשית חכמה

יוזמה נפלאה בחבורות לבחורי הישיבות הגדולות: לימוד 'שער הקדושה' בספר 'ראשית חכמה' פרקים שני עד רביעי, בחברות, עם מתן שכרה בצדה - מלגות עידוד ללומדים בקביעות.

זאת לאור דברי רבינו הק' בליקוטי מוהר"ן ח"ב תורה י"ז וז"ל: "צריך ליזהר מאד להיות שמח וטוב לב בשבת, כי מעלות וקדשות שבת גדולה ויקרה מאד, כמובא, ובפרט ב'ראשית חכמה' בשער הקדושה בתחילתו, עיין שם. וראוי ונכון ללמוד ב'ראשית חכמה' בשער הנ"ל, ולשום לבו היטב על כל הדברים הנאמרים שם בענין קדשת ומעלות שבת קדש. כי יש שם כמה דברים פרטיים יקרים מקדשת ומעלות שבת. כי כל ענין ומעלה הנאמר שם על שבת הוא דבר בפני עצמו, והבן שם היטב, כדי שיתלהב לבו לקבל שבת בשמחה גדולה ועצומה כראוי."

לשם כך הודפס במיוחד חוברת עם הפרקים הנלמדים מתוך "שער הקדושה" במהדורה מפוארת שחולק לבחורים.

הבחורים קיבלו את הרעיון בהתלהבות וכבר נשמעים הדים נרחבים לרוממות ההרגשות שהם שואבים מכך.

המיזם לע"נ הרה"ח ר' צבי אריה בן ציון ב"ר ישראל אבא זצ"ל בהשתדלות הר"ר צבי אריה מיימון מראשי החבורות.

מכנה לשיבה - ירושלים

מסיבת סיום ספה"ק שיחות הר"ן

במוצאי ש"ק פרשת נח נערכה סעודת מלוה מלכה עשירה בשילוב סיום ספה"ק "שיחות הר"ן" שנלמד ע"י תלמידי המכנה במשך חודש אלול העעל"ט.

לאחר זמירות מלוה מלכה בנימוחות, סיים ראש החבורה את הספר הקדוש, כאשר הוא מרחיב את הדיבור על מאמר חז"ל "פת במלח תאכל וכו' אשריך וטוב לך", המקושר לשיחה האחרונה שיחה ש"ח הידועה, בה מדבר רבינו אודות הסתפקות במועט. כאשר ראש החבורה הדגיש את האשריך בעולם הזה שכל בחור זוכה כאשר משכיל להפנות עורף לכל ההבלים ומעשה הנערות והקטנות ובמקום זה הוא נותן את לבו להיכנס בעבודת ה' עפ"י הדרך שסלל לנו רביה"ק.

יחד עשרה פרקי תהלים ולאחמ"כ ריקוד להמתקת הדינים. משם הלכו כולם יחד לשפוך שיח על ציונו של הלל האמורא.

משם נסעו לציון התנא האלקי רשב"י. כאשר על הדרך נעצרים להיטהר ולטבול במעין 'עין כובס' הנובע מתחת לעיר צפת.

לאחר התבודדות ותפלות על הציון, התאספו האברכים במרפסת הכהנים יחד עם שאר אנ"ש העולים להשתטח כמדי ער"ח באתרא קדישא מירון, לאמירת סדר יום כיפור קטן בהתעוררות הלב. לפני התיבה עבר החזן ר' ישראל יצחק שפירא, כאשר הציבור כולו נסחף בהשתכחות הנפש.

ממירון יצאו אל עבר ציון אלקנה אבי שמואל הנביא ורבי בנאה האמורא, וכנראה הקירבה לה' ממרומי ההר השפיע על הנשמה והתפילות נמשכו לזמן ארוך בהתעוררות מיוחדת.

משם נסעו אל עבר קבר רבי ישמעאל כהן גדול בשזור, שם התפללו תפילת ערבית בכח ובכונה, ולאחר ריקוד נלהב התיישבו האברכים לסעודת ר"ח עשירה.

במשך הסעודה נערכו שירה וזמרה לה' יתברך על נועם גורלינו. לאחמ"כ נסעו לקבר ר' אבהו דמן קיסריה (עליו נערך כבר מאמר ארוך במדור לקדושים אשר בארץ במימי הנחל גליון ...). לאחר התפילה התכנסו האברכים על חופו של הים הגדול ושפכו את לבם בניגוני התעוררות וכיסופים. מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה... כאיל תערוג על אפיקי מים...

במשך כל הנסיעה חזרה לירושלים שוררו האברכים יחד עם הר"ר ישראל יצחק שפירא ניגונים עתיקים ומתוקים שהיה מושרים בין אנ"ש בדורות הקודמים.

האברכים חזרו מלאים באוצרות של יראת שמים ושמחה, אהבת חברים והתעלות באור הצדיקים.

ההקלטות של ניגוני ההתעוררות יעלו בקרוב ב"קול מורשת הנחל". עקבו אחרי ההודעות.

ליל שבת שכולו השתוקקות

ההתעוררות שהחלה בליל שבת המשיכה גם בסעודה שלישית, כשהבחורים התאספו בהיכל הכולל שבביהמ"ד במא"ש שם נשא דברים הר"ר יעקב נתן אנשין. לאחר הבדלה רקדו זמן רב "טייערע הארציגע ברידער! ווען וועלן מיר זיך ווייטער זען?!"

חבורות הבחורים - בית שמש בבית שמש התקיימו סעודות ליל שבת לבחורי החבורות לכל שיעור בנפרד. בחורי שיעור ג' התאחדו בליל שב"ק פרשת וירא בהשתתפות ראש החבורה הר"ר אברהם יואל דורנבלט, בהיכל החדש של ישיב"ק "מבקשי ה'".

לפני קבלת שבת דיבר ראש החבורה ממעלת ההתאספות יחדיו ובפרט בשבת קודש, לאחר מכן התקיימה התפילה בחיות והתלהבות.

במשך הסעודה שרו זמירות שבת קודש בכיסופים וגעגועים, כאשר בין זמר לזמר, מדבר כל בחור בתורו, דיבורים קצרים מנקודת לבו.

הסעודה התקיימה בהתרוממות עם מאכלי שבת בשפע והרחבה לכבוד שב"ק, כאשר גם הורי הבחורים משתתפים בהכנת הסעודה.

בליל שב"ק פרשת חיי שרה התאחדו בחורי שיעור ב' בהשתתפות ראש החבורה הר"ר אלימלך חשין בהיכל החדש דישיבת ברסלב ברח' ר' מאיר בעל הנס.

לאחר קבלת שבת ותפילת ערבית בצוותא עם ה'ברסלב'ער פייער, הסבו לסעודת ליל שב"ק כיד המלך. במהלכה נשא כל אחד מהבחורים

לאמירת שיר השירים בנעימות, לאחר מכן שרו בהשתוקקות "ידיד נפש".

לפני קבלת שבת דיבר ראש החבורה הרה"ח ר' שמעון צבי שפירא שהלהיב את הלבבות בחשיבות השתתפות בחבורה בקביעות ולא לוותר אף שבוע, בסיום התפילה יצאו הבחורים בריקוד "שבענו מטובך".

סעודת 'חקל תפוחין קדישין' התקיימה באולמי "ברגר" בשוק מא"ש, שם נערכה הסעודה על שולחנות ערוכים ברוב פאר והדר, בהגשה אישית בטוב טעם ובכבוד לכל בחור, כשלצד הצלחות נעמדו הזמירות מאירי עיניים שהודפסו במיוחד עבור ליל שבת זו.

את הזמירות פתח הראש החבורה הרה"ח ר' ראובן שיף עם הקדמה על מעלת השירות והזמירות לקל חי אשר הוא המרווה צמאון הנפש, בסיום דבריו החלו כולם כאחד בשירת "שלום עליכם" ושאר הזמירות כשכולם מעידים כי אכן זמירות שכאלו בחיות ובהשתכחות ובחיות נפלאה כבר לא נשמעו זמן רב בחבורות.

במשך הסעודה דיבר ראש החבורה הר"ר וואלף שווארץ שהרחיב בנחיצות ה"תחזיקו עצמכם ביחד" ובפרט בחבורותינו "מורשת הנחל" המעבירה את ירושת הנחל בטהרתה מדור דור. בסיום דבריו פצחו כולם בריקודי שמחה.

לקראת סיום הסעודה נתכבד הרה"ח ר' יואל משי-זהב לשאת דברים, בגדולת רבינו הק' שרוצה לעשות מכל אחד ואחד כמוני ממש ע"י הרצונות וההשתוקקות וע"י שעושים מתורות תפלות, לאחמ"כ המשיכו בניגוני שב"ק ובאכילת מטעמים הרבה מינים.

"כי עיקר המניעות היא להגביר את החשק..." משנה תוקף קיבלו דברים אלו מרביה"ק בתקופה האחרונה, כאשר בעקבות המצב העולמי כל ארגון ופעילות שרוצים לעשות, במיוחד בדברים שבקדושה וביותר בענייני רביז"ל הרי שהמניעות מתגברים לאין ערוך.

כך היה גם בשבת התאחדות לבחורי החבורות שהיה אמור להתקיים כמדי שנה אחרי חג הפסח, אך כידוע לא היה שייך בשום אופן לקיימה אז ובכל זאת לא הפסיקו הבחורים לכסוף ולהשתתף וגם לבקש ולהתחנן מההנהלה וראשי החבורות מתי יזכו להתענג בנועם שבת המתאחדת.

כאשר כלה קיץ ובא זמן החורף ועדיין הישועה לא נראתה באופק, באו חברי ההנהלה יחד ראשי החבורות להחלטה, לחדש את סעודות לילי השבת בצוותא חדא, כמו שהיה נהוג ב"מורשת הנחל" בשנים עברו, הסעודות שעדיין חרוטות בלבבות הבחורים של השנים ההם, גם כיום כעבור עשור ויותר.

להלן תיאורים מלבבים של סעודות לילי השבת שהתקיימו בשבועות האחרונים בחבורות הבחורים ירושלים ובית שמש.

חבורות הבחורים ירושלים

בליל שבת פרשת חיי שרה התאספו מאות בחורי החבורות מהישיבות הקטנות והישיבות הגדולות לליל שבת שכולו השתוקקות.

תפילות השבת התקיימו בהיכל ביהמ"ד המחודש "צעהלים" בבתי אונגרין, תודותינו נתונה להנהלת כולל שומרי החומות שאירחו אותנו בחפץ לב תשוח"ח להם.

עוד קודם תפילת המנחה התאספו הבחורים

דיבורים נפלאים מפרשת השבוע ע"פ תורת רבינו הק'.

לקראת סיום הסעודה התקיים 'רב שיח' של הבחורים יחד עם ראש החבורה, בו לובנו היסודות של ברסלב'ער בחור וכיצד עליו להתחזק ולקיים עצותיו של רביה"ק ותלמידיו, בשילוב ניגוני השתפכות הנפש והמשך זמירות שבת, כאשר כל הבחורים יחד מתעורר ליבם בצמאון להשי"ת.

בפרשת תולדות התקיימה ליל שב"ק לבחורי שיעור א' בהשתתפות ראש החבורה הר"ר יהודה כהן.

לאחר תפילת ליל שבת יחד עם הציבור בבית מדרשנו בקריה החרדית, התאחדו הבחורים לקיים סעודת חקל תפוחין בצוותא בהיכל העז"נ.

באוירת אחדות נפלאה שוררו הבחורים את הזמירות וכך מתוך התרוממות הרוח יצאו הבחורים לריקוד נלהב בשמחה עצומה על נועם גורלינו במשך זמן רב.

בסיום הסעודה קנו כל הבחורים יחדיו את ברכת המזון תמורת שעות רצופות כשכולם יחד מקבלים על עצמם סך של 420 שעות לימוד ברציפות עד חג החנוכה הבעל"ט.

השבת נועם הנשמות. הבחורים מסכמים את לילות השב"ק בסיפוק עצום. "לא ידענו שאפשר ככה להתעלות בשבת קודש, גם באופן כל כך קרוב לבית... אך כמובן נמשיך להתפלל ולכסוף לשבת התעלות במירון" מציינים בהתרגשות וציפיה.

כל יום לאחר ה'חברה' רשמו הנערים אצל המשגיח מה שזכו לעבוד ולהתחזק באותו יום במידה שבחרו ובגמר החודש, קיבלו שי צנוע - מיני מתיקה בתוך עטיפה מכובדת - עם מכתב מיוחד במינו, כאות הוקרה והערכה על יגיעתם ועבודתם ולחיוזק על המשך עבודת המדות לאורך ימים.

חבורות הנערים - בית שמש

התחדשות בקיום עצת ההתבודדות בשדה

עם תחילת זמן החורף, התחדשו בחבורות הנערים בית שמש, לקיים את עצתו היסודית של רביה"ק - עצת ההתבודדות.

הנערים יוצאים יחד עם המשגיח להתבודד בשדה בין עצי היער, כאשר על הדרך שרים ניגוני התעוררות ודביקות, בשילוב שיחות ודיבורים לעודד ולכוון את התלמידים בקיום עצה זו, אשר באמצעותה, בכח התפילה זכו כל הצדיקים לגדול כמו שגדלו. כאשר הוא מרחיב את לבם כי הזמן להתחיל לקיים עצה זו כראוי היא השנים הללו שהמח והלב נקיים ופתוחים להיות קרוב יותר אל השי"ת.

בהגיעם לשדה שמתחת לשכונות בעיר, מתפזרים הנערים בין העצים ומשוחחים את לבם בתפילה להשי"ת שיקרב אותם לעבודתו. בתום השעה היעודה חוזרים הנערים בצוותא לתפילת ערבית במסגרת החברה.

מיזם מיוחד לקראת ימי החנוכה

לקראת ימי החנוכה הק' יזמו המשגיחים המסורים מבצע מיוחד של הודאה להשי"ת, זאת ע"י התחזקות באמירת תפילת 'עלינו לשבח' באריכות נועם במתינות וכוונה מתוך הסידור, ארבעים יום ברציפות עד חנוכה.

וכפי שמעידים המשגיחים, אמירת עלינו לשבח בכוונה משפיע על כל תפילת הערבית שמתקיימת ביתר כוונה ובמתינות כראוי לברסלב'ר חסידים.

לקראת מסיבת חלוקת הפרסים השנתית

תכונה רבתית שוררת בין כותלי

חבורות הנערים ירושלים - בית שמש לקראת המעמד השנתי של חלוקת הפרסים ותעודות הצטיינות לתלמידי חבורות הנערים שהצטיינו במשך כל השנה בהתמדת התורה, תפילה בכונה ועוד, המתקיימת מדי שנה בימי החנוכה הק'.

יריעה ארוכה ומפורטת בעז"ה בגליון הבא.

מורשת הנחל בשיתוף פעולה עם הקהילות

קהילות רבות פונות ל"מורשת הנחל" מתוך רצון לבסס שיתוף פעולה מלא עם פעילות 'מורשת הנחל'. מתוך הבנה שאין הקומץ משביע את הארץ, ובנתיים עדיין אין באפשרות 'מורשת הנחל' לשאת גם בהוצאות של כל הפעילות שבכל הקהילות הקדושות, הרי שהפניות הן בעיקר לשיתוף פעולה שמטרתו ליהנות מהנסיון רב השנים של הארגון הגדול, ומדרכי הברורה איך להנחיל את המסורה ולהשקות צאן עדרים, הנותנים מענה מבורך לאנ"ש.

בחסדי השי"ת נפתחה בר"ח כסליו תשפ"א, חבורת הנערים בבית הכנסת "אנשי הצדיק" בשכונת חפציבה בבית שמש. כחמישים ילדים מכתה ה' עד ח' השתתפו במעמד הפתיחה, בו נשא דברים הרה"ח ר' שמעון אליהו ברוין שליט"א, שדיבר על חשיבות ניצול הזמנים אחרי הלימוד בת"ת, שזה הזמן לגדול כמתמיד אמיתי, ולצעוד בדרך רביה"ק זיע"א, כפי שהיא מסורה לנו מדור דור.

בכל שבוע בליל שישי - שרים ניגונים ומאזינים לדרשות עפ"י רביה"ק זיע"א ע"י משפיעים מאנ"ש שליט"א

המשגיח שלקח ע"ע את התפקיד החשוב, ה"ה האברך היקר ר' יעקב זאב חשין הי"ו.

בס"ד אנו פותחים כאן מדור חדש בו נסקר מידי חודש חבורה אחת מחבורות האברכים ברחבי הארץ

נתחיל עם חבורת יום רביעי בירושלים בראשות הרה"ח ר' מאיר קרליבך שליט"א

כשנרצה לתאר את החבורה הנפלאה הזו, אי אפשר להתחיל רק משעת קיום החבורה בפועל, שכן החבורה בעצם מתחילה הרבה לפני.

החבורה מתחילה בצהרי היום כאשר כל אחד ואחד מקבל טלפון אישי מהאחראי המסור להזמין להגיע ולהשתתף בחבורה. ההרגשה שנותן לכל אחד בזה שמתקשר כל שבוע, זה גורם לאחדות נפלאה שזה לא סתם שיעור כי אם התקבצות נעימה יחד עם אנ"ש, בתוספת לגימה וכיבוד עשיר שמקרב את הלבבות.

ואכן השיטה הוכיחה את עצמה מעל למשוער, ועל אף שהחבורה מורכבת מכל שכבות הגיל, מאברכים שכבר חיתנו כמה מילדיהם למזל"ט, עד לאברכים בתחילת דרכם בשנה ראשונה ושניה מנישואיהם, יש הרגשת ואווירת אחדות וקירבה בין כולם.

לדוגמא בעלמא אציין, כי לאחרונה חיתן אחד החברים, והאחראי ר' ישראל נחמן פראנק רק אמר אחרי החבורה שבשבוע הבא מחתן הלה לא היה צריך להאריך ולעורר, אלא כל אחד ואחד מעצמו מיד התאמץ ונתן מתנת יד ככל יכולתו, בהרגשת זכות שקשה לתאר.

במהלך החבורה שומעים שיחה בעצות רבינו ז"ל ע"י הרה"ח ר' מאיר קרליבך, שזכה לשמש את אנ"ש בדור הקודם, ובראשם מוה"ר רלו"צ ז"ל, והוא מעביר את דעתו הברורה של רבינו הקדוש ע"י שיחות וסיפורים ששמע מאנ"ש, דרכם הוא מעביר את החן האמיתי, היופי והאמת הצרופה שהיתה מהותם של אנשי הצדיק בדורות עברו.

וכאשר ר' מאיר נכנס לעורר באיזה נקודה בעבודת ה' או בשבירת התאוות או בדעתו של רביה"ק, אפשר להרגיש בחלל את הכיסופים שממלאים את כלל החברים המקשיבים, פשוט א"א להתעלם מהאמת הזו מה"ריינקייט" הזה.

אחד החברים מציין: אני מרגיש אישית כי החבורה עשתה שינוי מהותי בחיי בדברים רבים, אציין רק לדוגמא, כי בזכות החבורה והשיחות של ר' מאיר הפנמתי מחדש ובצורה מאירה יותר את הפשטות שלוותה את אנ"ש עד שגרם להם לברוח מכל צד פרסום כל שהוא או לומר לשני מה לעשות וכיצד להתנהג בכל דבר וענין.

ולמרות שמדובר באברכים שיש להם יד ורגל בתורתו ושיחותיו של רביה"ק ותלמידיו זיע"א, אך תמיד מצליח ר' מאיר לתת איזה חידוש וגוון חדש שמביא התחדשות אמיתית בעבודת ה' וקיום עצות רביה"ק. ובכל הנקודות בעבודת ה', ע"פ דעתו הנקיה של רביה"ק שעבר אלינו דרך אנשיו האלו.

חברי החבורה משתוקקים במשך כל השבוע להשתתף בה, וכל שבוע מחדש מתקשים לקום ממקומם בסיומה...

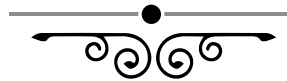
"במשך כל השבוע אני מתחייב עם החבורה שהיה, כי הגם שאני שומע את אותם הדיבורים במקום אחר, אינם דומים לדיבורים אלו כשנאמרים במסגרת החבורה" מסיים אחד החברים.

החבורה מתקיימת
מדי יום רביעי
בחורף בשעה 7.00 בערב
ובקיץ בשעה 6.00 אחה"צ
בהיכל "בית צבי"
שע"י ביהמ"ד הגדול מא"ש
ניתן לשמוע שידור חוזר
בקול מורשת הנחל שלוחה 5<1<2
שמעו ותחי נפשכם!

ברכת מזל טוב חמה ולבבית

לידידנו ותומכינו היקרים לרגל השמחה במעונם

לאירוסי הצאצאים

ר' יעקב אייזנבך, י-ם
ר' אהרן בצלאל רבינוביץ, בי"ש
ר' צבי הירש קעניג, י-ם
ר' נחמן שפירא, י-ם
ר' נתן בר"מ שפירא, י-ם
ר' שמואל מאיר חשין, י-ם
ר' נחמן שמעון קרמר, י-ם
ר' מנחם לנדסמן, י-ם
ר' יצחק היילפרין, י-ם
ר' צבי יגלניק, ברכפלד
ר' יעקב הרשלר, י-ם
ר' דוד שמואל ניסנבום, בי"ש

להיכנס בנם לעוה"מ

ר' נתן אדלר, בי"ש
ר' שמואל מאיר אנשין, בי"ש
ר' יעקב בן ציון אייזנבאך, י-ם
ר' אברהם קעניג, בי"ש
ר' דוד אנשין, בי"ש
ר' ישראל שווארץ, בי"ש
ר' שלום מייקוף, ב"ב
ר' יעקב הרשלר, י-ם
ר' מיכאל זונטאג, י-ם

ר' חיים אליהו נפתליס, צפת

ר' שמעון בר"נ שפירא, י-ם

ר' ישראל סיעה, י-ם

ר' דוד ווייסנשטרן, בי"ש

ר' ישעי' שוס, בי"ש

ר' ישראל אסולין, בי"ש

ר' שמעון אטינגר, בי"ש

ר' יעקב הלפרין, בי"ש

ר' אלעזר בריינס, בי"ש

לנישואי צאצאיהם

ר' נחמן שמואל מאיר אנשין, י-ם

הרה"ג ר' נתן פישר, י-ם

ר' שמעון צבי שפירא, י-ם

ר' אליעזר קירשבוים, י-ם

ר' זאב גלבך, בי"ש

ר' שמואל שיינפלד, בי"ש

ר' מרדכי שטיצר, בי"ש

ר' אברהם אייזנבאך, בי"ש

ר' יעקב שמחה גלבך, ב"ב

ר' שלמה רובינפלד, ב"ב

ר' נחמן הופמן, ביתר

ר' יוסף פראנק, י-ם

ר' אשר וואלרשטיין, י-ם

ר' אברהם צבי אנגל, אלעד

להולדת הבנים

ר' שמעון קלפהולץ, בי"ש

ר' שמעון דוב שפירא, בי"ש

ר' נתן אריה קרמר, י-ם

ר' ישראל נחמן אנשין, י-ם

ר' יחיאל בר לב, י-ם

ר' אליעזר הופמן, בי"ש

ר' נתן פראנק, בי"ש

ר' נתן דוב הורביץ, ב"ב

ר' אברהם הלפרין, ב"ב

ר' נחמן שבתי משי זהב, ב"ב

ר' ישראל דרדיק, י-ם

ר' יצחק ברגשטיין, בי"ש

ר' שמעון דוב שפירא, בי"ש

ר' שמואל מאיר בר"נ אנשין, בי"ש

ר' נתן כ"ץ, בי"ש

ר' אשר וואלרשטיין, י-ם

להולדת הבנות

ר' נחמן פראנק, בי"ש

ר' אלכסנדר שפירא, י-ם

ר' נחמן יעקב בן חיים, י-ם

יה"ר שיזכו לרוות מלא חפניים נחת דקדושה מכל יו"ח בדרכו הסלולה של רביה"ק המסורה לנו מדור דור, לגדלם ולחנכם לתורה ולחופה ולמעש"ט, לבנות בית נאמן בישראל על אדני התורה והיראה לתפארת כרם בית ישראל ולתפארת שם רביה"ק, מתוך הרחבת הדעת וסייעתא דשמיא בכל מעשי ידיהם אמן

אלעד

יום שני | 7:45 בערב

בביהכ"נ חסידים
שיחת חברים ע"פ שיחות הר"ן
אחראי: ר' יעקב ירבלום הי"ו
05271-35144

ביתר

יום שני | 9:00 בערב

בביהכ"נ עטרת הנחל
שיחת חברים בספר השתפכות הנפש
אחראי: ר' יחיאל מיכל ברנד הי"ו
05832-08001

יום רביעי | 9:15 בערב

בביהכ"נ מקור הנחל
שיחת שבועית
אחראי: ר' דוב הלפרין הי"ו
05832-38831

בית שמש

• רמה ב'

יום ב' | אחר מעריב

בבית אחד החברים
שיחת חברים בספר חיי מוהר"ן
אחראי: ר' שלמה שישא הי"ו
05041-02203

יום ג' | אחר מעריב

בביהמ"ד נחלת חן
שיחת חברים בספר חיי מוהר"ן
אחראי: ר' יהודה נמני הי"ו
05276-02999

יום ג' | אחר מעריב

ת"ת ברסלב
שיחת חברים
אחראי: ר' יואל קרישבסקי הי"ו
05331-71480

יום חמישי | אחר מנחה

ת"ת ברסלב
שיחת חברים בספר על"ת
אחראי: ר' ראובן פיליפ הי"ו
05567-22659

ליל שישי | אחר מעריב

בבית אחד החברים
שירה וזמרה
אחראי: ר' אליהו ירבלום הי"ו
05276-78143

מוצאי שב"ק

בבית אחד החברים
שיחה מר' אליעזר חשין הי"ו
אחראי: ר' יצחק טורץ הי"ו
05276-69525

• קריה

יום ב' | אחר מנחה

בביהמ"ד ברסלב
שיחת שבועית
אחראי: ר' אורי פרידברג הי"ו
05484-01927

• קנה בושם

יום ב' | 7:40

בביהמ"ד ברסלב 'קנה בושם'
ראש החבורה: הרה"ח ר' אהרן דוד בארזעסקי
אחראי: ר' ש. שמואל רוזנבלט הי"ו
05484.08721

יום שני | אחר מעריב

בביהמ"ד 'אנשי הצדיק'
שיחת חברים בספר חיי מוהר"ן (בלשה"ק)
אחראי: ר' דוד שמואל ניסנבוים הי"ו
05484-91687

יום ד' | 7:30 בערב

בביהמ"ד ברסלב 'קנה בושם'
שיחת חברים בספר שיחות הר"ן
אחראי: ר' חיים צ'ציק הי"ו
05484-85412

ליל ר"ח | אחר מעריב

בביהמ"ד ברסלב 'קנה בושם'
שיחה בתורת רביז"ל
אחראי: ר' שרגא טווערסקי הי"ו
05484-23073

• חפציבה

יום ד' | אחר מעריב

בבית אחד החברים
שיחת חברים - בלשה"ק
אחראי: ר' יהודה חנון הי"ו
05331-45325

• רמה ג'

יום רביעי | 9:00

בבית החברים
אחראי: ר' אלחנן קירשבוים הי"ו
05832-32948

בני ברק

יום רביעי | אחר מעריב

ביכולל ברסלב'
שיחה שבועית
אחראי: ר' שמואל גלבך הי"ו
050-415-3581

ברכפלד

יום שלישי | 7:30 בערב

בבית החברים
אחראי: ר' שמואל קלצקי הי"ו
05331-88316

הר יונה

יום שלישי | 8:30 בערב

ביהכ"נ נחלת הצדיק
שיחת חברים בספר השתפכות הנפש
אחראי: ר' נחמן מלמד הי"ו
05484-10520

ירושלים

יום ראשון | אחר מעריב

עז"נ הישן
ראש החבורה: הר"ר יעקב נתן אנשין
ללכת עם תורה
אחראי: ר' י. ברוין הי"ו
05331-42207

יום שני | 3:00 אחה"צ

ביהמ"ד "אור הצדיק"
ר' בית ישראל 23
שיחת חברים בטעם זקנים
ע"פ 'שיח שרפי קודש' החדש
אחראי: 02-5712493

יום שני | אחר מעריב

בבית הר"ר אליעזר קירשבוים
ראש החבורה: הר"ר שמעון צבי שפירא
שיחה שבועית
אחראי: ר' ש. גודלביסקי הי"ו
05276-04839

יום שלישי | 7:15

בית צבי
ניגונים מדורות הקודמים
אחראי: ר' משה לייב פלסטיק הי"ו
05832-28291

יום שלישי | 3.00 אחה"צ

עז"נ הישן
ראש החבורה: הר"ר נתן יוסף בורשטיין
שיחה שבועית
אחראי: ר' א. מ. מנדל פיין הי"ו
05832-91352

יום שלישי | אחר מעריב

עז"נ הישן
שיחת חברים
אחראי: ר' אהרן גרומן הי"ו
05276-80057

יום שלישי | אחר מעריב

ביהמ"ד ברסלב
ר' יוסף בן מתתיהו
אחראי: ר' אפרים בידרמן הי"ו
05331-20546

יום רביעי | אחר מעריב

בית צבי
ראש החבורה: הרה"ח ר' מאיר קרלכך
שיחה שבועית
אחראי: ר' נ. פראנק הי"ו
05276-40892

יום רביעי | אחר מעריב

בבית החברים
שיחת חברים
אחראי: ר' נחמיה חשין הי"ו
05276-27299

יום רביעי | אחר מעריב

עז"נ הישן
ראש החבורה: הר"ר ראובן שיף
שיחה שבועית
אחראי: ר' א. בלום הי"ו
05485-61903

יום רביעי | 9:30

היכל הכולל
שיחת חברים עם הר"ר מתיא אנשין
אחראי: ר' מרדכי שפירא הי"ו
05832-56322

ליל שישי | לפנות בוקר

שלוש שעות לפני נץ החמה
יוצאים מרח' מא"ש ע"י ביהמ"ד
הגדול אל הכותל המערבי
ראש החבורה: הר"ר איתמר לייפער
ניגונים ודיבורים
אחראי: ר' יחיאל צוקר הי"ו
05331-55472

מוצאי שבת | 1 1/4 לאחר ר"ת

בבית ר' רפאל וסקי הי"ו
סעודת מלו"מ עם שיחה שבועית
אחראי: ר' משה בנימין אנשין הי"ו
05041-40093

צפת

יום רביעי | 7:30 בערב

בביהכ"נ פאר הנצח
ניגונים ושיחה
אחראי: ר' שמחה פלברבוים הי"ו
05331-44862